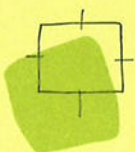
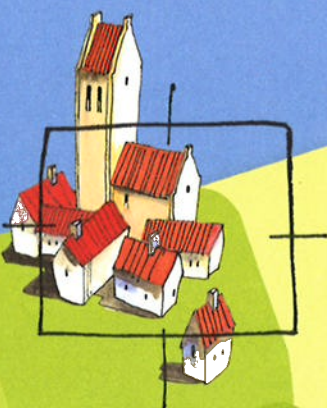

**Bestemmingsplan Buitengebied Eelde,
herziening Hoog Hullen**

gemeente Tynaarlo

VASTGESTELD

BügelHajema

Plek voor ideeën

**Bestemmingsplan Buitengebied Eelde,
herziening Hoog Hullen**

V A S T G E S T E L D

Inhoud

Toelichting en bijlagen

Regels

Verbeelding

8 september 2009

Projectnummer 247.37.01.20.00

Ideeën voor een plek

Overzichtskaart

Gemeente Tynaarlo, bron: Topografische Dienst

Toelichting

Inhoudsopgave

1	Inleiding	9
2	Bestaande situatie	11
2.1	Terrein Verslavingszorg Noord Nederland	11
2.2	Landgoederenreeks Eelde-Paterswolde	12
2.3	Het plangebied	15
3	Beschrijving van het voornemen	17
3.1	Motivatie nieuwbouw en locatiekeuze	17
3.2	Bouwplan	17
3.3	Landschappelijke inpassing	19
4	Beleidskader	23
4.1	Rijk	23
4.2	Provincie	24
4.3	Gemeente	24
5	Toetsing	27
5.1	Geluid luchtvaartterrein	27
5.2	Wegverkeerslawaaï	27
5.3	Luchtkwaliteit	27
5.4	Water	28
5.5	Archeologie	30
5.6	Ecologie	31
5.7	Externe veiligheid	36
6	Planbeschrijving	39
7	Economische uitvoerbaarheid	41
8	Overleg en inspraak	43
8.1	Overleg	43
8.2	Inspraak	47
9	Zienswijzen	49

Bijlagen

Inleiding

Verslavingszorg Noord Nederland (VNN) is met een aantal gebouwen gevestigd op het terrein van het voormalige landgoed Oosterbroek en Hoog Hullen. Het betreft de klinische afdelingen Hoog Hullen, Breegweestee en Intramuraal Motivatie Centrum. VNN heeft het voornemen voor deze afdelingen vervangende nieuwbouw te realiseren.

AANLEIDING

De belangrijkste redenen voor de nieuwbouw zijn:

- verbouw huidige gebouwen leidt tot ondoelmatige verbetering van de huidige huisvesting;
- inspelen op de huidige zorgvraag is niet mogelijk met de huidige gebouwen;
- het Intramuraal Motivatie Centrum is definitief erkend door het Ministerie van Justitie en de tijdelijke huisvesting wordt gedoogd door de gemeente tot uiterlijk 1 januari 2010.

De keuze voor geïntegreerde nieuwbouw van Hoog Hullen en Breegweestee evenals het Intramuraal Motivatie Centrum en de gesloten afdeling is ontstaan vanuit de behoefte aan synergie tussen de afdelingen. Hierdoor wordt schaalvoordeel behaald. Ook kan efficiënter worden gewerkt en wordt effectief ruimtegebruik mogelijk. Hierbij moet worden opgemerkt dat de gesloten afdeling een nieuw onderdeel betreft.

Het plan past niet binnen de voorschriften van het vigerende bestemmingsplan buitengebied Eelde 1996. Daarom is op basis van een projectrapport het onderhavige bestemmingsplan opgesteld.

De vervangende nieuwbouw wordt gerealiseerd op het huidige sportveld gelegen voor het hoofdgebouw 'Hoog Hullen'. Op de overzichtskaart is de ligging van het plangebied aangegeven. Binnen het plangebied is niet de bestaande bebouwing van Breegweestee en het Intramuraal Motivatiecentrum opgenomen. Opgemerkt wordt dat na realisatie van de plannen het gebied van het Intramuraal Motivatiecentrum weer vrij komt.

PLANGEBIED

De toelichting van het bestemmingsplan is als volgt opgebouwd.

LEESWIJZER

In hoofdstuk 2 wordt de bestaande situatie beschreven. Hoofdstuk 3 geeft een beschrijving van de voorgenomen bouwplannen. Hoofdstuk 4 gaat in op het beleid van verschillende overheden voor zover dit relevant is voor het bestemmingsplan. In hoofdstuk 5 wordt het voornemen getoetst aan verschillende wettelijke kaders die op het voornemen en het plangebied van toepassing zijn. Dit betreft de aspecten geluid, water, archeologie, ecologie, externe veiligheid en luchtkwaliteit. De wijze waarop het voornemen vertaald is in het bestemmingsplan (verbeelding en regels), komt in hoofdstuk 6 aan de orde. De

hoofdstukken 7 en 8 gaan in op de economische uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan en de resultaten van inspraak en overleg. In hoofdstuk 9 ten slotte wordt ingegaan op de tegen het ontwerpbestemmingsplan ingediende zienswijzen.

Bestaande situatie

2

2.1

Terrein Verslavingszorg Noord Nederland

De VNN is een instelling op het gebied van verslavingszorg en is gevestigd op het terrein van het landgoed Oosterbroek.

VERSLAVINGSZORG NOORD
NEDERLAND

Voor het uitvoeren van de activiteiten van VNN zijn de volgende gebouwen als behandelruimten in gebruik; het huis Hoog Hullen met twee in architectuur afwijkende vleugels, de gebouwen van de Breegweestee en een aantal barakachtige noodgebouwen van het Intramuraal Motivatie Centrum. De gebouwen van de Breegweestee worden aangemerkt als oorlogsmonument.

In de bijlage is een kaartje van het terrein toegevoegd, waarop de huidige bebouwing is aangegeven.

Van de barakachtige gebouwen van het Intramuraal Motivatie Centrum (nummer 13 op kaart in bijlage) is door het Drents welstandstoezicht destijds geconcludeerd dat deze gebouwen niet voldoen aan redelijke eisen van welstand.

INTRAMURAAL MOTIVATIE
CENTRUM

Als argumenten golden:

- de bebouwing vernietigt de kwaliteit van een hoogwaardige open ruimte;
- de vormgeving reageert niet op de bijzondere kwaliteit van de omgeving;
- de vormgeving is fantasieloos en de afwerking en detaillering zorgen voor een armetierig uiterlijk.

Door de realisatie van de nieuwe bebouwing, wordt het mogelijk deze bebouwing te amoveren.

Het huis Hoog Hullen

2.2

Landgoederenreeks Eelde-Paterswolde

Voormalig landgoed Oosterbroek en Hoog Hullen vormt samen met de overige buitenplaatsen in Eelde een ruimtelijk samenhangende structuur waarbinnen het bebouwingsbeeld waardevol is. Deze landgoederenreeks Eelde-Paterswolde is aangewezen als beschermd dorpsgezicht. De beleidsmatige kant van deze aanwijzing staat omschreven in hoofdstuk 4. In de toelichting van het aanwijzingsbesluit van het beschermd dorpsgezicht Eelde-Paterswolde (d.d. 3 juni 1997) staat het volgende over de waarden van dit gebied beschreven.

De landgoederenreeks Eelde-Paterswolde vormt de uitdrukking van een rijk cultureel en sociaal-economisch verleden vanwege de inrichting en de relaties naar diverse vooraanstaande families. Families die in Drenthe, maar vooral ook in Groningen (met name in de stad) een invloedrijke rol hebben vervuld.

De inrichting van het gebied is van doorslaggevende betekenis voor de ontwikkeling van het landschap. Een landschap dat gekarakteriseerd wordt als vrij gesloten met in het oostelijk deel een sterke overgang naar openheid. Vanwege het grote aantal buitenplaatsen en de daaraan gerelateerde bebouwing is hier sprake van een voor Drenthe opmerkelijke en bijzondere functionele ontwikkeling.

RUIMTELIJKE KARAKTERIS-
TIEK OOSTERBROEK EN
HOOG HULLEN

De ruimtelijke karakteristiek van Oosterbroek en Hoog Hullen is door alle aanpassingen fragmentarisch geworden, maar kent enkele belangwekkende kenmerken. In de eerste plaats zijn dat de twee taps toelopende lanen met een hoogopgaande laanbeplanting (voornamelijk beuken en eiken). Secundair van

belang zijn de overige lanen en paden die veelal eveneens een hoogopgaande laanbeplanting kennen.

Tegenover het in 1922 herbouwde huis Oosterbroek is de landschappelijke aanleg (ontwerp L.P. Roodbaard, 1836) herkenbaar met een berg en restanten van een vijverpartij. Achter het huis ligt een restant van het grand canal omgeven door een gevarieerd beplantingspatroon (met exoten).

De overige gronden zijn of bebost of benut als weidegrond waardoor een sterke afwisseling tussen besloten en open ontstaat. Bijzondere vermelding verdient het sterrenbos op de noordoosthoek van het terrein.

De locatie van het oude Oosterbroek, het herbouwde huis Oosterbroek en het huis Hoog Hullen vormen de bouwkundige en cultuurhistorische hoofdaccenten in het gebied. De daaraan gerelateerde bebouwing betreft vooral enkele boerderijen en woningen. Daarnaast zijn twee bunkers vermeldenswaardig die functioneel zijn verbonden met de ontwikkeling van het vliegveld Eelde en de betekenis daarvan tijdens de Tweede Wereldoorlog. Hierbij wordt nogmaals gewezen op de gebouwen van de Breegweestee die als oorlogsmonumenten worden aangemerkt.

Navolgende foto's geven een beeld van de directe omgeving van het plangebied.

Onverhard pad langs het plangebied

Perceel aan voorzijde plangebied (langs Burgemeester Legroweg)

Luchtfoto landgoed Oosterbroek en Hoog Hullen

2.3

Het plangebied

Het plangebied bestaat uit een deel van het terrein van VNN: het huis Hoog Hullen (en de aangebouwde vleugels) en het ten zuidwesten daarvan liggende sportveld/grasveld. Voor de begrenzing zie het overzichtskaartje voorin deze toelichting.

KENMERKEN

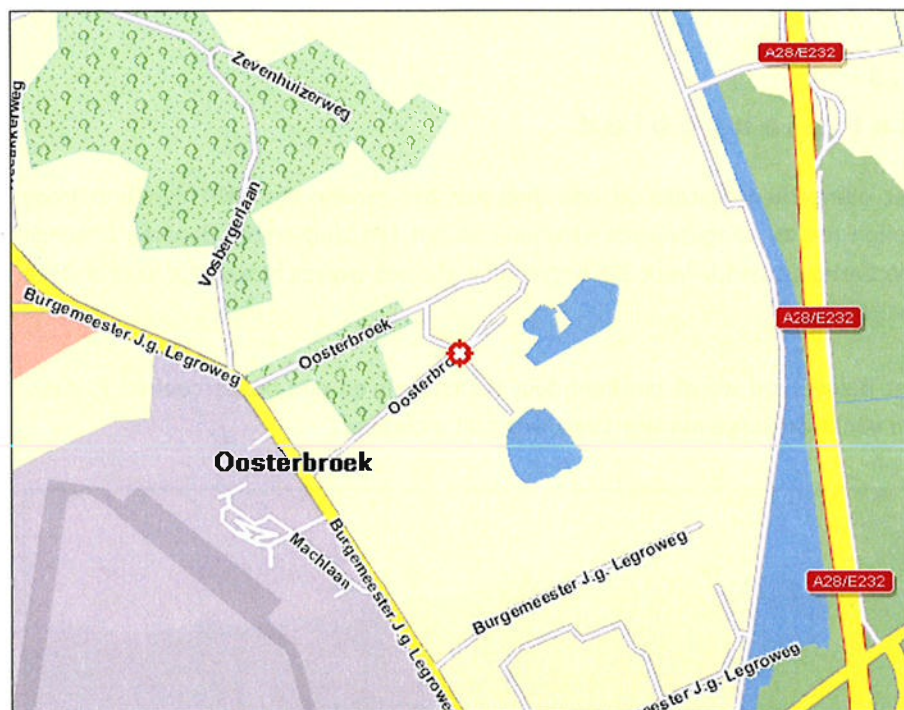
Het plangebied wordt omringd door houtsingels en een bosperceel en is daarom vanaf de Burgemeester Legroweg niet zichtbaar.

Het plangebied

Het plangebied wordt omsloten door de weg 'Oosterbroek', zoals te zien is op de navolgende kaart. Het plangebied is bereikbaar via de Burgemeester Legroweg. De Burgemeester Legroweg geeft aansluiting op de A28.

BEREIKBAARHEID

Infrastructuur omgeving plangebied

De weg Oosterbroek

B e s c h r i j v i n g v a n h e t v o o r n e m e n

3.1

Motivatie nieuwbouw en locatiekeuze

De vervangende nieuwbouw wordt in twee bouwvolumes, één voor de beide klinische afdelingen en één voor het Intramuraal Motivatie Centrum met een gesloten afdeling, gerealiseerd op het huidige sportveld gelegen voor het monumentale hoofdgebouw (Hoog Hullen). De nu aangebouwde lange vleugel wordt gesloopt en het hoofdgebouw wordt ingevuld met de ondersteunende functies.

De belangrijkste voorwaarden voor deze keuze waren:

VOORWAARDEN

- geconcentreerde nieuwbouw in plaats van verspreiden;
- kostenbesparing door geconcentreerde nieuwbouw;
- landgoed zoveel mogelijk terugbrengen in oorspronkelijke staat;
- centrale ligging in het verzorgingsgebied (Eelde/Paterswolde);
- de betrokkenheid van het maatschappelijke leven;
- de afstand tot de dorpsvoorzieningen;
- goede bereikbaarheid openbaar vervoer;
- bereikbaarheid vanaf het regionale wegennet;
- directe verbinding met de stad Groningen.

Op het gebied van verslavingszorg is VNN de grootste zorgaanbieder in het noorden van het land. Een goede bereikbaarheid voor zowel lokaal als regionaal verkeer is daarom gewenst. Het plangebied is gelegen nabij een doorgaande weg (Burgemeester Legroweg). Deze weg heeft een directe aansluiting op de A28. Het plangebied is daarmee uitstekend bereikbaar. De directe ontsluiting van het terrein kan gerealiseerd worden aan de weg Oosterbroek. De ontsluitingen dienen wel zorgvuldig te worden gerealiseerd binnen de huidige begroeiing. Meer informatie over de landschappelijke inpassing staat omschreven in paragraaf 3.4.

BEREIKBAARHEID

3.2

Bouwplan

Door vervangende nieuwbouw te realiseren, ontstaat de mogelijkheid het huis Hoog Hullen in bebouwde oppervlakte terug te brengen. Dit houdt onder meer in dat de aangebouwde lange vleugel wordt gesloopt en het oude gebouw zo-

HET HUIS HOOG HULLEN

veel mogelijk in stand wordt gelaten. Ook de tijdelijke huisvesting van het Intramuraal Motivatie Centrum zal gesloopt worden.

TOEKOMSTIGE BEBOUWING

In het concept bouwplan wordt uitgegaan van de realisatie van twee bouwvolumes (van circa 1.400 en 1.100 m²). Deze gebouwen zullen in een lineaire structuur geplaatst worden. De situering van de nieuwe bebouwing zal in het volgende paragraaf nader worden gemotiveerd.

Beide gebouwen bestaan uit twee bouwlagen met een plat dak. De bebouwing zal worden uitgevoerd in natuurlijke materialen met een gedekte kleurstelling, zodat de bebouwing een transparant karakter krijgt en zoveel mogelijk in de natuurlijke omgeving wordt ingepast.

Navolgende afbeeldingen geven een indicatie van de toekomstige situatie. De architectuur en detaillering zijn echter nog niet definitief. Voor het plangebied is een beeldkwaliteitsplan opgesteld.

Indicatief beeld toekomstige situatie

Indicatief beeld toekomstige situatie

3.3

Landschappelijke inpassing

Er wordt gestreefd de nieuwbouw optimaal in te passen binnen de landschappelijke voorwaarden.

Het gedeeltelijk bebouwen van het terrein van het beschermd dorpsgezicht heeft zeer beperkte visueel-landschappelijke effecten. Het plangebied ligt volledig tussen stroken met opgaande beplanting. Vanaf de Burgemeester Legroweg is het plangebied niet zichtbaar. Ook vanaf de weg Oosterbroek is door de aanwezige laanbeplanting met plaatselijk ondergroei het zicht op het terrein slechts plaatselijk aanwezig.

VISUEEL-
LANDSCHAPPELIJKE EF-
FECTEN

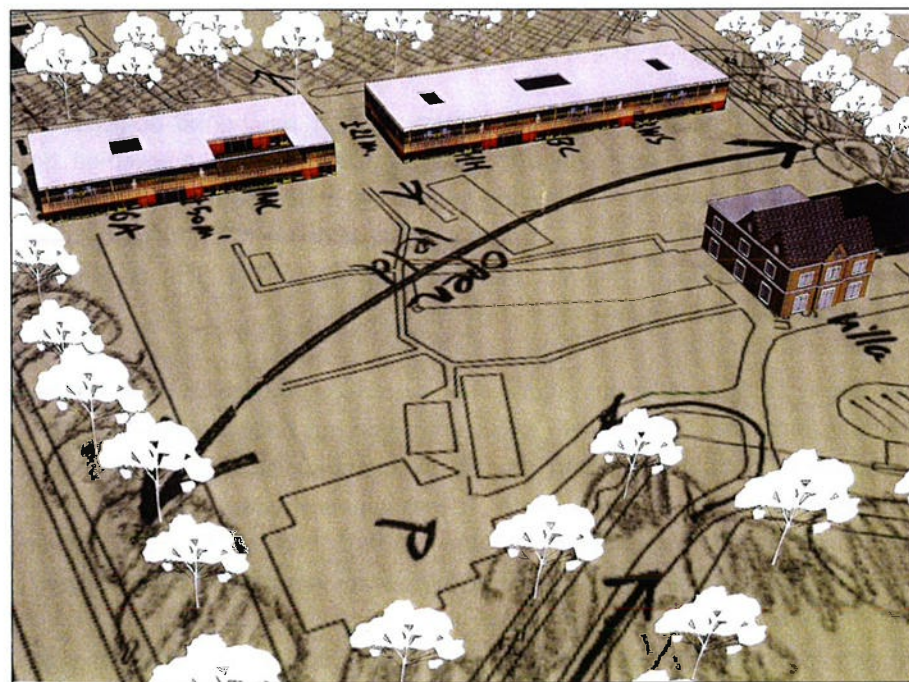
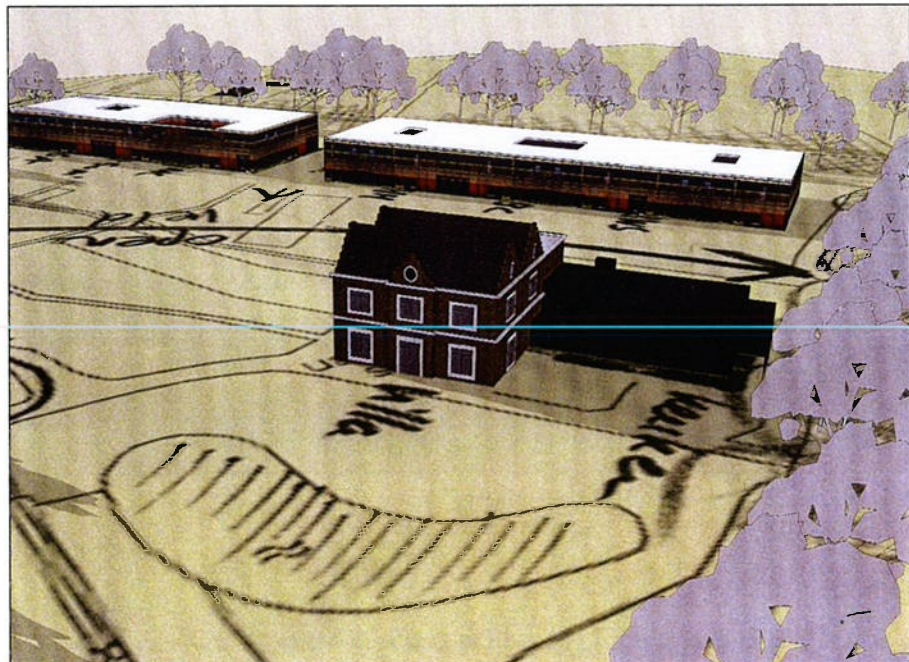
Het bouwvlak is zodanig aangegeven dat tussen de aanwezige forse laanbeplanting (langs het Oosterbroek) en de grens van het bebouwingsvlak een onbebouwde ruimte aanwezig blijft. Door deze ruimte kunnen bomen zich blijven manifesteren in het landschapsbeeld. Tevens kunnen in deze ruimte de eventueel noodzakelijke maatregelen worden genomen voor de inpassing van de bebouwing in de omgeving, bijvoorbeeld in de vorm van verdere beplantingen.

OPEN RUIMTEN

De bebouwing wordt wel zoveel mogelijk tegen de westelijke bosrand geplaatst. Daardoor blijft er een open ruimte tussen de bestaande bebouwing (Hoog Hullen) en de nieuwe bebouwing bestaan. Het huis Hoog Hullen krijgt daarmee voldoende ruimte om zich los van de nieuwe bebouwing te presenteren.

Tussen de twee nieuwe gebouwen zal tevens een open ruimte van circa 15 m gehandhaafd blijven, waardoor een doorzicht mogelijk is naar het ten westen gelegen bosperceel.

Navolgende afbeeldingen geven een beeld van de situering van de toekomstige bebouwing.

PARKEREN

De nieuwbouw biedt plaats aan maximaal 80 cliënten. Gezien het langdurig verblijf en de positie waarin de cliënt zich bevindt, hoeven voor de cliënten geen parkeerplaatsen te worden gecreëerd, daar vervoer plaatsvindt per openbaar vervoer, per fiets of door middel van een eigen vervoersdienst.

Voor het personeel van de stichting en bezoekers moeten wel parkeerplaatsen worden gecreëerd. Voorlopig kan worden volstaan met 30 parkeerplaatsen. Verder moet het terrein worden voorzien van een stalling voor fietsers, bromfietsers en scooters voor wat betreft het personeel. Voor de cliënten van de klinische afdelingen en het Intramuraal Motivatie Centrum moet ook in een fietsenstalling worden voorzien.

Beleidskader

4

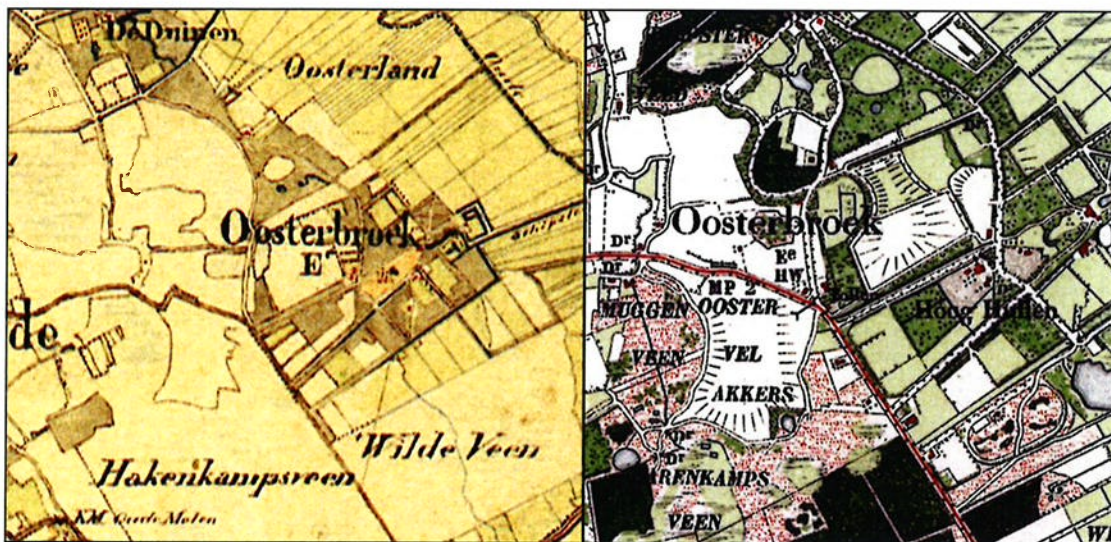
4.1

Rijk

Het terrein maakt deel uit van een groter gebied dat is aangewezen als beschermd dorpsgezicht in de zin van de Monumentenwet (landgoederenreeks Eelde-Paterswolde). Deze aanwijzing heeft in 1997 plaatsgevonden. Doel van de aanwijzing is de karakteristieke, met de historische ontwikkeling samenhangende structuur en ruimtelijke kwaliteit van het gebied te onderkennen als zwaarwegend belang bij de verdere ontwikkelingen binnen het gebied. Dit betekent dat de bestaande karakteristiek van het gebied behouden moet blijven en dat onder andere een sloopvergunning op grond van de Monumentenwet noodzakelijk is voor de afbraak van gebouwen.

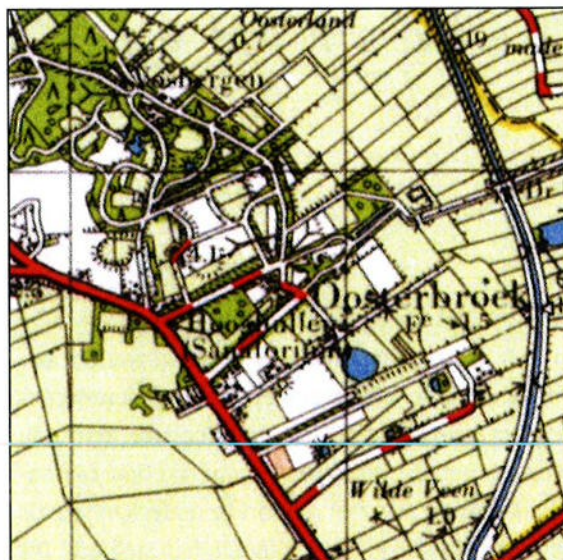
BESCHERMD DORPSGE-
ZICHT

Uit de cultuurhistorische waardenkaart valt af te lezen dat een deel van het plangebied is aangegeven als hoogwaardige open ruimte en een deel als beeldondersteunende ruimte. Uit de kaart zou de conclusie kunnen worden getrokken dat binnen het landgoed geen ruimten beschikbaar zijn voor vervangende nieuwbouw. Echter uit kaartbeelden van 1851 tot en met 1855, 1898 tot en met 1928 en 1955 tot en met 1965 blijkt dat het plangebied sinds 1850 aan verandering onderhevig is geweest. Bebouwing in de open ruimten lijkt daarom vanuit historisch perspectief geen zwaarwegende belemmering.

Historische kaart 1851-1855

Historische kaart 1898-1928

Historische kaart 1955-1965

De belangrijkste structuren met een permanent karakter, zoals het lanenstelsel met de laanbeplanting en de bospercelen dienen wel behouden te blijven. Dit is bij het onderhavige plan ook het geval. Daar komt bij dat een open ruimte tussen de nieuwbouw en de oudbouw wordt gehandhaafd.

4.2

Provincie

POP II Het plangebied is op de zoneringskaart van het Provinciaal Omgevingsplan II (POP II) aangeduid als zone III, Verwevingsgebied landbouw en landschap. In deze zone zijn landbouw, recreatief gebruik en de waarden van natuur, landschap en cultuurhistorie gelijkwaardig. Inrichtingsmaatregelen binnen deze zone worden afgestemd op behoud, herstel en ontwikkeling van de waarden van natuur, landschap en cultuurhistorie, alsmede landbouwkundig en recreatief gebruik.

HISTORISCHE LANDGOEDEREN EN BUITENPLAATSEN

Op kaart 11 van het POP II is het plangebied aangeduid als landgoed en buitenplaats. Het provinciaal beleid is erop gericht om zoveel mogelijk te bevorderen dat de landgoederen en de buitenplaatsen in stand worden gehouden en hun karakter behouden, zowel wat betreft de afzonderlijke delen als de samenhang tussen de delen.

4.3

Gemeente

BESTEMMINGSPLAN BUITENGEBIED EELDE 1996

In het bestemmingsplan buitengebied Eelde 1996 maakt het betrokken gebied deel uit van de bestemming 'landgoederen'. De bestaande gebouwen, met uitzondering van het Intramuraal Motivatie Centrum, zijn nader aangeduid met

'maatschappelijke doeleinden'. Er mag uitsluitend worden gebouwd ten behoeve van verbouw en/of gehele en gedeeltelijke vernieuwing met inachtneming van de bestaande oppervlakte en de bestaande goot- en bouwhoogte voorzover die meer bedragen dan respectievelijk 3.5 m en 8 m.

In het bestemmingsplan zijn een vrijstelling en een wijzigingsbepaling ex artikel 11 WRO opgenomen om de bestaande oppervlakte van de bebouwing met ten hoogste 10% respectievelijk 20% te kunnen vergroten.

Op grond van de wijziging van de Woningwet zijn gemeenten voor het welstandstoezicht verplicht te beschikken over een door de gemeenteraad vastgestelde welstandsnota. De Welstandscommissie dient vervolgens de bouwplannen aan deze door de gemeenteraad geformuleerde en voor iedereen kenbare uitgangspunten te toetsen. De welstandsnota geeft op hoofdlijnen aan welke beleidsmatige inzet en procedures het gemeentebestuur kiest voor het voeren van een welstandstoezicht. De welstandsnota van de gemeente Tynaarlo is in 2004 in werking getreden.

WELSTANDSNOTA

Het bouwplan zal door de welstandscommissie worden beoordeeld.

Ten behoeve van de beoordeling door de Welstandscommissie is voor het plangebied een afzonderlijk beeldkwaliteitsplan opgesteld (Beeldkwaliteitsplan/Stedenbouwkundige onderbouwing VNN Eelde - locatie Hoog Hullen, Enschede, 11 november 2008). Dit beeldkwaliteitsplan zal gelijktijdig met het voorliggende bestemmingsplan door de gemeenteraad worden vastgesteld.

Toetsing

5

5.1

Geluid luchtvaartterrein

Ten behoeve van nieuwe geluidscontouren van Groningen Airport Eelde is een facetbestemmingsplan in voorbereiding. Uit de daarin opgenomen plankaart blijkt dat het terrein waar de nieuwe bebouwing van VNN is geprojecteerd, niet in de geluidszone ligt van het vliegveld. Er gelden derhalve in dit opzicht geen beperkingen of bijzondere procedures voor het realiseren van de nieuwbouw.

5.2

Wegverkeerslawaaï

Het bestemmingsplan biedt de mogelijkheid tot het realiseren van een klinische afdeling en een gesloten afdeling ten behoeve van verslavingszorg. De Wet geluidhinder beschouwt een dergelijke instelling als een zogenaamd geluidsgevoelig object. Onderzocht dient te worden of toetsing aan de Wet geluidhinder dient plaats te vinden.

WET GELUIDHINDER

In het kader van de Wet geluidhinder bevinden zich langs alle wegen zones. Bij de bouw van geluidsgevoelige objecten binnen deze zone dient akoestisch onderzoek plaats te vinden. Dit geldt niet voor wegen die zijn gelegen binnen een als woonerf aangeduid gebied en wegen waarvoor een maximumsnelheid van 30 km per uur geldt.

De zonebreedte voor wegen buiten de bebouwde kom met twee rijstroken bedraagt 250 m ter weerszijden van de weg, gerekend vanuit de as van de weg.

De meest nabijgelegen weg is de Burgemeester Legroweg. De afstand tussen deze weg en de te realiseren afdeling bedraagt echter ongeveer 300 m. De te realiseren nieuwbouw ligt derhalve buiten de zone. Akoestisch onderzoek mag in dit geval achterwege blijven.

5.3

Luchtkwaliteit

Nederland heeft de Europese regels ten aanzien van luchtkwaliteit geïmplementeerd in de Wet milieubeheer. De in deze wet gehanteerde normen gelden overall, met uitzondering van een arbeidsplaats (hierop is de Arbeidsomstandighedenwet van toepassing).

NSL/NIBM

Op 15 november 2007 is het onderdeel luchtkwaliteit van de Wet milieubeheer in werking getreden.

Kern van de wet is het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL). Hierin staat wanneer en hoe overschrijdingen van de luchtkwaliteit moeten worden aangepakt. Het programma houdt rekening met nieuwe ontwikkelingen zoals bouwprojecten of de aanleg van infrastructuur. Projecten die passen in dit programma, hoeven niet meer te worden getoetst aan de normen (grenswaarden) voor luchtkwaliteit.

Ook projecten die 'niet in betekenende mate' (nibm) van invloed zijn op de luchtkwaliteit hoeven niet meer te worden getoetst aan de grenswaarden voor luchtkwaliteit. De criteria om te kunnen beoordelen of er voor een project sprake is van nibm, zijn vastgelegd in de AMvB-nibm.

INTERIM-PERIODE

Enerzijds is de wet in werking getreden, anderzijds is nog geen sprake van een definitief vastgesteld NSL. Deze interim-periode zal naar verwachting voor geheel 2008 gelden. Tijdens deze periode geldt dat nieuwe projecten moeten voldoen aan de grenswaarden.

Het kabinet heeft gedurende de interim-periode een grens van 1% verslechtering van de luchtkwaliteit (een toename van maximaal 0,4 µg/m³ NO₂ of PM₁₀) als 'niet in betekenende mate' vastgesteld en deze vastgelegd in de AMvB-nibm.

Een verslechtering van de luchtkwaliteit van 1% of minder sluit goed aan bij de uitspraken van de Raad van State. Voor de komende jaren wordt door het Milieu en Natuur Planbureau een daling van de relevante achtergrondconcentraties van zowel PM₁₀ als NO₂ met circa 0,4-0,6 µg/m³ per jaar verwacht als gevolg van (internationaal) bronbeleid. Uitgaande van het criterium van de Raad van State, dat nieuwe ontwikkelingen niet mogen leiden tot het overschrijden of niet bereiken van de grenswaarden, acht het kabinet projecten die 1% aan de bestaande concentraties toevoegen aanvaardbaar. De reden hiervoor is dat deze 1% binnen een jaar zal worden gecompenseerd door de trendmatige verbetering van de luchtkwaliteit, zodat per saldo geen verslechtering optreedt.

BESTEMMINGSPLAN

Het onderhavige bestemmingsplan is een plan, waarbinnen de bestaande bebouwing wordt vervangen door nieuwe. Er vindt echter geen uitbreiding van de huidige activiteiten plaats. Het plan kan dan ook geen invloed hebben op de luchtkwaliteit in het gebied en kan worden beschouwd als een nibm-project. Onderzoek naar de luchtkwaliteit kan derhalve achterwege blijven.

5.4

Water

Op grond van de Wro dient in de toelichting op ruimtelijke plannen een waterparagraaf te worden opgenomen. Deze waterparagraaf doet verslag van de wijze waarop rekening is gehouden met de gevolgen van het plan voor de waterhuishoudkundige situatie.

In de notitie Duurzaam omgaan met hemelwater (november 2002) geeft het Waterschap Hunze en Aa's een overzicht van hoe omgegaan kan worden met de afvoer van hemelwater. Hierbij wordt uitgegaan van duurzame oplossingen, waarbij het hemelwater en daarmee het watersysteem niet negatief wordt belast.

BELEID

Het plangebied ligt in het stroomgebied van de Drentse Aa. De afwatering vindt plaats via infiltratie.

HUIDIGE SITUATIE

Een kaart met de watergangen en de hoogteligging is toegevoegd in de bijlage.

Ten oosten van het plangebied ligt een grondwaterbeschermingsgebied, vanwege de waterwingebieden. Om de drinkwaterwinning te beschermen, zijn een aantal verbodsbepalingen van toepassing in deze grondwaterbeschermingsgebieden. Het is bijvoorbeeld verboden in grondwaterbeschermingsgebieden dieper te graven dan 2 m. Omdat het plangebied buiten het grondwaterbeschermingsgebied ligt, gelden er geen belemmeringen voor het plangebied.

GRONDWATERBESCHERMINGSGEBIED

Wateradvies

Het onderhavige plan is voorgelegd aan het Waterschap Hunze en Aa's. Het waterschap heeft advies uitgebracht over het onderhavige plan.

Bij nieuwbouw/herbouw wordt geadviseerd de hemelwaterafvoer niet aan te koppelen aan de riolering. Het infiltreren van hemelwater in de bodem heeft de voorkeur. Wanneer dit niet mogelijk is kan het naar het oppervlaktewater worden afgevoerd. Hierbij dient er voldoende waterbergende capaciteit te zijn.

AFKOPPELEN HEMELWATER

Bij het aanleggen van een gescheiden rioolstelsel adviseert het waterschap verschillende kleuren buizen (bijvoorbeeld bruine en grijze) te gebruiken. Hiermee wordt de kans op foutieve aansluitingen verkleind.

Waterberging in de vorm van bodeminfiltratie heeft de voorkeur, omdat hiermee in sommige gebieden kan worden bijgedragen aan de terugdringing van verdroging. Vaak is het nodig om specifiek bodemonderzoek te doen, alvorens definitief te besluiten voor bodeminfiltratie. Er kunnen zich namelijk storende bodemlagen (bijvoorbeeld keileem) bevinden.

WATERBERGING

Op basis van de waterkansenkaart lijken er uitstekende mogelijkheden te zijn voor infiltratie van hemelwater. De bodem bestaat uit zand, er vindt nu al infiltratie plaats en de gemiddeld hoogste grondwaterstand ligt dieper dan 0,70 m en deels dieper dan 0,50 m onder maaiveld. Bodem- en hydrologisch onderzoek kan definitief uitsluitsel geven over de infiltratiemogelijkheden. Bij toename van het verhard oppervlak en onvoldoende infiltratie is het wellicht noodzakelijk een vijverpartij als waterberging te realiseren.

Als er geen mogelijkheden in het plangebied zijn dan kan in overleg met de waterbeheerder en of de gemeente naar een oplossing worden gezocht.

GROND- EN OPPERVLAKTewater

Wat betreft de waterkwaliteit wordt geadviseerd in de nieuwbouw geen uitlopende materialen te gebruiken.

INRICHTING PLANGEBIED

Uit het 'beeldkwaliteitsplan, Stedenbouwkundige onderbouwing VNN Eelde-locatie Hoog Hullen' (november 2008) wordt de toekomstige inrichting van het plangebied omschreven. Daaruit blijkt dat de bestrating zal bestaan uit natuurlijke materialen, zoals halfverhardingen, grind en leemverharding. De bestrating van de paden en de parkeerplaats laat het hemelwater door zodat het ter plaatse kan worden geborgen. Uitgangspunt is dat zo weinig mogelijk verharding in het ontwerp wordt opgenomen.

Het overige hemelwater (via de gebouwen) wordt ook afgekoppeld van de riolering en zal kunnen infiltreren in de bodem. Vanwege de goede mogelijkheden voor het hemelwater om te infiltreren, wordt geen extra waterberging gecreëerd.

Het waterschap heeft aangegeven met het plan te kunnen instemmen.

5.5

Archeologie

Archeologische (verwachtings)waarden dienen op grond van de Wet op de archeologische monumentenzorg (Wamz, 1 september 2007) te worden mee gewogen in de besluitvorming over ruimtelijke ingrepen. Doel van de WAMZ is namelijk: 'bescherming van aanwezige en te verwachten archeologische waarden door het reguleren van bodemversturende activiteiten'. Bij het opstellen en uitvoeren van ruimtelijke plannen wordt rekening gehouden met zowel de bekende als de te verwachten archeologische waarden. Voor de bekende waarden kan de Archeologische Monumentenkaart (AMK) geraadpleegd worden. Voor de te verwachten waarden wordt gebruikgemaakt van de Indicatieve Kaart Archeologische Waarden (IKAW).

Het plangebied is gelegen in een gebied met een middelhoge trefkans op archeologische waarden (IKAW). Om meer zekerheid te krijgen over mogelijke archeologische waarden, is in 2004 een inventariserend archeologisch onderzoek uitgevoerd¹. Uit dit onderzoek blijkt dat de bodem van het onderzoeksgebied grotendeels verstoord is. De kans op onverstoord archeologische grondsporen is klein. Op grond van de huidige staat van kennis zijn beperkende/beschermende maatregelen voor het plangebied niet wetenschappelijk verdedigbaar. Archeologisch vervolgonderzoek is niet noodzakelijk.

Omtrent bovenstaand onderzoek is tevens advies ingewonnen bij het Drents Plateau. De provinciaal archeoloog heeft aangegeven de conclusies van dit

¹ Inventariserend Archeologisch Veldonderzoek in plangebied Oosterbroek 5 te Eelde, De Steekproef (mei 2004)

onderzoek te onderschrijven, dat wil zeggen dat er vanwege de geconstateerde bodemverstoringen geen aanleiding is voor verder archeologisch onderzoek op deze locatie.

Mochten er bij het bouwrijp maken van het terrein toch archeologische resten worden gevonden, dan dient de initiatiefnemer dit wel direct te melden bij de provinciaal archeoloog dr. Wijnand van der Sanden, telefoonnummer: 0592 - 30 59 32, e-mail: w.sanden@drentsplateau.nl.

Het archeologisch onderzoek is separaat beschikbaar. Het advies van de provinciaal archeoloog is toegevoegd in de bijlage van dit rapport.

5.6

Ecologie

In het kader van de Flora- en faunawet is een onderzoek uitgevoerd naar de aanwezige natuurwaarden in het gebied. Tevens is gekeken naar de effecten op beschermde gebieden in de omgeving. De resultaten van dit onderzoek zijn neergelegd in het rapport 'Advies Natuurwaarden Hoog Hullen' (BügelHajema Adviseurs). Dit rapport is separaat beschikbaar. In het onderstaande volgen de conclusies wat betreft gebiedsbescherming en soortenbescherming. Tevens zijn de aanbevelingen voor de inrichting van het plangebied beschreven.

Gebiedsbescherming

Beschermde gebieden in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 liggen op voldoende afstand van het plangebied en zijn hiervan gescheiden door bebouwing en infrastructuur. Gezien de aard van de ingrepen zijn geen negatieve effecten te verwachten. Voor deze activiteit is daarom geen vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet nodig. Deze conclusie moet bij de besluitvorming in het kader van de planologische procedure, wat betreft de Natura 2000-gebieden, worden betrokken.

Het gebied is onderdeel van de Provinciale Ecologische Hoofdstructuur. Het plangebied zelf is niet omschreven op de natuurdoeltypenkaart van de provincie Drenthe, omdat het is aangemerkt als erf. Er treedt door de werkzaamheden geen verlies van areaal op voor de beschermde natuurdoeltypen. Ook is het niet waarschijnlijk dat de zogenaamde wezenlijke kenmerken van de Ecologische Hoofdstructuur significant negatief worden aangetast. Na het realiseren van de plannen is echter wel een groter oppervlakte bijgebouwd, dan dat is gesloopt. Er treedt verlies van areaal op. De exacte omvang hiervan is nog niet bekend, maar zal ongeveer 600 tot 1.000 m² bedragen. Dit wordt veroorzaakt doordat de gebouwen van het oorlogsmonument Breegweestee worden gehandhaafd. Er zal tijdelijk negatief effect op de Ecologische Hoofdstructuur optreden door tijdelijke verstoring van rust als gevolg van de sloop- en bouwwerkzaamheden. Omdat de activiteit op deze punten mogelijk in strijd zijn met het POP II Drenthe, heeft nader overleg plaatsgevonden met de provincie Drenthe. Hieruit kwam naar voren dat door de geplande ontwikkelingen geen

Ecologische Hoofdstructuurdoelen in gevaar komen, mits doelsoorten uit de omgeving geen aanmerkelijke belangen hebben in het plangebied.

Soortenbescherming

Ten aanzien van de soortenbescherming zijn vijf aspecten (van belang in de verdere procedure) in acht genomen:

- nadere inventarisatie;
- niet bedreigde waarden;
- bescherming vogels;
- vrijgestelde soorten;
- ontheffingen.

NADERE INVENTARISATIE

Vleermuizen

Tijdens het veldbezoek bleek dat de te slopen zijvleugel van het hoofdgebouw geschikte openingen biedt en de laanbomen voldoende omvang hebben voor verblijfplaatsen voor vleermuizen. Daarnaast zou de tuin essentieel als vlieg- en jachtgebied kunnen dienen. Om het terreingebruik en eventueel de precieze locatie van de verblijfplaatsen en de soort te achterhalen, moet nader onderzoek plaatsvinden. Op basis van de protocollen van het Netwerk Groene Bureaus moet het terrein tussen april en november worden onderzocht op gebiedsfuncties.

Verspreid over het jaar 2008 is het terrein op het voorkomen van zes gebruiksfuncties van vleermuizen geïnventariseerd. Daarmee is voldoende indruk van alle mogelijk voorkomende soorten en de gebiedsfuncties gekregen.

In het plangebied Hoog Hullen komen vijf gebiedsfuncties voor (tabel 2):

- Winterverblijf: In de af te breken zuidvleugel zijn geen geschikte winterverblijfplaatsen van vleermuissoorten. Baardvleermuis, gewone grootoorvleermuis, franjestaart en mogelijk watervleermuis gebruiken de voormalige bunker van het vliegveld op het landgoed Oosterbroek, buiten het eigenlijke plangebied.
- Zomerverblijf: Gewone grootoorvleermuis heeft mogelijk een zomerverblijfplaats in het dak van het hoofdgebouw (de oorspronkelijke havezate Hoog Hullen). Gewone dwergvleermuis kan tevens gebruikmaken van deze verblijfplaats. Er zijn geen uitvliegende gewone dwergvleermuizen waargenomen bij de zuidvleugel. Het is zeer aannemelijk dat er geen geschikte zomerverblijfplaatsen zijn in deze vleugel. Het is duidelijk dat rosse vleermuis zomerverblijfplaatsen heeft in de bomen in of rond het plangebied. De boom of bomen (gewone beuk) die mogelijk worden gekapt voor de aanleg van de toegangsweg zijn, voorzover kon worden waargenomen aan de bomen en er waarnemingen van die soorten zijn gedaan, ongeschikt als verblijfplaats voor deze soorten.
- Paarverblijf: Het hoofdgebouw wordt mogelijk gebruikt als paarverblijfplaats door enkele individuen dwergvleermuis. Door de enkele waarneming van een sociaal roepend mannetje aan de punt van de zuidvleugel is deze mogelijk een incidentele paarverblijfplaats. Voor de overige waargenomen vleermuissoorten zijn geen aanwijzingen voor paarver-

blijfplaatsen in het plangebied. Deze soorten paren in of rond het voorjaars-, najaars- of winterverblijf.

- Kraamverblijf: Er zijn geen kraamkolonies van vleermuizen waargenomen in het plangebied.
- Vliegroute: alle aangetroffen soorten maken gebruik van het plangebied. De houtsingels en lanen op het landgoed zijn vooral van belang. Door de plannen zullen deze niet worden aangetast.
- Jachtgebied: Het hele terrein is geschikt jachtgebied voor gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger, franjestaart en grootoorvleermuis. Watervleermuis jacht bij voorkeur boven vijvers en sloten. Tijdens en na de ontwikkelingen zal het terrein geschikt blijven als jachtgebied voor deze soorten.

In de terminologie van het protocol zijn alle gebiedsfuncties en mogelijk voorkomende soorten afdoende geïnventariseerd.

Voor de sloop van de zuidvleugel moet ontheffing ex artikel 75 van de Flora- en faunawet worden aangevraagd voor het vernietigen van een incidentele verblijfplaats van een beschermde soort (tabel 3 van de AMvB 2005). Het gaat om een paarverblijfplaats van gewone dwergvleermuis. Door het gering belang van deze incidentele verblijfplaats voor de populatie van gewone dwergvleermuis, wordt het zeer waarschijnlijk geacht dat een ontheffing zal worden verleend.

WETTELIJKE VERPLICHTINGEN

Wanneer sprake is van werkzaamheden aan het dak of de zolder van het hoofdgebouw Havezate dient ontheffing te worden aangevraagd voor het vernietigen van een vaste zomerverblijfplaats van gewone grootoorvleermuis. Tevens dient dan ontheffing te worden aangevraagd voor het vernietigen van een zomer-, een paar- en mogelijk een winterverblijfplaats van gewone dwergvleermuis.

Grote kenmerkende bomen in het plangebied hebben mogelijk de gebruiksfunctie zomerverblijfplaats voor boombewoners, zoals ruige dwergvleermuis, franjestraat, rosse vleermuis en grootoorvleermuis. Deze bomen worden behouden in de nieuwe situatie. Voor de beoogde kap voor de toegangsweg van één of enkele exemplaren gewone beuk hoeft geen ontheffing ex artikel 75 van de Flora- en faunawet te worden aangevraagd. Deze bomen bieden hoogst waarschijnlijk geen geschikte verblijfplaatsen voor vleermuissoorten.

Amfibieën/vissen

Uit de inventarisatie van d.d. 5 juni 2008 is het volgende gebleken:

Alle rond het plangebied gelegen sloten staan droog. Hier en daar is de bodem nog vochtig, maar dit is waarschijnlijk te wijten aan het vochtige weer van voorgaande dagen. Aangezien kleine watersalamander, kamsalamander en alpenwatersalamander in deze periode nog in de waterfase zitten is het niet aannemelijk, dat deze sloten zullen dienen als voortplantingsplaatsen. De bosrijke omgeving leent zich wel ontzettend goed als landbiotoop voor amfibieën. Daarom is ook de vijver voor het hoofdgebouw geïnventariseerd. Hierin

zijn kleine watersalamander, bastaardkikker en bruine kikker aangetroffen. De vijver is helder, heeft voldoende waterplanten een redelijk hoeveelheid insecten en lijkt visvrij. Een ideale biotoop voor amfibieën.

Uit het onderzoek naar vissen blijkt dat er geen verbodsbepalingen worden overtreden. Alle voorkomende amfibieën zijn beschermde tabel 1-soorten, waarvoor een vrijstelling geldt bij ruimtelijke ontwikkelingen.

NIET BEDREIGDE WAARDEN

Van de volgende soortengroepen worden geen verbodsbepalingen overtreden in het plangebied:

- vaatplanten;
- reptielen;
- dagvlinders;
- libellen;
- overige ongewervelde soorten.

BESCHERMING VOGELS

Alle vogelsoorten (uitgezonderd exoten) zijn beschermd. Bij uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting geldt vrijstelling van de verboden als wordt gehandeld volgens een goedgekeurde gedragscode.

Als er geen gedragscode is, moet worden nagegaan of verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet worden overtreden. Er zijn in of in de omgeving van het plangebied geen permanent bewoonde nesten of belangrijke rust- of foerageergebieden van vogels aanwezig. Er broedt een aantal vogelsoorten in en rond het plangebied. Daarom kan men er in dit plangebied van uitgaan dat geen verbodsbepalingen worden overtreden als buiten het broedseizoen wordt gewerkt of als de werkzaamheden voor het broedseizoen worden begonnen en continu voortduren. Als reeds voor het broedseizoen met de werkzaamheden wordt begonnen, zullen broedvogels een rustigere broedplaats (op enige afstand) zoeken en niet door de werkzaamheden worden gestoord.

Voor het broedseizoen wordt in het kader van de Flora- en faunawet geen standaardperiode gehanteerd. Van belang is of een broedgeval aanwezig is, ongeacht de periode. Voor de meeste vogels geldt dat het broedseizoen van ongeveer 15 maart tot 15 juli duurt.

In het plangebied is voor geen enkele soort de goede staat van instandhouding in het geding.

VRIJGESTELDE SOORTEN

In het plangebied komen enkele beschermde soorten voor in de groepen amfibieën en zoogdieren die worden verstoord door de werkzaamheden. Deze staan in tabel B. Voor deze soorten geldt bij ruimtelijke ontwikkeling een vrijstelling voor de artikelen 9 tot en met 12 van de Flora- en faunawet. Aan deze vrijstelling zijn geen aanvullende eisen gesteld. Voor verstoring van deze soorten hoeft geen ontheffing te worden aangevraagd. De verboden in de artikelen 9, 10 en 11 gelden niet voor mol, bosmuis en veldmuis. Ook gelden ze niet voor huisspitsmuis als deze zich in of op gebouwen of daarbij behorende erven of roerende zaken bevindt.

Tabel B. Soorten in het plangebied waarvoor een vrijstelling geldt

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam
Egel	<i>Erinaceus europaeus</i>
Gewone bosspitsmuis	<i>Sorex araneus</i>
Dwergmuis	<i>Micromys minutus</i>
Rosse woelmuis	<i>Clethrionomys glareolus</i>
Dwergspitsmuis	<i>Sorex minutus</i>
Bunzing	<i>Mustela putorius</i>
Hermelijn	<i>Mustela erminea</i>
Wezel	<i>Mustela nivalis</i>
Aardmuis	<i>Microtus agrestis</i>
Konijn	<i>Oryctolagus cuniculus</i>
Gewone pad	<i>Bufo bufo</i>
Bastaardkikker	<i>Rana klepton esculenta</i>
Bruine kikker	<i>Rana temporaria</i>
Kleine watersalamander	<i>Triturus vulgaris</i>

Vleermuizen

ONTHEFFINGEN

Uit het aanvullend onderzoek naar vleermuizen blijkt dat voor de sloop van de zijleugel een ontheffing moet worden aangevraagd voor het vernietigen van een incidentele verblijfplaats van een enkel exemplaar van de streng beschermde soort gewone dwergvleermuis. Deze zal waarschijnlijk wel worden verleend, mogelijk onder de voorwaarde van compensatie.

Compenserende maatregelen

Bij de ontheffingsaanvraag zal compensatie van de verblijffuncties moeten worden zeker gesteld.

Tijdens de werkzaamheden zijn er voldoende geschikte verblijfplaatsen aanwezig in en nabij het plangebied. Bij de bouw van het nieuwe ziekenhuis kan worden gedacht aan 'vleermuisvriendelijke' bouw, hiermee zal de aanwezigheid van vleermuizen worden veiliggesteld en bevorderd. Het gaat hierbij om het creëren van een voor vleermuizen toegankelijke (dubbele) spouw of ruimte onder het dak of het plaatsen van vleermuisstenen.

Tevens kan de waarde van het terrein voor vleermuizen worden verhoogd door de volgende projecten:

- Aan de zuidwestkant van het landgoed staat een bunker die door vleermuizen wordt gebruikt. Door de isolatie van de bunker te verbeteren, kan het gebruik door vleermuizen van deze bunker worden geoptimaliseerd. Landschapsbeheer Drenthe heeft al een plan voor deze optimalisatie en ook de nodige vrijwilligers. Echter ontbreken de financiële middelen voor de materialen om dit plan te realiseren.
- Op het terrein Oosterbroek bevindt zich een oude ijs- of voorraadkelder. Deze kelder is niet vleermuisvriendelijk ingericht. Deze kelder is met weinig middelen vleermuisgeschikt te maken.

Aanbevelingen

Er liggen binnen het plangebied en de directe omgeving een aantal kansen om de natuurwaarde van Hoog Hullen te vergroten. Hierbij kan worden gedacht aan:

- Het realiseren van een poel in het plangebied. Wanneer deze wordt aangelegd op een plek met veel zon zal dit aantrekkelijk worden voor verschillende soorten amfibieën. Bovendien is een poel gunstig als jachtgebied voor vleermuizen.
- Het verbreden van de sloot aan de zuidkant van het plangebied en het aanleggen van een plas-drasoever hierin.
- Op het landgoed vindt natuurontwikkeling plaats door bijvoorbeeld de aanplant van streekeigen bomen en struiken. Ook zijn er plannen voor vlindervriendelijk beheer van een stuk grasland. Een gevarieerde beplanting komt hier zowel vlinders als vleermuizen ten goede.
- Op een aantal plekken op het landgoed is het mogelijk de aanwezige houtwallen te versterken of te verbeteren.
- Aan de zuidkant van het landgoed staat een bunker welke door vleermuizen wordt gebruikt en welke een betere isolatie nodig heeft. Er zijn plannen om door vrijwilligers van Landschapsbeheer Drenthe isolatiemateriaal aan te brengen.
- Op het terrein bevindt zich een oude ijs- of voorraadmelder. Mogelijk kan deze vleermuisvriendelijk worden ingericht.

Algemeen

In overeenstemming met artikel 2 van de Flora- en faunawet, waarin de zorgplicht voor in het wild levende dieren en planten (zowel beschermde als onbeschermde) en hun leefomgeving is vastgelegd, is het aan te bevelen de sloop- en bouwwerkzaamheden te faseren. Al met al vereist het sloop- en nieuwbouwproject in de landgoederenzone een goed doordachte planning om de werkzaamheden af te stemmen op de ecologische waarden. Het verdient aanbeveling hiervoor een ecologisch werkprotocol op te stellen. Bij een eventuele ontheffingsaanvraag in het kader van de Flora- en faunawet zal dit een verplichting zijn.

5.7

Externe veiligheid

Het externe veiligheidsbeleid richt zich op risicovolle inrichtingen, transportroutes voor gevaarlijke stoffen en buisleidingen en heeft tot doel individuen en groepen te beschermen tegen ongelukken met gevaarlijke stoffen en tegen ontwrichtende effecten van een ramp. Het externe veiligheidsbeleid is opgenomen in het Besluit externe veiligheid inrichtingen (2004). Hiermee zijn de risiconormen voor externe veiligheid met betrekking tot bedrijven met gevaarlijke stoffen wettelijk vastgelegd.

Ook ten aanzien van het vervoer van gevaarlijke stoffen zullen in de toekomst wettelijke normen worden vastgesteld. Vooralsnog dient op dit punt echter te

worden gewerkt met bestaande circulaire, nota's en handreikingen zonder wettelijke status.

In het plangebied of in de directe nabijheid daarvan, komt geen categoriale inrichting voor die valt onder de werking van het Besluit externe veiligheid inrichtingen. Er is dan ook geen verdere aandacht besteed aan het aspect externe veiligheid in relatie tot inrichtingen.

INRICHTINGEN

In het kader van dit bestemmingsplan zijn ten aanzien van vervoer van gevaarlijke stoffen geen vervoersfuncties voor het plangebied van belang.

VERVOER GEVAARLIJKE
STOFFEN

Op grond van toetsing aan het nieuwe veiligheidsbeleid van het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer (AMvB Buisleidingen) komt de Gasunie tot de conclusie dat het plangebied buiten de 1% letaliteitsgrens van de leidingen van de Gasunie ligt. Daarmee staat vast dat de leidingen geen invloed hebben op de verdere planontwikkeling.

BUISLEIDINGEN

Planbeschrijving

Algemeen

In dit hoofdstuk worden de regels van het voorliggende bestemmingsplan nader toegelicht. De regels zijn afgestemd op de Wet ruimtelijke ordening (Wro) en het Besluit ruimtelijke ordening (Bro) die op 1 juli 2008 in werking zijn getreden. Tevens sluiten de regels aan bij de nieuwe eisen conform de Standaard Vergelijkbare BestemmingsPlannen 2008 (SVBP 2008).

Dit betekent onder andere dat de termen voorschriften en vrijstelling worden vervangen door respectievelijk regels en ontheffing.

STEDENBOUWKUNDIGE
RANDVOORWAARDEN

Het Bro bevat een aantal onderdelen die verplicht moeten worden overgenomen in de regels van een bestemmingplan. Dit betreft:

- de anti-dubbeltelbepaling;
- het overgangsrecht.

De Wro bevat een algemeen verbod om de gronden en bebouwing in strijd met het bestemmingsplan te gebruiken. Dit behoeft dus niet in de regels te worden opgenomen. Hetzelfde geldt voor de strafbepaling. Tevens is de uitsluiting van de aanvullende werking Bouwverordening onder de nieuwe Wro vervallen en daarom niet meer opgenomen in de regels.

Het bestemmingsplan is overeenkomstig artikel 3.1.3 van het Bro vervat in een beschrijving van die bestemmingen, waarbij per bestemming het doel of de doeleinden worden aangegeven.

Bestemming

De bestemming Maatschappelijk - Landgoederen is gericht op maatschappelijke instellingen op het gebied van verslavingszorg met bijbehorende facilitaire en ondersteunende voorzieningen. Het plangebied is conform het bestemmingsplan Buitengebied mede bestemd voor Landgoederen. Aangezien het landgoed is aangewezen als beschermd dorpsgezicht, dienen het behoud en herstel van de landschappelijke, cultuurhistorische en natuurlijke waarden van het landgoed te worden gerespecteerd.

MAATSCHAPPELIJK -
LANDGOEDEREN

De inrichting van het terrein voldoet aan de volgende voorwaarden:

- inpassing in het dorpsgezicht;
- natuurlijke ontsluiting;
- behoud en herstel van karakter van het landgoed.

In de bouwregels wordt geregeld dat gebouwen uitsluitend binnen een bouwvlak mogen worden gebouwd. Daar waar van toepassing, zijn de goot- en bouwhoogten ter plaatse aangeduid.

In het bijzonder wordt er nog op gewezen dat voorliggend plan als beschermd plan in de zin van de Monumentenwet 1988 moet worden aangemerkt ten aanzien van het beschermd dorpsgezicht Landgoederenreeks Eelde-Paterswolde. Opgemerkt dient te worden dat rijksmonumenten niet langer worden opgenomen in het bestemmingsplan, aangezien zij bescherming genieten op grond van de Monumentenwet.

Economische uitvoerbaarheid

Aangezien met de initiatiefnemer een exploitatieovereenkomst is gesloten, is besloten voor de gronden geen exploitatieplan op te stellen. Met de overeenkomst is het kostenverhaal anderszins verzekerd zoals bedoeld in artikel 6.12, lid 2 onder a.

Overleg en inspraak

Het voorontwerpbestemmingsplan Buitengebied Eelde, herziening Hoog Hullen heeft vanaf 12 december 2008 gedurende zes weken ter inzage gelegen. Tijdens deze periode konden ingezetenen en belanghebbenden een reactie op het plan geven. Verder is het plan verzonden naar diverse overleginstanties. In het navolgende wordt achtereenvolgens op de binnengekomen overleg- en inspraakreacties ingegaan.

8.1

Overleg

1 Waterschap Hunze en Aa's

Opmerking

Het waterschap kan instemmen met het bestemmingsplan. Daarnaast geeft het waterschap aan dat in het plan staat dat de wateraspecten nog nader worden uitgewerkt en met het waterschap zullen worden afgestemd. Het waterschap ontvangt graag deze gegevens.

Reactie

De toelichting is aangevuld met informatie over de nieuwe waterhuishouding van het plangebied. Deze informatie wordt tevens naar het waterschap verzonden.

2 Waterbedrijf Groningen

Opmerking

Waterbedrijf Groningen heeft een grond- en oppervlaktewaterwinning in De Punt. De locatie Hoog Hullen ligt net buiten het grondwaterbeschermingsgebied. Het Waterbedrijf Groningen zou graag willen zien dat in de paragraaf 'Water' het grondwaterbeschermingsbeleid wordt beschreven en dat het grondwaterbeschermingsgebied op de kaart wordt opgenomen.

Reactie

De toelichting is aangevuld met informatie over het grondwaterbeschermingsgebied en grondwaterbeschermingsbeleid. Aangezien het plangebied buiten het grondwaterbeschermingsgebied ligt, gelden er geen beperkingen voor het plangebied. Het opnemen van de kaart in de toelichting heeft daarom geen toegevoegde waarde.

3 Gasunie

Opmerking

Op grond van toetsing aan het nieuwe veiligheidsbeleid van het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer (AMvB Buisleidingen) komt de Gasunie tot de conclusie dat het plangebied buiten de 1% letaliteitsgrens van de leidingen van de Gasunie ligt. Daarmee staat vast dat de leidingen geen invloed hebben op de verdere planontwikkeling.

Reactie

De paragraaf externe veiligheid is aangevuld met de informatie van de Gasunie.

4 Natuurmonumenten

Opmerking

Natuurmonumenten geeft aan zeer positief te zijn over de plannen van Hoog Hullen.

Reactie

Deze opmerking wordt met dank aanvaard.

5 Provincie Drenthe

Opmerking

De provincie geeft aan dat de volgende aspecten van provinciaal belang zijn:

- monumentenzorg;
- archeologie;
- natuur.

De provincie heeft het plan getoetst aan het POP en stelt vast dat de genoemde aspecten voldoende aandacht hebben gekregen.

Over het plan heeft de afgelopen jaren constructief (voor)overleg plaatsgevonden tussen de diverse betrokken partijen. Mede hierdoor geeft het plan de provincie geen aanleiding tot het maken van nadere op- of aanmerkingen. De provincie adviseert het bestemmingsplan in procedure te brengen.

Reactie

De reactie van de provincie Drenthe wordt met dank aanvaard.

6 Ministerie van Defensie

De reactie van het Ministerie van Defensie is opgenomen in reactie van de VROM-Inspectie.

7 VROM-Inspectie

De gehele planherziening ligt binnen de begrenzing van het op 3 juni 1997 aangewezen beschermde dorpsgezicht Landgoederenreeks Eelde-Paterswolde. Het plan kan te zijner tijd als voldoende beschermend worden beschouwd in de zin van artikel 36 van de Monumentenwet met inachtneming van de onderstaande opmerkingen:

Opmerking 1

Er dient een rechtstreekse koppeling te worden gelegd tussen de te beschermen waarden zoals aangegeven in de toelichting bij het aanwijzingsbesluit en de verbeelding (plankaart) en regels van het bestemmingsplan.

Reactie

In algemene zin is de opmerking van de inspectie terecht. De regels zullen in die zin worden aangepast dat wordt verwezen naar de aanwijzing als beschermd dorpsgezicht en dat de bestemming mede is gericht op het behoud en herstel van de karakteristieke historische structuur zoals is omschreven in de toelichting op het aanwijzingsbesluit. In specifieke zin dient het volgende te worden opgemerkt. Voorliggend bestemmingsplan bevat een klein gedeelte van het beschermde dorpsgezicht en is specifiek opgesteld om een nieuwe ontwikkeling mogelijk te maken. De ontwikkeling is vormgegeven in samenspraak met de RACM, de provincie Drenthe, Welstand en de Monumentencommissie. Doel van dit alles is aldoor geweest om de ontwikkeling zo goed mogelijk in te passen in de ruimtelijke historische structuur. Hiermee is het plan ook los van de specifieke verwijzing naar het aanwijzingsbesluit toegesneden en beschermend waar het de historische waarde van het beschermde dorpsgezicht betreft.

Opmerking 2

Geadviseerd wordt om een definitie op te nemen van de term 'beschermd dorpsgezicht' en daarbij te verwijzen naar het aanwijzingsbesluit van de ministers van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer en van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen en naar de toelichting die daarbij gaat. Tevens wordt geadviseerd om in artikel 3, eerste lid, sub b concreet te beschrijven waaruit de karakteristieke historische ruimtelijke structuur bestaat. Hierbij kan gebruik worden gemaakt van bijvoorbeeld de tekst uit het beeldkwaliteitsplan. Verder wordt geadviseerd om ook te verwijzen naar het eerdergenoemde aanwijzingsbesluit.

Reactie

De gevraagde definitie is aan het plan toegevoegd. Voor de beschrijving van de waarden is een verwijzing naar het aanwijzingsbesluit en de bijbehorende toelichting opgenomen.

Opmerking 3

Artikel 3, tweede lid, sub a, onder 3 kan afbreuk doen aan het beeld van de 'open groene kamer met zichtlijn'. Geadviseerd wordt om de afwijking van de bebouwingsbepalingen via een (binnenplanse) vrijstelling te regelen en aan de vrijstelling voorwaarden te verbinden die toezien op een zorgvuldige afweging over de vanuit de historisch ruimtelijke karakteristiek gewenste situering van de toe te voegen bebouwing.

Reactie

Het plan bevat met deze mogelijkheid een geringe vorm van flexibiliteit bij recht. Om hieraan nadere sturing te kunnen geven, is tevens een nadere eis opgenomen. Hiermee wordt in voldoende mate voorkomen dat aantasting plaatsvindt van de historische structuur van het gebied. Het plan is dan ook niet aangepast.

Opmerking 4

De gemeente zou kunnen overwegen om een dubbelbestemming 'beschermde dorpsgezicht' op de verbeelding (plankaart) op te nemen of aan de bestemming 'Landgoederen' de toevoeging te geven 'tevens beschermd dorpsgezicht' zodat er op dit punt afstemming is tussen de verbeelding en de regels.

Reactie

Hierbij wordt verwezen naar onze reactie op opmerking 1 van de inspectie. Een dubbelbestemming heeft in voorliggend geval geen toegevoegde waarde.

7 NS Reizigers

De NS heeft geen opmerkingen over het bestemmingsplan.

8 Drents Plateau

Opmerking

Het Drents Plateau heeft het plan beoordeeld (principebeoordeling) op de ligging en de massa. Beide onderdelen voldoen aan de welstandscriteria.

Ook heeft het Drents Plateau een principe-uitspraak gedaan over de sloop van gebouwen en aanbouwen uit de jaren zeventig. De commissie oordeelt dat de nieuwbouw landschappelijk goed is ingepast. Er is met betrekking tot de diffuse architectuur en de groenaanleg sprake van een zorgvuldige aanpak. Dat de oude structuren worden hersteld, wordt gewaardeerd. De commissie ziet graag

een nadere uitwerking van het plan, inclusief de aanpak van het monument, tegemoet.

Reactie

De reactie van het Drents Plateau wordt met dank aanvaard.

9 De Kraus-Groeneveld Stichting

Opmerking

De stichting geeft aan zich niet te verzetten tegen de vervangende nieuwbouw. Het belang van de stichting heeft vooral betrekking op de gang van zaken rond de aan- en afvoer van sloop- en bouwmaterialen gedurende de bouwperiode. Beschadiging van de beplanting en dan met name de bomen zal moeten worden voorkomen. Uiteraard geldt hetzelfde voor het wegdek. In overleg met de gemeente zullen de volgende punten op orde moeten worden gesteld:

- de gang van zaken rond de aan- en afvoer van materialen (rijroutes);
- de toestand van de beplanting (bomen) en de weg voorafgaande aan de periode waarin de sloop, respectievelijk bouw worden begonnen. Dit laatste om met name discussies achteraf te voorkomen.

Reactie

Over de verkeersafwikkeling tijdens de bouw worden nog nadere afspraken met aanwonenden gemaakt.

8.2

Inspraak

1 Familie Faber, Oosterbroek 3 te Eelde en familie Neelen, Oosterbroek 2 te Eelde

Opmerking

Insprekers geven aan dat op andere locaties van de VNN minder schade van nieuwbouw is te verwachten of dat een nieuwe locatie gezocht had kunnen worden. Tevens merken de insprekers op dat er sprake is van een verslechterde verkeerssituatie na de afsluiting van de Kerklaan. Met de nieuwbouw verwachten insprekers overlast voor bewoners en passanten. De smalle weg (Kromme Laan) is volgens insprekers vooral niet geschikt voor vrachtwagens, welke goederen afleveren aan de instelling. Insprekers verzoeken nog eens te kijken naar de verkeersafwikkeling en daarvoor een goede oplossing te zoeken. Moet alle verkeer in de toekomst via de smalle Kromme Laan van en naar deze inrit? Wellicht biedt overleg met de Kraus-Groeneveldstichting over het gebruik van de Kerklaan uitkomst. Een argument daarvoor is ook de gevaarlijke en steeds gevaarlijker wordende enige toerit naar de Burgemeester Legroweg.

Ten slotte merken insprekers op dat het bouwverkeer via de Kromme Laan het plangebied niet kan bereiken.

Reactie

De bezorgdheid omtrent de verkeerssituatie is begrijpelijk. De verkeersdruk zal met uitzondering van het tijdelijke bouwverkeer echter niet toenemen en daarom zijn op voorhand geen wijzigingen in de verkeersafwikkeling meegenomen. Eerst wil de gemeente samen met de VNN met omwonenden de verkeerssituatie bespreken. Ook zullen over de afwikkeling van bouwverkeer met omwonenden afspraken worden gemaakt. Vervolgens zal, indien noodzakelijk, een afzonderlijke ruimtelijke procedure worden gevolgd.

Z i e n s w i j z e n

Het ontwerpbestemmingsplan Buitengebied Eelde, herziening Hoog Hullen, heeft op grond van artikel 3.8, lid 1 van de Wet ruimtelijke ordening (Wro), met ingang van 29 mei 2009 gedurende zes weken ter inzage gelegen.

Gedurende deze termijn is een zienswijze ingediend door de families Faber, Oosterbroek 3 en Neelen, Oosterbroek 2 te Eelde. Deze zienswijze is opgenomen in bijlage 6.

Deze zienswijze is als volgt samen te vatten:

1. In het bestemmingsplan wordt geen duidelijkheid gegeven omtrent de verkeersafwikkeling, zowel tijdens als na de realisatie van de nieuwbouw; op de eerdere inspraakreactie is in het ontwerpbestemmingsplan in onvoldoende mate gereageerd.
2. Er is onduidelijkheid omtrent de benaming van straten en de adressering van de verschillende percelen. Zo is op pagina 17 van de toelichting aangegeven dat "het plangebied wordt ontsloten door de weg Oosterbroek. De ontsluiting kan gerealiseerd worden aan de weg Oosterbroek". Bij de reclamanten is de weg Oosterbroek onbekend, het is in ieder geval geen officiële naam.

Ad 1.

Zoals in paragraaf 8.2 bij de beantwoording van de inspraakreactie van de families Faber en Neelen is aangegeven, zijn de initiatiefnemer, Verslavingszorg Noord Nederland (VNN), en de gemeente Tynaarlo van mening dat de verkeersdruk, met uitzondering van het tijdelijke bouwverkeer, niet zal toenemen. De bestaande bebouwing wordt vervangen door nieuwe, maar er vindt geen uitbreiding/intensivering van de activiteiten plaats. Om die reden wordt niet voorzien in een wijziging van de verkeersafwikkeling.

In de toelichting is dit onderwerp enigszins onderbelicht.

In opdracht van VNN is door IAA Architecten het 'Beeldkwaliteitsplan/Stedenbouwkundige onderbouwing VNN Eelde - locatie Hoog Hullen' (Enschede, 11 november 2008) opgesteld. Het in dat rapport opgenomen concept/ontwerp voor de bebouwing en de terreininrichting geeft wel meer duidelijkheid de over ontsluiting van het terrein.

De hoofdontsluiting van het terrein dat in het voorliggende bestemmingsplan is opgenomen, is en blijft aan de oostzijde gesitueerd. Vooralsnog zien VNN en gemeente geen aanleiding om de plaats van de hoofdontsluiting te wijzigen. De hoofdontsluiting is en blijft bij het oude Hoog Hullen gesitueerd; ook de parkeerplaats voor personeel en bezoekers blijft aan de oostzijde van het terrein gerealiseerd.

Aanvullend op de hoofdontsluiting, is VVN voornemens om aan de zuidoostzijde van het terrein, nabij de nieuwe gebouwen, een ingang voor ambulances te realiseren.

Ten behoeve van de afwikkeling van het bouwverkeer zijn wellicht aanvullende voorzieningen noodzakelijk. Dit behoeft geen regeling in het bestemmingsplan. Alvorens met de sloop- en bouwwerkzaamheden en andere voorkomende werkzaamheden wordt gestart, zal in overleg tussen VNN, de aannemer, de omwonenden, de Kraus-Groeneveld Stichting, de gemeente en andere belanghebbenden afspraken worden gemaakt over de aan- en afvoer van sloop- en bouwmaterialen gedurende de sloop- en bouwperiode.

Ad 2.

In de zienswijze wordt door de briefschrijvers gesteld dat de weg Oosterbroek hun onbekend is; "het is in ieder geval geen officiële naam".

Dat laatste is niet het geval: Oosterbroek is vanaf 1 september 1942 een officiële straatnaam. Met deze naam worden de adressen in de buurtschap Oosterbroek aangeduid. De huisnummering werd op basis van het besluit van de burgemeester van 12 juni 1942 ingevoerd. Daarvan is in het besluitenregister aantekening gehouden. Het besluit zelf is helaas niet bewaard gebleven. De adressen zijn nu nog aantoonbaar op basis van de woningkaarten over de periode 1942-1994.

In het gebied worden daarentegen soms door de bevolking niet-officiële namen gebruikt als Kromme Laan, Kerklaan, Molenlaan, Dwarslaan et cetera. In bijlage 6 is een kaartje gevoegd waarop deze officieuze namen zijn vermeld.

Naar aanleiding van de ingediende zienswijze is het ontwerpbestemmingsplan aangepast in die zin dat de hoofdontsluiting van het binnen het plangebied gelegen terrein middels een specifieke aanduiding in de verbeelding is aangegeven; in artikel 3, lid 1 wordt hiernaar verwezen.

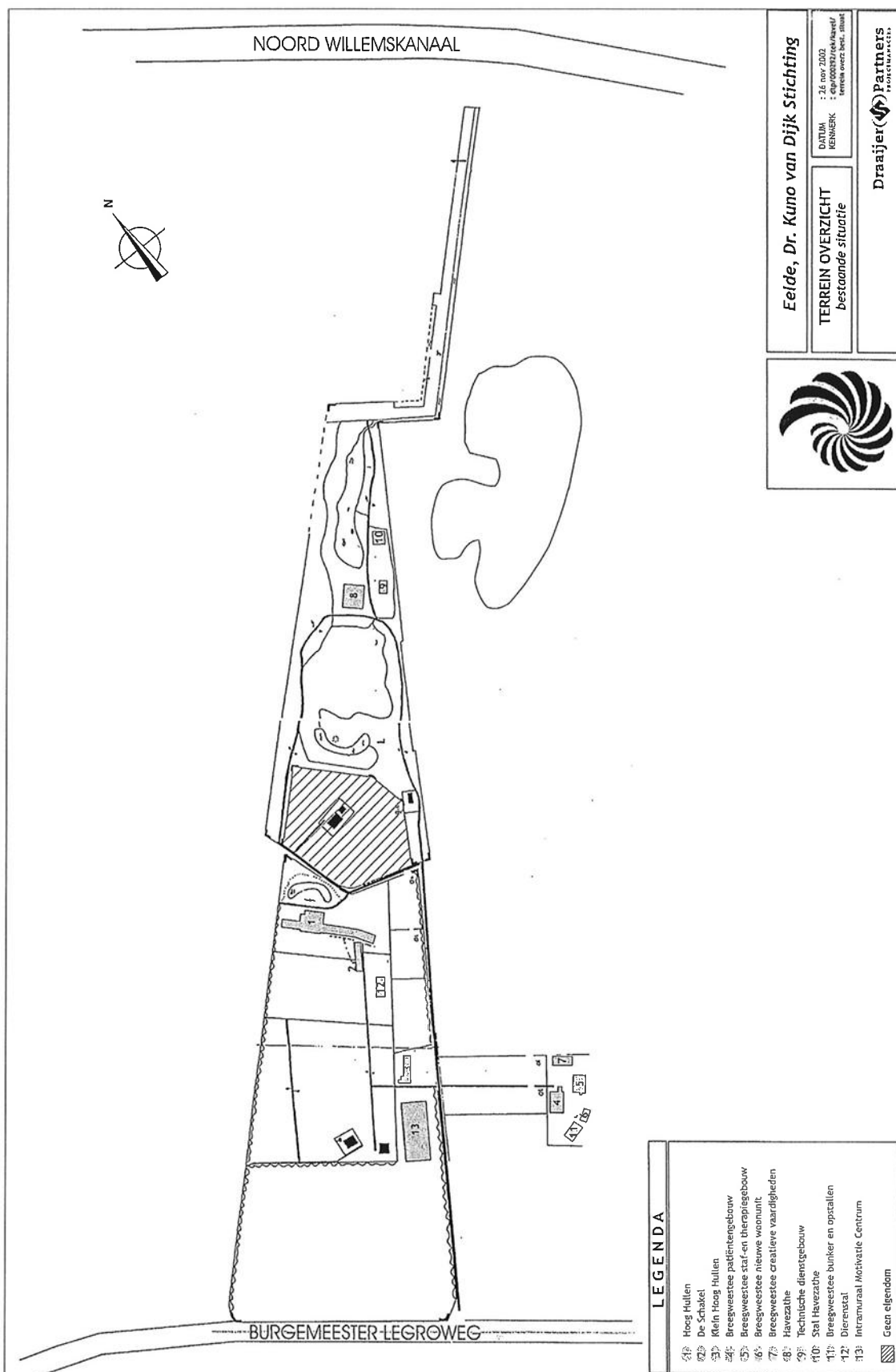
Voorts is in de regels bepaald dat naast de hoofdontsluiting één secundaire ontsluiting mag worden gerealiseerd.

De zienswijze en het kaartje met straatnamen zijn opgenomen als bijlage 6.

In paragraaf 4.3 is een verwijzing opgenomen naar het separaat opgestelde beeldkwaliteitsplan.

B i j l a g e n

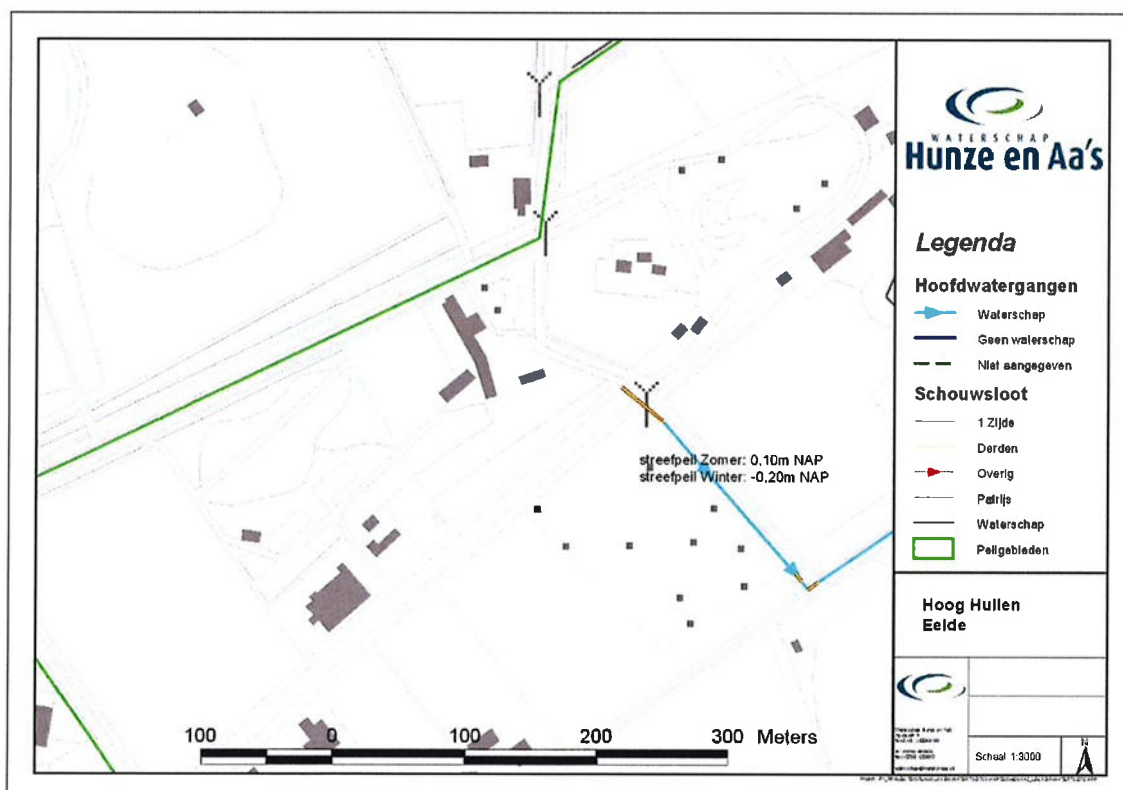
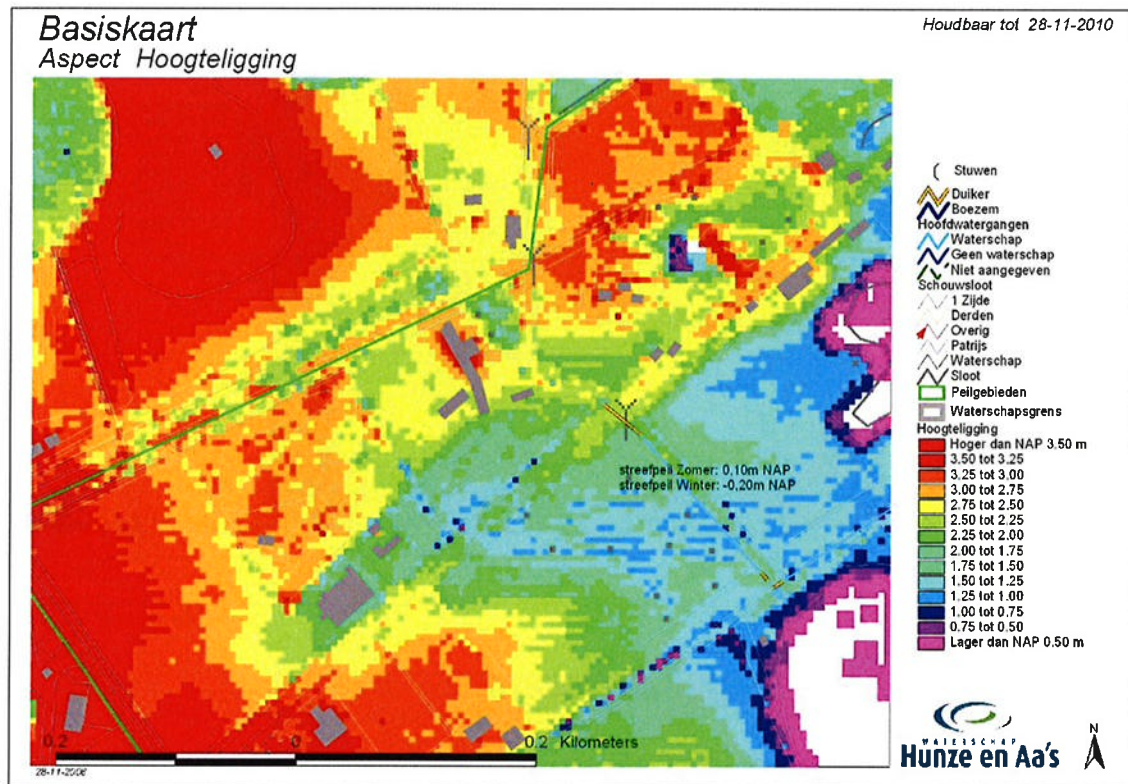
Bijlage 1
Huidige inrichting terrein VNN

Bijlage 2

Bijlage behorende bij het advies van het Waterschap Hunze en Aa's

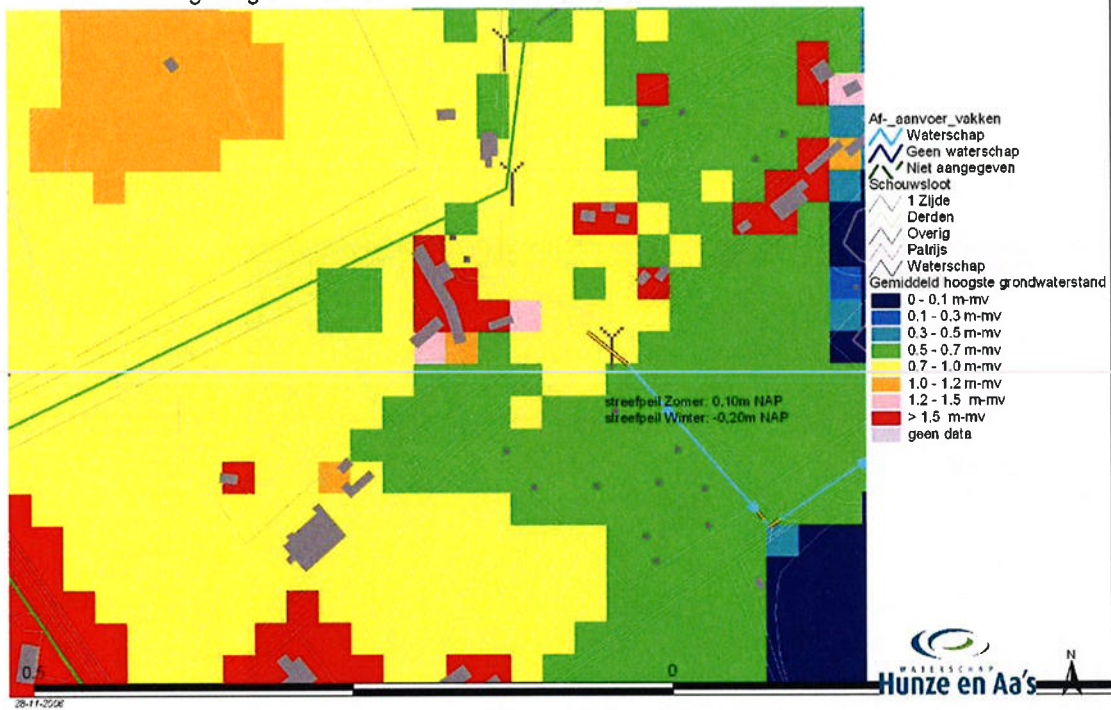
Hoogteligging Plangebied

Basiskaart

Gemiddeld hoogste grondwaterstand

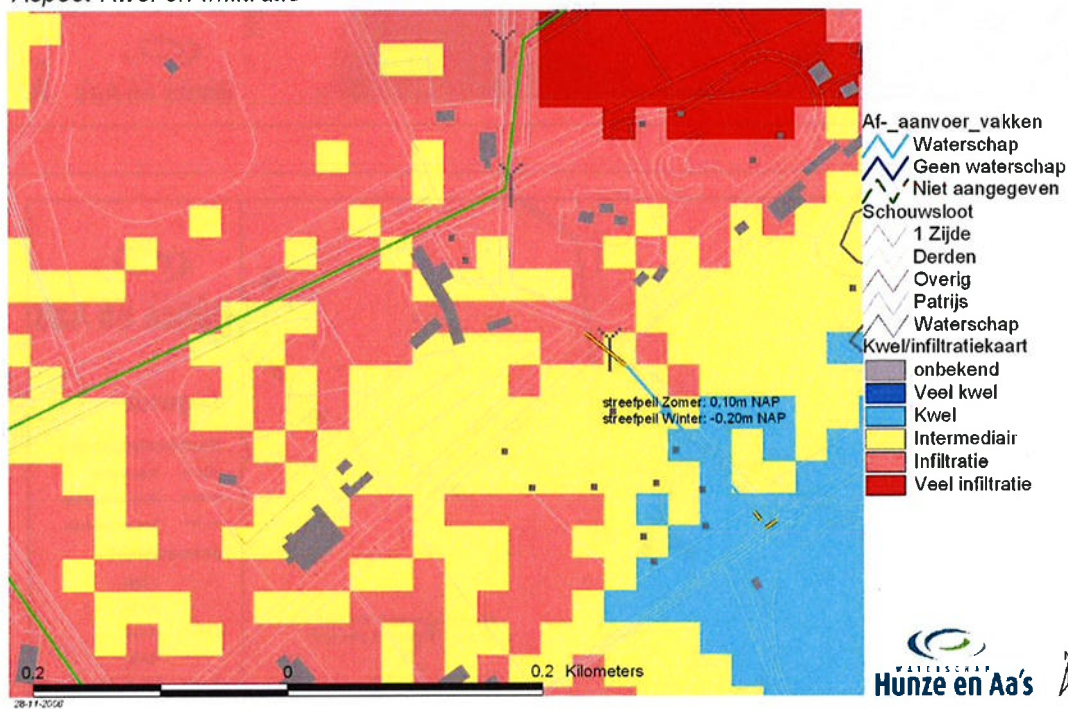
Houdbaar tot 2010

Basiskaart

Aspect Kwel en Infiltratie

Houdbaar tot 2010

Bijlage 3

E-mail omtrent archeologisch advies Drents Plateau

Van: Marjo Montforts

Verzonden: donderdag 13 maart 2008 15:51

Aan: 'h.jager@bugelhajema.nl'

Onderwerp: Advies bp buitengebied Eelde, herziening Hoog Hullen

Urgentie: Hoog

Beste Henk,

Op jouw verzoek d.d. 10 januari (briefnr. 0041/247/MP) heb ik gekeken naar de uitkomsten van het veldonderzoek in 2004 van de Steekproef in relatie tot de voorgenomen ruimtelijke ontwikkeling tegenover Hoog Hullen in Eelde (gem. Tynaarlo).

Ik onderschrijf de conclusie van het onderzoeksrapport, dwz. dat er vanwege de geconstateerde bodemverstoringen geen aanleiding is voor verder archeologisch onderzoek op deze locatie.

Mochten er bij het bouwrijp maken van het terrein toch archeologische resten worden gevonden, dan dient de initiatiefnemer dit wel direct te melden bij de provinciaal archeoloog dr. Wijnand van der Sanden, te. 0592-305932; w.sanden@drentsplateau.nl.

Ik hoop dat dit voldoende is voor de ruimtelijke onderbouwing van het project. Je kunt hierin opnemen dat advies is ingewonnen bij Drents Plateau.

vriendelijke groeten,

Marjo Montforts
Adviseur archeologie

Drents Plateau
Stationsstraat 11
Postbus 117
9400 AC Assen

☎ 0592 - 305 944

📠 0592 - 305 940

✉ m.montforts@drentsplateau.nl

🌐 <http://www.drentsplateau.nl>

Bijlage 4

Aanwijzingsbesluit beschermd dorpsgezicht

De Staatssecretaris van
Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen

en

De Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening
en Milieubeheer

03 JUNI 1997

Overwegende

dat, de landgoederenreeks Eelde-Paterswolde een gebied is met een bijzonder karakter op basis van met name 18de en 19de eeuwse ruimtelijke ontwikkelingen;

dat, het bebouwingsbeeld en de structuur van het gebied samenhangend en waardevol is;

dat, het gebied van algemeen belang is vanwege zijn schoonheid en zijn ruimtelijke structurele samenhang;

Gelet op artikel 35 en artikel 36 van de Monumentenwet 1988;

Gehoord de Raad van de gemeente Eelde, Gedeputeerde Staten van Drenthe, de voormalige Raad voor het Cultuurbeheer en de Rijksplanologische Commissie;

Besluiten

Het gebied in de gemeente Eelde zoals is aangegeven op de bij dit besluit behorende tekeningen nr. MSP/9/02a en 9/02b en zoals is omschreven in de toelichting bij dit besluit, aan te wijzen als beschermd dorpsgezicht in de zin van artikel 1, onder g, van de Monumentenwet 1988;

Dat het vigerende bestemmingsplan "Buitengebied" (KB 4-9-1981), onvoldoende voorziet in het rechtsgevolg van aanwijzing en dat ingevolge artikel 36 lid 1 van de Monumentenwet 1988 de termijn voor herziening van het bestemmingsplan voor het betreffende gebied twee jaar bedraagt;

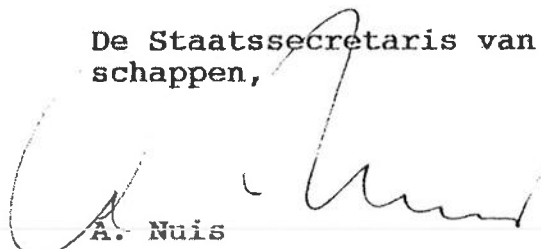
Van deze beschikking, waarvan tenminste mededeling zal worden gedaan in de Nederlandse Staatscourant, zal afschrift worden gezonden aan de Raad van de gemeente Eelde, Gedeputeerde Staten van Drenthe, de Raad voor Cultuur en de Rijksplanologische Commissie.

Op grond van artikel 7:1 van de Algemene wet bestuursrecht kan degene wiens belang rechtstreeks bij een besluit is betrokken daartegen binnen zes weken na de dag waarop het aangevallen besluit bekend is gemaakt, een bezwaarschrift indienen bij het

bestuursorgaan dat het besluit heeft genomen. Een dergelijk bezwaarschrift dient u te adresseren aan het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen, Cfi Hoofdafdeling Financien/JZ t.a.v. Bezwaarschriftencommissie OC&W (Cultuur), mevrouw mr. drs. J.E.M.J. van Wezel, Postbus 606, 2700 LZ Zoetermeer. Tenminste deze beschikking of een kopie daarvan moet bij het bezwaarschrift worden gevoegd.

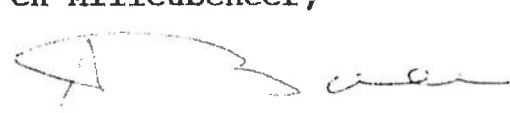
De Staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen,

03 JUNI 1997

A. Nuis

De Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer,

Margaretha de Boer

Toelichting bij het besluit tot aanwijzing van het beschermde dorpsgezicht landgoederenreeks Eelde-Paterswolde

bladzijde

2

Inleiding

Het gebied is gelegen op de noordrand van het centraal Drentse zandgebied, op een flank van de Hondsrug. Het ligt op de overgangszone tussen de pleistocene zandgronden van het uit grondmorene bestaande hoogterras en de jonge zeeklei van Groningen. Door de aanwezigheid van de beekdalen de Drentse Aa en het Eelder Diep verkreeg het gebied een militair strategisch belang ten opzichte van Groningen.

Naast de agrarische betekenis heeft het gebied vanwege die strategische ligging een ontwikkeling doorgemaakt naar een buitenplaatsenreeks die zijn oorsprong heeft in een serie versterkte buitenhuizen (havezathen). De functionele en ruimtelijke ontwikkeling van het gebied raakte in de loop van de negentiende eeuw meer gerelateerd aan de stad Groningen met als resultaat een villa-achtige ontwikkeling.

Het beschermingsbelang is gebaseerd op het gegeven dat de buitenplaatsenreeks een in ieder geval voor Drenthe, uniek gebied is met een relatief hoge gaafheid en herkenbaarheid. Dit geldt voor de nederzettingsstructuur, het historisch waardevolle bebouwingsbeeld en de relatie met het landschap in ruimer verband.

Ontstaan en ontwikkeling

Het gebied kent op de hoger gelegen delen een dekzandpakket dat gevormd is tijdens de laatste ijstijd (Weichselien). Deze gronden waren bij uitstek geschikt als esgronden zoals bij voorbeeld de Vosberger Es. Daarnaast waren delen van het gebied met heide bedekt of bebost.

Met name in het laag gelegen noordelijke deel van het gebied vond er tijdens het Holoceen vervolgens laagveenvorming plaats. Deze gronden werden waarschijnlijk tijdens de late Middeleeuwen ontgonnen en als groenlanden in gebruik genomen. Aan de noordoostrand van het gebied werden verveningen uitgevoerd (Friese Veen).

Vanwege de strategische ligging ten opzichte van Groningen en de bodemgesteldheid (veenmoerassen) kwamen er in de gemeente op diverse plaatsen versterkte huizen. In het gebied Landgoederenreeks Eelde-Paterswolde kwam reeds in de middeleeuwen de havezathe Oosterbroek.

Op een topografische kaart uit 1853 is de havezathe niet meer aanwezig zoals ook andere havezathen in de gemeente al zijn verdwenen. Daarvoor in de plaats verrezen met name in de 18de en 19de eeuw diverse buitenverblijven van vooral Groninger notabelen die zich hier gingen vestigen. Naast de bouw van de buitenhuizen werd ook de inrichting van de erven ter hand genomen.

Het kaartbeeld van 1853 geeft een goede weergave van de situatie. Herkenbaar is de doorlopende afwisseling van landbouwgronden, bospercelen, parkaanleg, laanbeplantingen en de situering van de diverse behuizingen.

Ook een topografische kaart uit 1920 toont die aaneengesloten gordel van buitenplaatsen. Hierin komt verandering in de na-oorlogse situatie doordat het gebied tussen Lemferdinge en Vennebroek wordt gebruikt ten behoeve van de uitbreiding van het dorp Paterswolde. Hierdoor (zie de topografische kaart 1979) is als het ware een wig gedreven in het gebied waardoor een verdere analyse van het gebied uiteen kan vallen in een deelgebied 'Eelde' (kaarten: deelgebied 1) en een deelgebied 'Paterswolde' (kaarten: deelgebied 2).

Deelgebied Eelde (1)

Ten opzichte van het deelgebied Paterswolden ligt dit deel op een hogere rug waar een zandige ondergrond aanwezig is met hier en daar enkele kleine hoogveen stukken. In meer oostelijke richting liggen de lagere gronden van het beekdallandschap van de Drentse Aa. Door deze omstandigheden gecombineerd met de nabijheid van de stad Groningen werd het bij uitstek een locatie voor versterkte huizen.

Het oudst is waarschijnlijk Lemferdinge met een eerste vermelding 1447. In 1766 verkreeg het op verzoek van de toenmalige eigenaar Drederik Otto van Dörnberg Heiden het recht van havezathe. Een door Van Dörnberg opgedragen verkoopadvertentie uit de Groninger Courant van 1782 geeft een indruk van de omvang: den huize Lemferdinge en onderhorige landerijen bestaande in een Heeren Huis, voorzien met twaalf zoo behangen als onbehangen kamers, ruime kelders, schathuizen waarin logement voor domestiquen, koetshuis, stallinge voor paarden en beesten, groote tuinen en moeskertijen, weide, hooy en korenlanden, wel aangelegde bosschen van zwaar eiken en ander kaphout, tuinhans en boerenwoningen, velden en turfveenen, aanzienlijk gestockte en graven in de kerk, regt van jagt, visscherij en comparitie ten Landsdag etc'. Nadat het recht van havezathe werd overgebracht naar een ander erf werd Lemferdinge verkocht. De volgende belangrijke eigenaar was luitenant-generaal Jean Baptiste Dumonceau. Deze bevelhebber van het Bataafse leger restaureerde het huis en wijzigde de tuinaanleg. Een tekening die door hem zelf werd gemaakt, toont enkele geometrische patronen rond het oorspronkelijke huis. Meer in zuidoostelijke richting (waar nu Huis de Duinen ligt) werd een in Landschapsstijl aangelegde tuin aangegeven.

In 1811 werd het door noodweer gehavende huis verkocht aan Hendrik Uges die het in 1812 sloopte met uitzondering van het westelijke schathuis. Eveneens in 1811 werd het door Dumonceau in Landschapsstijl ontworpen terrein verkocht. Onduidelijk is nog of het ontwerp op dat moment was uitgevoerd maar aangenomen wordt dat in de periode tussen 1811 en 1835

door Lucas Pieter Roodbaard eveneens een aanleg is ontworpen en uitgevoerd. Mogelijk was de aanleiding voor deze parkaanleg het in die jaren gebouwde Huis de Duinen.

Ten zuiden van de oorspronkelijke gronden van Lemferdinge ligt de ontsluitingsweg voor het gebied, de huidige Vosbergenlaan. De weg liep door heide, bosrestanten en houtwallen en tussen de Vosberger en Eelder es. Dit terrein kent een oude bewoningsschiedenis gezien de aanwezigheid van een grafheuvel uit het neolithicum of de bronstijd.

Het gebied werd later tot het landgoed Vosbergen ontwikkeld. Een eerste aanzet hiertoe dateert uit 1890 toen Wilhelmina Berendina Groeneveld uit Groningen hier een boerderij kocht met ongeveer 7 ha grond. In 1894 werd het huis verbouwd tot zomerhuis en als zodanig in gebruik genomen. Na een verbouwing in 1917 ging het echtpaar Kraus-Groeneveld zich vestigen in de villa Vosbergen. Een laatste verbouw dateert uit 1925. Naast deze verbouwingen is dit jonge landgoed door een sterk aankoop beleid uitgebreid tot een totale omvang van ruim 79 ha. Van deze gronden is een gedeelte buiten het te beschermen gezicht gelegen. Het omvat de groenlanden ten oosten van het gebied. De binnen het gezicht vallende gronden werden grotendeels ingericht als wandelpark.

Meest zuidelijk in het gebied ligt Oosterbroek. In het begin van de 17de eeuw wordt Oosterbroek voor de eerste maal vermeld op de lijst van havezathen in Drenthe. De bewoner is Steven Horenkens, lid van de Ridderschap van de Landschap Drenthe. Oosterbroek gelegen op de westelijke oeverwal van het stroomdal van de Drentsche Aa, is dan een bezit van enig aanzien. In 1781 worden Mr. Tonco Modderman en zijn echtgenote voor 30.000 gulden de nieuwe eigenaar. Ter verfraaiing van zijn bezit laat Modderman omstreeks 1785, volgens de toen gangbare formele stijl, toegangswegen naar de havezathe vervangen door twee lanen. Tot die stijl hoorde ook de aanleg van sterrebos-

sen, moestuinen, doolhoven en wildbossen. Langs de noordelijke zichtlaan werd een sterrebos aangelegd, langs de zuidelijke zichtlaan een moestuin en een beukenbos. Oosterbroek kreeg daarmee de allure van een typische buitenplaats. Het oude huis Oosterbroek werd in 1836 afgebroken in opdracht van M.R.W. Hora Siccama. Iets westelijker werd een nieuw huis gebouwd (dat in 1922 afbrandde en werd vervangen door het huidige pand). Rond die tijd werd het oostelijk gedeelte van de bestaande tuinaanleg getransformeerd door L.P. Roodbaard. De formele aanleg met zichtassen, een grand canal en een berg werd omgevormd volgens de Roodbaard vertrouwde ingrediënten van de Landschapstijl oftewel een slingerende vijver, kronkelende paden en een weelderig beplantingspatroon.

In het gedeelte tussen de aanleg van Roodbaard en de Vosbergenlaan zijn enkele dienstwoningen en weidekampen komen te liggen.

Ten westen van de Kromme Laan werd in 1870 een nieuw huis gebouwd voor de zoon van Siccama. Vanaf dat moment staat het westelijk deel van het terrein bekend als Hoog Hullen totdat in 1890 het eigendom overgaat naar de Vereniging tot Bevordering van het herstel van Drankzuchtigen die het terrein tot Nieuw Hoog Hullen heeft omgedoopt. Vanaf 1890 zijn overigens ten behoeve van de Verenigingen diverse aanpassingen gedaan. Zo werd onder meer het monumentale huis Hoog Hullen uitgebreid met nieuwe vleugels. Ook werden in dit gebied rond 1940-1945 twee bunkers gebouwd ter bescherming van het vliegveld. Het parkgebied heeft door de jaren heen enkele veranderingen ondergaan waarbij vooral wisselingen in onbebost en bebost gedeelte hebben plaatsgevonden.

Deelgebied Paterswolde (2)

Het landschap is hier voornamelijk vanaf de Hooiweg tot ontwikkeling gekomen. De ontginningsactiviteit tijdens de late Middeleeuwen zorgde voor een agrarisch grondgebruik met nadruk op veeteelt. De groenlanden lopen geleidelijk af in de beekdalen van het Eelderdiep (buiten het te beschermen

gezicht) en de Leyenloop.

De agrarische functie vormde aanleiding voor de ontginning van het gebied maar vanaf de Middeleeuwen werden diverse ruime behuizingen opgericht. Behuizingen die deels voortkwamen uit de agrarische ontwikkeling en deels gebouwd werden als versterkte huizen vanwege de militair strategische ligging ten opzichte van Groningen. In de loop der eeuwen werd die militair strategische ligging van minder belang en verkreeg het gebied vooral betekenis als vestigingsplaats voor welvarende Groningse notabelen.

Centraal in het gebied ligt De Braak waarvan de eerste vermelding is gevonden in een archiefstuk uit 1705. In dat jaar wordt Lucas Nijssingh eigenaar. In 1721 krijgt Lucas Trip het goed door vererving in eigendom. Trip was onder meer burgemeester van Groningen en gebruikte het huis dan ook niet voor permanente bewoning maar alleen 'soemers'. Hij verhuurde het huis dikwijls middels advertenties. Zo blijkt uit de Groninger Courant van 1749-1750 dat het ging om 'een hecht en commodieus heerenhuis, schathuis, spatieuze stallinge nieuw getimmerd, hoven meest alle nieuws aangelegd, bosch, lanen, vijvers en grachten', kortom De Braak had het karakter van een buitenplaats. De aanleg van het gebied had waarschijnlijk een formeel karakter waarbij de hoofdas gericht was op de Hooiweg.

In 1827 kwam De Braak in eigendom van Abraham Hesselink (olieslager uit Sneek). In die periode werd door Lucas Pieter Roodbaard een plan ontworpen tot herinrichting van de tuinen. Roodbaard, belangrijk tuin- en landschapsarchitect, ontwierp een plan waarbij de formele aanleg deels werd omgevormd volgens de principes van de Landschapstijl met als karakteristieken een slingerend padenpatroon, vijverpartijen en een licht geaccidenteerd 'natuurlijk' terrein gecombineerd met zichtlijnen en een afwisselend beplantingspatroon. Nadat de Groninger industrieel Jan Evert Scholten in 1888 de buitenplaats had overgenomen, liet hij in 1889 het huis afbreken. Het parkgedeelte werd toegankelijk gemaakt voor het publiek.

Ten oosten van buitenplaats De Braak ligt Vennebroek. Een eerste vermelding van dit huis dateert uit 1631. Het werd toen bewoond door de burgemeester van Groningen, Joachim Alting. In 1689 verkreeg de toenmalige eigenaar Reint de Sigers ter Borch het recht van havezathe. De erfenamen van Ter Borch brachten het recht van havezathe over naar een aangekocht huis in Anloo. Nadat het huis in diverse handen was overgegaan, liet Joan Hendrik van Iddekinge het in 1848 afbreken en vervangen door het huidige onderkomen, dat in combinatie met de tuinaanleg het karakter van een buitenplaats verkreeg. In 1912 werd Vennebroek verkocht aan Pieter Arnold Camphuis, koopman te Groningen. Door Camphuis werden de oude toegangshekken vervangen, tevens werd de boerderij vernieuwd en ontstond er een relatie met het Friesche Veen waar onder meer een vakantiehuis werd gebouwd in 1910.

Het van oorsprong door groenlanden gedomineerde gebied werd met de komst van de buitenplaatsen aangevuld met enkele laanpatronen met bijbehorende laanbepanting. Eén van de lanen vormde de oprijlaan van het inmiddels verdwenen Huis Paterswolde of Nijborg (gelegen in de nabijheid van Hoofdweg 270).

Aan de noordrand, tegen de Boterdijk aan, ligt nog een restant van een in Landschapsstijl aangelegde tuin met vijverpartijen. De tuin maakte deel uit van de inmiddels verdwenen buitenplaats Noordwijk die gelegen was op de plaats van de gelijknamige serviceflat.

Paralleel aan de ontwikkeling van de buitenplaatsen zijn enkele boerderijen (de Marsch en Westerbroek) uitgegroeid tot aanzienlijke behuizingen met in landschapsstijl aangelegde tuinen.

In noordoostelijke hoek ligt een laagveengebied dat deels werd afgegraven (Friese Veen). Ten gevolge van deze afgravingen veranderde de waterhuishouding. Om bescherming te bieden tegen opkomend water uit het beekdal van de Drentse Aa, werd de Boerdijk aangelegd.

Daarnaast functioneerde de Boerdijk als verbindingspad tussen Paterswolde en

een havenkje. Dit inmiddels verdwenen havenkje lag tegenover Huize Noordwijk en was door middel van de Schipsloot verbonden met de Drentse Aa. Tot aan de twintigste eeuw werd deze verbinding gebruikt.

De wegverbinding met Groningen verliep tot in de negentiende eeuw via de Hooiweg. In 1876 kwam daar verandering in doordat de Boerdijk werd verbreed en als eerste weg in de gemeente werd verhard. Het kreeg nu ook de naam Hoofdweg. De betekenis van deze weg nam spoedig toe en langs de weg ontstond een villa-achtige bebouwing. Het waren, vergelijkbaar met de oudere buitenplaatsen, vooral notabelen uit Groningen die zich hier gingen vestigen.

Kenmerkend voor het toenemende belang van de Hoofdweg is de verschuiving van het tracé ter hoogte van de entree naar Vennebroek, daarbij is de oprijlaan naar Vennebroek verkort, het beplantingspatroon is wel gehandhaafd.

Huidige ruimtelijke karakteristiek

De buitenplaatsenreeks Eelde-Paterswolde (zie de toelichtende kaarten Ruimtelijke situatie/begrenzing) ligt op de overgangszone van het esdorpen-landschap naar het polderlandschap van het Groningerland. Die ligging is er debet aan dat het gebied deels beekdalgronden en deels hogere stuifzandgronden omvat. De beekdalgronden bestaan hoofdzakelijk uit grasland met duidelijke perceelscheidingen waaronder meer of minder oude houtwallen en sloten die het beeld bepalen. Delen van deze beekdalgronden zijn ook gebruikt bij de aanleg van de buitenplaatsen waardoor delen van het open beekdallandschap zijn vrijrijkt met laanbeplantingen en bos- en tuinpercelen. Het omliggende beekdallandschap, dat eveneens een waardevolle landschappelijke kwaliteit bezit, heeft een veel opener karakter.

De hoger gelegen gronden hebben hoofdzakelijk het karakter van een landgoed met een sterke afwisseling tussen besloten bospertalen en open weidekampen en vijverpartijen. In aansluiting op het esdorpenlandschap liggen er ook nog enkele essen.

De ruimtelijke inrichting van het gebied is gekoppeld aan het karakter van de buitenplaatsenreeks. Met andere woorden in het overheersend groene gebied zijn diverse landschap- en tuinaanleggen gerealiseerd. De oudste delen hebben elementen van een formele aanleg, de jongere zijn gebaseerd op de Land-schapstijl. Binnen die aanleg functioneren monumentale bouwwerken zoals buitenhuizen, hekwerken en boerderijen als functionele en ruimtelijke accenten. Daarnaast zijn er diverse boerderijen (die inmiddels voor een groot deel als woonhuis functie doen), woonhuizen en andere elementen die een meer of minder belangwekkende ruimtelijke rol vervullen. De jongere ontwikkeling langs de Hoofdweg laat een villa-achtige bebouwing zien.

In tegenstelling met de functioneel en ruimtelijk logische groei is de noordoostelijke uitbreiding van Paterswolde minder passend binnen het karakter van het gebied. Deze uitbreiding vormt een wig in het gebied waardoor een verdere

bespreking van de ruimtelijke karakteristiek beter per deelgebied kan worden uitgewerkt.

Deelgebied Eelde

De ruimtelijke karakteristiek van Lemferdinge wordt bepaald door een min of meer open voorerf (met schathuis) en een gesloten achtererf waar de zwaar beplante tuinaanleg domineert en tegelijk een harde overgang vormt naar het omliggende polderlandschap. De ten zuiden van de Lemferdingelaan gelegen gronden zijn enigszins gewijzigd (parkeerplaats en begraaftaats) maar hebben de groenstructuur behouden.

De ruimtelijke karakteristiek van Huis de Duinen is die van een besloten parkachtig landschap waarbij het huis een duidelijke centrumrol vervuld. De harde overgang naar het vlakke polderlandschap is kenmerkend.

De ruimtelijke karakteristiek van Vosbergen is die van een voornamelijk besloten landschap. De dominerende beslotenheid wordt bepaald door een rijk geschakeerd beplantingspatroon waarbij diverse exoten zijn toegepast. Er ligt een gevarieerd padenpatroon over een licht geaccidenteerd terrein waarbij de oude Vosbergenlaan als hoofdas geldt. Weidekampen, vijverpartijen, esgronden en enkele erven brengen enige openheid in het besloten landschap. Waardevol is de grillige en harde overgang naar de oostelijke en westelijke kant. Met name de oostelijke rand laat een bijzonder sterk contrast zien tussen het gesloten landgoed en de openheid van het polderlandschap. Het huis Vosbergen functioneert als markeringspunt in het centrum van het gebied.

De ruimtelijke karakteristiek van Oosterbroek en Nieuw Hoog Hullen is door alle aanpassingen fragmentarisch geworden maar kent enkele belangwekkende kenmerken. In de eerste plaats zijn dat de twee taps toelopende lanen met een hoogopgaande laanbeplanting (voornamelijk beuken en eiken). Secundair van belang zijn de overige lanen en paden die veelal eveneens een hoogopgaande laanbeplanting kennen. Tegenover het in 1922 herbouwde huis Oosterbroek is de landschappelijke aanleg herkenbaar met een berg en restanten van een

vijverpartij. Achter dit huis ligt een restant van het grand canal omgeven door een gevarieerd beplantingspatroon (met exoten). De overige gronden zijn of bebost of benut als weidegrond waardoor een sterke afwisseling tussen besloten en open ontstaat. Bijzondere vermelding verdient het sterrebos op de noordoosthoek van het terrein. De locatie van het oude Oosterbroek, het herbouwde huis Oosterbroek en het huis Hoog Hullen vormen de bouwkundige en cultuurhistorische hoofdaccenten in het gebied. Daaraan gerelateerde bebouwing betreft vooral enkele boerderijen en woningen. Daarnaast zijn twee bunkers vermeldenswaardig die functioneel verbonden zijn met de ontwikkeling van het vliegveld Eelde en de betekenis daarvan tijdens de Tweede Wereldoorlog.

Deelgebied Paterswolde

De ruimtelijke karakteristiek van De Braak bevat twee aspecten: restanten van een formele tuinaanleg en een slingerend padenpatroon over een licht geaccidenteerd terrein behorend tot de Landschapstijl. Het westelijke formele deel bevat enkele rechte lanen met bijbehorende laanbeplantingen en een aantal weidekampen. Het meer oostelijke deel is overeenkomstig de Landschapstijl aangelegd waarbij een slingerend padenpatroon, een rijke beplanting met enkele exoten en vijverpartijen zorgen voor een ruimtelijk besloten landschap. De ruimtelijke karakteristiek van de erven aan de Hooiweg, alsmede het grondgebied ten noorden van de Braak wordt bepaald door een redelijk open beekdallandschap waarin laanpatronen, aangelegde tuinen (of restanten daarvan) en bembepantingen (Hooiweg) voor een ruimtelijke hiërarchie zorgen.

De ruimtelijke karakteristiek van Vennebroek kent door een veelheid aan elementen een sterke afwisseling van gesloten en open. Zichtlijnen, laanbeplantingen en vijverpartijen worden afgewisseld door coulissen en omsloten open ruimten. Het huis Vennebroek is een duidelijk visueel en ruimtelijk hoofdelement. Met name het beplantingspatroon langs de kronkelende vijver, waarbij

ook exoten zijn toegepast, draagt daaraan bij. De ruimtelijke karakteristiek van de Hoofdweg bestaat hoofdzakelijk uit vrijstaande villa's die voorzien zijn van een royaal erf met soms een royale erfbepanting. Met name de westkant van de weg werkt hierdoor als visuele buffer naar het achterliggende beekdallandschap van de Leyenloop.

Begrenzing aangewezen gebied

Het gebied dat als beschermd gezicht is aangewezen bestaat uit twee samenhangende delen (zie kaartnummers RDMZ/MSP/9/2a en RDMZ/MSP/9/2b).

Deelgebied Eelde heeft de volgende begrenzing: de westelijke grens loopt langs de Burgemeester Legroweg, de Veenweg en gaat bij de kruising Vosbergerlaan-Zevenhuizerweg iets naar rechts om achter de kavels van de bebouwing aan de Vosbergerlaan door te lopen tot aan de Lemferdingerlaan. Bij de Lemferdingerlaan loopt de grens over de scheidslijn met het zwembad tot aan de noordgrens van het gebied. De noordgrens wordt gevormd door de hoge boombeplanting van de Lemferdinge en een kavelsloot achter de bebouwing aan de Lemferdingelaan; een volgende inspring via een kavelsloot zorgt voor de aansluiting op het verlengde van de Lemferdingelaan. Aansluitend op dit gedeelte volgt de oostgrens respectievelijk de houtwallen van een weidekamp, de beplanting van Huis de Duinen, over enkele percelen waar meer of minder oude houtwallen op staan die behoren bij het landgoed Vosbergen. Met enkele verspringingen loopt de grens achter het Sterrebos en de oude locatie van Oosterbroek om via een ontwateringsloot uit te komen op de zuidelijke grens. Deze zuidelijke grens wordt bepaald door een laan met laanbeplanting die oorspronkelijk toebehoorde aan Oosterbroek. Met een kleine inspring ten behoeve van een bedrijventerrein wordt de aansluiting op de Burgemeester Legroweg verkregen.

Deelgebied Paterswolde wordt in het westen begrensd door de Hooiweg waarbij de erven van boerderijen De Marsch en Westerbroek zijn inbegrepen. De noordgrens volgt de Boterdijk en een deel van de Meerweg. De oostgrens volgt de oeverlijn van het Friesche Veen om uiteindelijk uit te komen op de oprijlaan naar Vennebroek. De zuidelijke grens wordt verder gevormd door de oprijlaan naar Vennebroek (met inbegrip van de boerderij), volgt met een curve de groenstructuur bij de bocht in de Hoofdweg en loopt dan langs de

entree van De Braak over het fietspad naar de Vennerstraat. De Vennerstraat verzorgt de aansluiting met de westelijke grens langs de Hooiweg.

Nadere omschrijving specifieke waarden (zie ook de Cultuurhistorische waardenkaarten)

***Cultuurhistorische waarden**

Het gebied vormt de uitdrukking van een rijk cultureel en sociaal-economisch verleden vanwege de inrichting en de relaties naar de diverse vooraanstaande families. Families die in Drenthe maar vooral ook in Groningen (met name in de stad) een invloedrijke rol hebben vervuld.

De inrichting van het gebied is van doorslaggevende betekenis voor de ontwikkeling van het landschap. Een landschap dat gekarakteriseerd wordt als vrij gesloten met in het oostelijk deel een sterke overgang naar openheid. Vanwege het grote aantal buitenplaatsen en de daaraan gerelateerde bebouwing is hier sprake van een voor Drenthe opmerkelijke en bijzondere functionele ontwikkeling.

***Historisch-ruimtelijke en stedebouwkundige waarden**

Het gebied is van groot belang vanwege samenhang van het totale gebied. Meer en detail is er een waardevolle verscheidenheid aan landschappelijke aanleg. Het varieert van een strakke en formele aanleg van een sterrebos (Oosterbroek) tot een in landschapstijl door L.P. Roodbaard ingericht gebied (De Braak). Naast deze aangelegde situaties is ook de sterke afwisseling van gesloten en open landschap van belang. Bijvoorbeeld op het grondgebied ten noorden van De Braak waar een sterke afwisseling tussen gesloten en open overheerst. Het oostelijk deel van het gebied kent juist een scherpe overgang van beekdalgebied naar de buitenplaatsenreeks.

De buitenplaatsen hebben ruimtelijk en functioneel een sterke onderlinge samenhang. De overgangen naar de verschillende onderdelen verloopt soms abrupt en een andere keer zeer geleidelijk. Het bebouwingslint langs de Hoofdweg vormt bijvoorbeeld een geleidelijke overgang naar de omliggende land-

schappelijke inrichting vanwege de ruime villabebouw en de beplanting. Door het samenspel van buitenplaatsen, villa-bebouw, infrastructuur en landschap is een bijzondere verkaveling en inrichting van het gebied ontstaan.

***Situatiele waarden**

Vanzelfsprekend bestaat er een hechte relatie tussen de bouwwerken op de buitenplaatsen en de landschappelijke inrichting. Voorbeelden daarvan zijn hekwerken, een tuinaanleg met zichtlijnen vanuit het woonhuis.

Maar ook valt de royale villa-bebouw langs de Hoofdweg op te vatten als een logisch vervolg op de aanleg van de rijke buitenplaatsen. Van een andere orde in de samenhang tussen onbebouwde en bebouwde ruimte is de sterke maar functioneel gegroeide harde overgang tussen de gesloten bospertelen en het polderlandschap die functioneel behoorden tot de buitenplaatsen.

In dit zeer waardevolle gebied staat een groot aantal waardevolle monumenten. Vanwege de wisselwerking tussen bebouwing en landschap is het zelfs zo dat een aantal bouwwerken een meerwaarde krijgt.

***Gaafheid/herkenbaarheid**

Enkele onderdelen van het gebied zijn als bijzonder gaaf aan te duiden. Voor enkele buitenplaatsen of onderdelen daarvan, is bovendien een voorstel tot bescherming als historische buitenplaats in voorbereiding. Het betreft het landgoed De Braak, De Duinen en het sterrebos van Oosterbroek. De overige delen zijn soms minder gaaf of minder belangwekkend om deze aparte bescherming te verkrijgen. Voor alle delen geldt wel dat ze in grote mate herkenbaar blijven.

Globaal gesproken is het totale gebied in structureel en visueel opzicht gaaf te noemen.

***Zeldzaamheid**

Zowel vanuit historisch-ruimtelijk, stedebouwkundig (landschapsarchitecto-

nisch) als functioneel en landschappelijk oogpunt is dit gebied van groot belang en als zeldzaam te beschouwen, zeker voor wat het noorden des lands betreft. Op alle voorafgaande punten is het belang zo groot dat hier sprake is van een uniek en uitzonderlijk waardevol gebied.

De begrenzing

De begrenzing van het beschermde dorpsgezicht Landgoederenreeks Eelde-Paterswolde - bestaande uit twee deelgebieden 'Eelde' en 'Paterswolde' - is weergegeven op de bijgevoegde kaarten, nummers RDMZ/MSP/9/02a en RDMZ/MSP/9/02b.

Rechtsgevolg

Ter effectivering van de bescherming van het aangewezen dorpsgezicht moet ingevolge artikel 36, lid 1 van de Monumentenwet een bestemmingsplan worden ontwikkeld. De toelichting op de aanwijzing als beschermd dorpsgezicht kan daarbij wat het beschermingsbelang betreft als uitgangspunt dienen.

Doel van de aanwijzing is de karakteristieke, met de historische ontwikkeling samenhangende structuur en ruimtelijke kwaliteit van het gebied te onderkennen als zwaarwegend belang bij de verdere ontwikkelingen binnen het gebied. De aanwijzing beoogt op die wijze een basis te geven voor een ruimtelijke ontwikkeling, die inspelt op de aanwezige kwaliteiten, daarvan gebruik maakt en daarop voortbouwt.

De gebieden die deel uitmaken van de onderhavige aanwijzing liggen binnen het bestemmingsplan Buitengebied, vastgesteld op 18 juni 1973 en onherroepelijk goedgekeurd bij Koninklijk Besluit van 4 september 1981. Omdat dit bestemmingsplan in onvoldoende mate op bescherming van de historische ruimtelijke waarden is toegesneden, zal voor het aangewezen gebied een herziening moeten worden vastgesteld waarin de historische karakteristiek van de bebouwing en de inrichting van de onbebouwde ruimte zijn vastgelegd. De termijn voor deze vaststelling, ingevolge artikel 36, lid 1, van de Monumentenwet, bedraagt twee jaren.

Bronnen

J. Bos, F.J. Hulst en P. Brood (redactie): 'Huizen van stand: geschiedenis van havezathen en andere herenhuizen in Drenthe en hun bewoners'. Meppel, 1989.

C.S. Oldenburger-Ebbers: 'De geschiedenis van tuinen, parken en buitenplaatsen in Drenthe'. Ons Waardeel 1991/6, p 197-215.

Niet gepubliceerde aantekeningen van de Rijksdienst voor de Monumentenzorg opgesteld door drs. U.M. Mehrrens.

Bijlage 5

Inspraak- en overlegreacties

Uw brief van

Uw kenmerk

Ons kenmerk

Bijlage[n]

09/1502

diversen

Behandeld door

Doorkiesnummer

Vries

mw. R. de Boer

0592 - 266 892

3 maart 2009

VERZONDEN - 3 MRT 2009

BügelHajema Adviseurs B.V.
t.a.v. dhr. P. Schollema
Postbus 274
9400 AG ASSEN

gemeente Tynaarlo

Onderwerp: stukken 'vooroverleg' overheden VNN/Hooghullen

Geachte meneer Schollema,

Het voorontwerp bestemmingsplan 'buitengebied Eelde, herziening Hooghullen' heeft vanaf 12 december 2008 gedurende zes weken ter inzage gelegen. In die periode is van twee omwonenden een reactie ontvangen. Deze reactie gaat met name over de verslechtering van de verkeerssituatie. U treft een kopie van deze brief als bijlage aan.

Verder zijn er vanuit het 'vooroverleg' met de diverse overheden een aantal reacties binnengekomen. Kopieën van deze reacties zijn bijgevoegd. De termijn voor aanleveren van reacties van het 'vooroverleg' liep af op 1 maart jl.

In de planning is voorzien dat de raad op 12 mei a.s. de inspraak- en overlegnotitie behandelt waarna het college wordt gemachtigd het ontwerpbestemmingsplan voor de 1^e keer ter inzage te leggen. Het college zal uiterlijk op 14 april een besluit dienen te nemen over de inspraak- en overlegreacties.

Graag zien wij het ontwerpbestemmingsplan uiterlijk op 1 april 2009 tegemoet zodat de stukken tijdig aan het college kunnen worden aangeleverd.

Heeft u nog vragen over de inhoud van deze brief dan kunt u contact opnemen met de projectleider mw. R. de Boer. Zij is, behalve op vrijdag, bereikbaar via telefoonnummer 0592-266892.

Met vriendelijke groet,
Namens burgemeester en wethouders

Henry Vos
teamcoördinator team planontwikkeling
Ontwikkelingsbedrijf Tynaarlo

ontv.: 4-3-2009	no.: 0202
proj.nr.: 24737012000	
PL:	
VM:	
RB:	Schollema

Postadres

Postbus 5, 9480 AA Vries

Bezoekadres

Kornoeljeplein 1, Vries

Website

www.tynaarlo.nl

Bankrekening

Bng 28.50.79.050

Bng 28.50.79.093 (belastingen en leges)

Telefoonnummer

[0592] 26 66 62

Faxnummer

[0592] 26 66 00

E-mail

info@tynaarlo.nl

Reactietermijn eindigt 01-03-09				
Naam	Adres	Postcode Woonplaats	Reactie	
Waterschap Noorderzijlvest	Postbus 18	9700 AA GRONINGEN		
Waterschap Hunze en Aa's	Postbus 195	9640 AD VEENDAM	Ontvangen 10-02-09 → kopie aan VNN 02-03-09 - stemt in met plan. Wateraspecten nader uitwerken i.o.m. waterschap	
Waterbedrijf Groningen t.a.v. de heer D. van der Woerd	Postbus 24	9700 AA GRONINGEN	Ontvangen 12-12-08 → kopie aan VNN 05-02-09 - in paragraaf over 'water' het grondwaterbeschermingsbeleid beschrijven en het -gebied op de kaart opnemen	
NV Waterbedrijf Drenthe	Postbus 18	9400 AA ASSEN		
NV Nederlandse Gasunie	Postbus 162	7400 AD DEVENTER	Ontvangen 14-01-09 → kopie aan VNN 05-02-09 - plangebied valt buiten 1% letaliteitgrens van leidingen. Geen invloed op de verdere planontwikkeling	
DGW&T directie Noord T.a.v. Eerstaanwezend Ingenieur	Postbus 40184	8004 DD ZWOLLE		
Recreatieschap Noord- en Midden Drenthe	Brink 4b	9781 BZ DIEVER		
Kamer van Koophandel voor Drenthe	Postbus 27	7940 AA MEPPEL		
Stichting het Drentse Landschap	Kloosterstraat 5	9401 KD ASSEN		

Vereniging Natuurmonument en Nederland	Noordereinde 60	1243 JJ S'GRAVELAND	Ontvangen 08-01-09 → kopie aan VNN 05-02-09 -Natuurmonumenten is zeer positief over de plannen.
Commissie Ruimtelijke Plannen	Postbus 122	9400 AC ASSEN	Ontvangen 15-01-09 → kopie aan VNN 05-02-09 - geen aanleiding tot maken nadere op- of aanmerkingen
VRM Inspectie Regio Noord/Commando DienstenCentra	Postbus 30020	9700 RM GRONINGEN	Ontvangen 16-01-09 → kopie aan VNN 05-02-09 - opnemen definitie term 'bescherm dorpgezicht' etc. - bebouwingbepalingen via (binnenplanse) vrijstelling te regelen etc. - afstemming plankaat en voorschriften vwb 'bescherm dorpgezicht'
Rijkswaterstaat Directie Noord- Nederland	Postbus 2301	8901 JH LEEWARDEN	
Ministerie van LNV directie regionale zaken, vestiging Noord	Postbus 30032	9700 RM GRONINGEN	
Ministerie van Economische Zaken	Postbus 6013	9702 HA GRONINGEN	
Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurlandsschap en Monumenten	Postbus 1600	3800 BP Amersfoort	
NLTO	Postbus 186	9200 AD DRACHTEN	
Milieufederatie Drenthe	Hertenkamp 6	9401 HL ASSEN	
NV Nederlandse Spoonwegen Afdeling Bedrijfs- en Productontwikkeling t.a.v. de heer J.N. Paulissen	Postbus 2025	3500 HA UTRECHT	Ontvangen 08-01-09 → kopie aan VNN 05-02-09 - geen belangen in geding

Hoofdgebouw IV kamer 17.k.33				
Burgemeester en wethouders van Haren	Postbus 21	9750 AA HAREN		

Reactie n.a.v. ter inzage legging bestemmingsplan (periode 12 december 2008/22 januari 2008)
 Fam. Faber, Oosterbroek 3 Eelde/ Fam. Neelen, Oosterbroek 2 Eelde
 Ontvangen 29-12-08 → kopie aan VNN 05-02-09

Drents Plateau **welstandscommissie** principebeoordeling nieuwbouw van gebouwen stedenbouwkundig plan/beeldkwaliteitplan.
 Advisering over onderdelen ligging en massa. Ontvangen 23-12-08 → kopie aan VNN 05-02-09
 Drents Plateau **monumentcommissie** principe-uitspraak voor sloop van gebouwen en aanbouwen uit de jaren '70 waarvoor nieuwbouw
 terugkomt. Ontvangen 20-11-08 → kopie aan VNN 02-03-09

KLASS.NR.
No. 00/1021 AFD. 012/1021
INKOMEN
TYNAARLO 10 FEB. 2009
Reg. Ambt.

WATERSCHAP
Hunze en Aa's

Gemeente Tynaarlo
De heer J.E. Ploeger
Postbus 5
9480 AA VRIES

Aquapark 5, Veendam
Postbus 195
9640 AD Veendam
Tel (0598) 693 800
Fax (0598) 693 893
www.hunzeenaas.nl

Uw brief

Ons kenmerk AV 08.5573/09.0398

Onderwerp bestemmingsplan buitengebied
Eelde, herziening Hoog Hullen

VERZONDEN 09 FEB. 2009

Datum

6 februari 2009

Behandeld door

Emiel Galetzka

Doorkiesnummer

0598-693248

Geachte heer Ploeger,

Als reactie op het voorontwerp bestemmingsplan "buitengebied Eelde, herziening Hoog Hullen" deel ik u mee dat wij kunnen instemmen met het plan.

In het plan staat aangegeven dat in het o.m. de watersaspecten nog nader uitgewerkt worden en met het waterschap zullen worden afgestemd.

Graag zou ik deze gegevens te zijner tijd van u ontvangen.

Hoogachtend,

namens het dagelijks bestuur,

Jelmer Kooistra

Afdelingshoofd Beleid, Plannen en Projecten

N.V. Waterbedrijf Groningen
Postbus 24
9700 AA Groningen
Griffeweg 99
Tel. (050) 368 86 88*
Fax (050) 312 25 34
BNG 28.50.96.648
Postbank 83 17 50
www.waterbedrijfgroningen.nl

Gemeente Tynaarlo
t.a.v. de heer J.E. Ploeger
Postbus 5
9480 AA VRIES

KLASSENR.
No. 08/8694 AFD. BSP ~~Exsek~~
TYP. 1 12 DEC 2008 O.B.T.
Jan Ploeger
Ria de Boer

Behandeld door
T.C. Vlaar
Telefoonnummer
(050) 368 86 98

Uw brief d.d./Kenmerk
Brief Bügei Hajema
d.d. 8-12-2008

Onderwerp
Buitengebied Eelde, herziening
Hoog Hullen

Bijlage(n)
1

Groningen,
12-12-2008

Nummer
TC

Geachte heer Ploeger,

U heeft ons het bestemmingsplan Buitengebied Eelde, herziening Hoog Hullen, toegezonden, waarvoor dank. Na lezing hebben wij de volgende toevoeging:

Waterbedrijf Groningen heeft een grond- en oppervlaktewaterwinning in De Punt. Een deel van het grondwaterbeschermingsgebied is gelegen binnen de gemeentegrenzen van Tynaarlo. De locatie van Hoog Hullen is gelegen net buiten het grondwaterbeschermingsgebied (gebied tegen fysische bodemaantasting, zie de bijgevoegde kaart). Waterbedrijf Groningen zou graag willen zien dat in de paragraaf over 'Water' het grondwaterbeschermingsbeleid wordt beschreven en dat u het grondwaterbeschermingsgebied ook op de kaart opneemt. Indien u kaart materiaal (GIS bestanden) wenst om dit toe te voegen bij het bestemmingsplan, dan kunt u contact opnemen met de heer Vlaar van ons bedrijf (050 - 3 68 86 98).

Indien u naar aanleiding van deze brief nog vragen heeft, neemt u dan contact op met bovenstaand nummer.

Met vriendelijke groet,
N.V. Waterbedrijf Groningen

Dirk van der Woerd
Hoofd Strategie en Onderzoek

KLASS.NR.		Gasunie	
No. 09/245		AFD. OBT Proj.	
INGEKOMEN	14 JAN. 2009	N.V. Nederlandse Gasunie	
TYNAARLO		Postbus 19	
Beh. Ambr.		9700 MA Groningen	
Par. Sect.hfd.	Par. Afd.hfd.	Post. Sec.	
		Concourslaan 17	
		T (050) 521 91 11	
		F (050) 521 19 99	
		E communicatie@gasunie.nl	
		BTW NL007239348B01	
		Handelsregister Groningen 02029700	
		www.gasunie.nl	

Gemeente Tynaarlo
T.a.v. de heer J.E. Ploeger
Postbus 5
9480 AA Vries

Datum
13 januari 2009

Doorkiesnummer
0570-696238

Ons kenmerk
TAJO 09.B.18

Uw kenmerk

Onderwerp
Voorontwerpbestemmingsplan "Buitengebied Eelde, herziening Hoog Hullen"

Geachte heer Ploeger,

Naar aanleiding van een brief met kenmerk 2096/247/SC van 8 december 2008, waarmee Bügel Hajema Adviseurs ons bovengenoemd voorontwerpbestemmingsplan in het kader van het vooroverleg zoals bedoeld in artikel 3.1.1. Bro¹ deed toekomen, delen wij u het volgende mee.

Het voornoemd voorontwerpplan is door ons getoetst aan het nieuwe externe veiligheidsbeleid van het ministerie van VROM, zoals dat naar verwachting in 2009 in werking zal treden middels de AMvB Buisleidingen. De circulaire "Zonering langs hoge druk aardgastransportleidingen" uit 1984 zal dan komen te vervallen.

Op grond van deze toetsing komen wij tot de conclusie dat het plangebied buiten de 1% letaliteitgrens van onze leidingen valt. Daarmee staat vast dat de leidingen geen invloed hebben op de verdere planontwikkeling.

Onder dankzegging voor de toezending, retourneren wij hierbij het voorontwerpbestemmingsplan.

Hoogachtend,

Alice Flierman

¹ Artikel 10 Bro 1985 is vervangen door 3.3.1. Bro. Hierin is aangegeven dat er vooroverleg verplicht is met besturen van de betrokken gemeenten, waterschappen en diensten van Provincie en Rijk. Het is alleen beperkt tot overheden. De wijze van overleg is niet geregeld maar is overgelaten aan de praktijk. Indien zal blijken dat overheden Gasunie niet bij dit vooroverleg betrekken, dan kan worden gevraagd: "Wij verzoeken u ons de kennisgeving van voorgenomen plannen als bedoeld in artikel 1.3.1 Bro aan ons toe te zenden."

Es, K. van

Van: Jacob de Bruin [J.deBruin@natuurmonumenten.nl]

Verzonden: donderdag 8 januari 2009 15:50

Aan: Info

Onderwerp: Reactie Hoog Hullen t.a.v. J.E.Ploeger

KLASS.NR.		
No.	09/121	AFD. OBT/PRO
08 JAN. 2009		
Beh. Ambt.	Ria de Boer	
Par. Sect.hfd.	Par. Afd.hfd.	Par. Sectr.

Beste J.E. Ploeger,

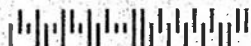
We hebben de plannen ontvangen omtrent Hoog Hullen. Onze dank daarvoor. Natuurmonumenten is zeer positief over de plannen.

Natuurmonumenten

Jacob de Bruin
 Boswachter Groningen en Noord-Drenthe
 Hoofdweg 251B 9765CH Paterswolde
 ☎ 050 3092387
 ☎ 06 52525653
 ✉ j.debruin@natuurmonumenten.nl
 🌐 www.natuurmonumenten.nl

Natuurmonumenten. Als je van Nederland houdt

Aan:
het college van burgemeester
en wethouders van Tynaarlo
Postbus 5
9480 AA VRIES

KLASS.NR.		
No. 09/301	AFD. ORST/Pro's	
INGEKOMEN TYNAARLO	15 JAN. 2009 De Boer	
Beh. Amb.		
Par. Sect.hrd	Par. Afd.hrd	Par. Sect.

Assen, 14 januari 2009
Ons kenmerk 3/RO/2009000356
Behandeld door de heer A.J. Anema (0592) 36 54 08
Onderwerp: Advies over het conceptbestemmingsplan Buitengebied Eelde,
herziening Hoog Hullen

Geacht college,

U hebt ons gevraagd advies uit te brengen over het conceptbestemmingsplan Buitengebied Eelde, herziening Hoog Hullen. Het plan voorziet in gedeeltelijke afbraak en nieuwbouw voor de kliniek voor verslavingszorg op het landgoed Oosterbroek. Hierbij blijft het monumentale hoofdgebouw Hoog Hullen gehandhaafd en zal zoveel mogelijk in oude luister worden hersteld. Ook zal het omringende gebied (landgoed) in belangrijke mate worden teruggebracht in oorspronkelijke staat.

Provinciaal belang

Op basis van de notitie Invoering nieuwe Wet ruimtelijke ordening hebben wij vastgesteld dat de volgende ruimtelijk relevante aspecten/beleidsterreinen van provinciaal belang zijn:

- Monumentenzorg
- Archeologie
- Natuur

Advies

Wij hebben het bestemmingsplan op bovengenoemde onderdelen beoordeeld aan de hand van het Provinciaal omgevingsplan.

Wij hebben vastgesteld dat genoemde aspecten voldoende aandacht hebben gekregen in het bestemmingsplan. Het plan geeft goede waarborgen om er voor te zorgen dat op het terrein van het landgoed Oosterbroek een kwalitatief hoogwaardige zorgvoorziening zal kunnen worden gerealiseerd met behoud en herstel van het landgoed, waaronder de monumentale bebouwing Hoog Hullen.

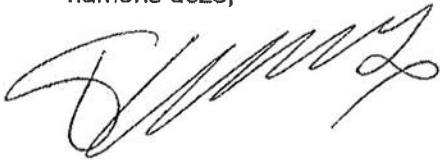
Over het plan heeft de afgelopen jaren constructief (voor)overleg plaatsgevonden tussen de diverse betrokken partijen. Mede hierdoor geeft het plan ons geen aanleiding nu nog nadere op- of aanmerkingen te maken.

Samenvatting en conclusie

Wij adviseren u het bestemmingsplan in procedure te brengen.

Hoogachtend,

gedeputeerde staten van Drenthe,
namens deze,

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'T. Woestenburg', written in a cursive style.

T. Woestenburg,
manager Ruimtelijke Ontwikkeling

ab/coll.

Commando DienstenCentra

Ministerie van Defensie

Dienst Vastgoed Defensie
Directie Noord

Bezoekadres:
Dr. Stoltweg 40
Postadres:
MPC 35 H
Postbus 40184
8004 DD Zwolle
www.vastgoeddefensie.nl

Aan Het College van Burgemeester en Wethouders
van de Gemeente Tynaarlo
Postbus 5
9480 AA VRIES

KLASS.NR.		
No. 8/8766	AFD. <i>B.P. S.</i>	
INGEKOMEN TYNAARLO	18 DEC. 2008	O.B.T.
Beh. Ambt.		
Par. Sect.hfd.	Par. Afd.hfd.	Par. Secr.

Steller:
Henk Veldman.
Telefoon +31 38 45 72 4 02
Fax +31 38 45 72 399
MDTN (126) 402
Mobiel 06-51 42 80 23

Datum 17 december 2008
Ons kenmerk 2008011508
Onderwerp Voorontwerp bestemmingsplan
Zaakcode 2008/9-2-12-2

Geacht College,

Met verwijzing naar de brief van 08 december 2008, kenmerk 2096/247/SC, van BugelHajema, bericht ik u dat mijn eventuele reactie ten aanzien van het voorontwerp bestemmingsplan "Buitengebied Eelde, herziening Hoog Hullen" zal worden opgenomen in de door de VROM Inspectie Noord gecoördineerde gezamenlijke rijksreactie. Betreffende stukken ontvangt u bijgaand retour.

Ik hoop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,

de Eerstaanwezend Ingenieur Directeur
Directie Noord,
voor deze:
Hoofd Afdeling Ruimtelijke Ordening en Milieu,

ba
ing. C.R. Hakstege

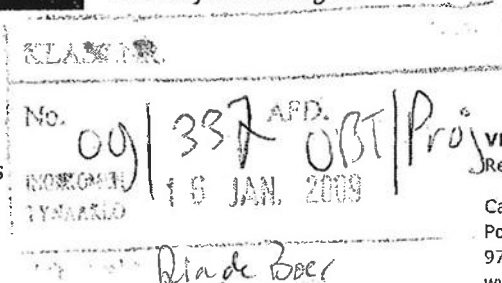
Bijlage(n): diverse

VROM-Inspectie
Ministerie van Volkshuisvesting,
Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer

> Retouradres Postbus 30020 9700 RM Groningen

Het college van burgemeester en wethouders
van de gemeente Tynaarlo
Postbus 5
9480 AA VRIES

VROM-Inspectie
Regio Noord

Cascadeplein 10
Postbus 30020
9700 RM Groningen
www.vrom.nl

Contactpersoon

T 050 - 599 27 00
F 050 - 599 26 99
vin-ruimtelijkeplannen
@minvrom.nl

Kenmerk

HJO/2009.0001173/kt

Uw kenmerk

2096/247/SC

Kopie aan

Province Drenthe

Datum **15 JAN. 2009**

Betreft Advies artikel 3.1.1 Bro: Voorontwerpbestemmingsplan Buitengebied
Eelde, herziening Hoog Hullen

Geacht college,

Op uw verzoek om advies ex artikel 3.1.1 van het Besluit ruimtelijke ordening (Bro) over het voorontwerpbestemmingsplan "Buitengebied Eelde, herziening Hoog Hullen", ontvangen op 9 december 2008, bericht ik u het volgende.

Het Kabinet heeft op basis van de sturingsfilosofie van de Nota Ruimte en de Wet ruimtelijke ordening (Wro) aangegeven het wenselijk te vinden dat de regionale rijksdiensten zoveel mogelijk samenwerken. Besloten is dat de directeur/inspecteur van de VROM-Inspectie Regio Noord de reactie op voorontwerpbestemmingsplannen van alle belanghebbende regionale rijksdiensten zal coördineren en zoveel mogelijk in één rijksreactie zal verwoorden.

Het bovengenoemde voorontwerpbestemmingsplan geeft aanleiding tot het maken van de volgende opmerking(en). De onderwerpen waarop het plan is beoordeeld zijn gebaseerd op de nationale belangen zoals verwoord in de Realisatieparagraaf Realisatie Nationaal Ruimtelijk Beleid (TK 2007-2008, 31500 nr. 1).

Behoud en versterking van de kernkwaliteiten met betrekking tot natuur, architectuur, cultuurhistorie, gebruikswaarde en belevingswaarde van het landschap

Monumentenwet en Beschermd stads- en dorpsgezicht (Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurlandschap en Monumenten)

De gehele planherziening ligt binnen de begrenzing van het op 3 juni 1997 aangewezen beschermde dorpsgezicht Landgoederenreeks Eelde-Paterswolde.

Voorliggend plan kan te zijner tijd als voldoende beschermend worden beschouwd in de zin van artikel 36 van de Monumentenwet met in achtneming van onderstaande opmerkingen.

VROM-Inspectie
Regio Noord

Kenmerk
HJO/2009.0001173/hta

In z'n algemeenheid geldt dat er een rechtstreekse koppeling gelegd moet worden tussen de te beschermen waarden zoals aangegeven in de toelichting bij het aanwijzingsbesluit en de plankaart en voorschriften van het bestemmingsplan. In onderhavig plan is dat niet het geval. Hoewel de toelichting van het bestemmingsplan en het concept-beeldkwaliteitsplan uitvoerig aandacht besteden aan de cultuurhistorische waarden en de ruimtelijke karakteristiek van de locatie Hoog Hullen, ontbreekt de rechtstreekse vertaling ervan in de planvoorschriften en op de plankaart.

Geadviseerd wordt om:

- In artikel 1 (Begripsbepalingen) een definitie op te nemen van de term "beschermd dorpsgezicht" en daarbij te verwijzen naar het aanwijzingsbesluit van de Ministers van VROM en van OCW en naar de toelichting die daarbij gaat. in artikel 3, eerste lid, sub b (Landgoederen, doeleindenomschrijving) concreet te beschrijven waaruit de karakteristieke historisch ruimtelijke structuur bestaat. Hierbij kan gebruik gemaakt worden van bijvoorbeeld de tekst uit het beeldkwaliteitsplan (Historie en structuren). Verder wordt geadviseerd om in dit artikel ook te verwijzen naar het eerdergenoemde aanwijzingsbesluit.
- De in artikel 3, tweede lid, sub 3a, genoemde bebouwingsbepaling dat er maximaal 100 m² aan gebouwen met een bouwhoogte van niet meer dan 3.5 m gerealiseerd mogen worden buiten het bouwvlak, kan afbreuk doen aan het beeld van de "open groene kamer met zichtlijn" (Beeldkwaliteitsplan) dat door middel van het bouwvlak op de plankaart nu juist wordt gegarandeerd. Geadviseerd wordt om de genoemde afwijking van de bebouwingsbepalingen via een (binnenplanse) vrijstelling te regelen en aan de vrijstelling voorwaarden te verbinden die toezien op een zorgvuldige afweging over de vanuit de historisch ruimtelijke karakteristiek gewenste situering van de toe te voegen bebouwing.
- Tenslotte zou de gemeente kunnen overwegen om een dubbelbestemming "beschermd dorpsgezicht" op de plankaart op te nemen óf aan de bestemming "Landgoederen" de toevoeging te geven "tevens beschermd dorpsgezicht" zodat er op dit punt afstemming is tussen plankaart en voorschriften.

Ik vertrouw er op dat u de opmerkingen op een adequate wijze zal verwerken in voornoemd bestemmingsplan.

Een afschrift van deze brief heb ik gezonden aan het college van Gedeputeerde Staten van de provincie Drenthe.

Namens de rijksdiensten,
Hoogachtend,
de inspecteur,

mr. ir. n.k. tilstra

NS Reizigers

Bedrijfs- en Productontwikkeling

Postbus 2025, 3500 HA Utrecht
Gemeente Tynaarlo
t.a.v. de heer J.E. Ploeger
Postbus 5
9480 AA Vries

KLASS.NR.		
No. 009/26	AFD. ORST/Proz	Hoofdgebouw IV kamer 17.k.33 Postbus 2025 3500 HA Utrecht
INGEKOMEN TYNAARLO	08 JAN 2009	
Beh. Ambt. Ria de Boer		
Par. Sect.hld.	Par. Afd. Hld.	Par. Sect.

Datum 23 december 2008
Uw kenmerk 2096/247/SC
Ons kenmerk NSR/BPO/JP/00535
Onderwerp Bestemmingsplan Buitengebied Eelde,
herziening Hoog Hullen

Telefoon 030 - 235 37 76
Telefax 030 - 235 80 12
E-mail jack.paulissen@ns.nl

Geachte heer Ploeger,

Het voorontwerp bestemmingsplan 'Buitengebied Eelde, herziening Hoog Hullen', dat wij van u (via Bureau BügelHajema) ontvingen in het kader van het overleg ex artikel 3.1.1 van het Besluit op de Ruimtelijke Ordening, geeft ons geen aanleiding tot het maken van opmerkingen.

Gelet op de ligging van het plangebied ten opzichte van NS-gronden of de spoorlijn zijn er geen belangen van ons in het geding en zenden wij u het plan (inclusief bijlagen) retour voor hergebruik.

Wij stellen het op prijs indien wij ook in toekomstige gevallen op een dergelijke wijze betrokken worden bij wijzigingen van bestemmingsplannen of andere ruimtelijke plannen binnen uw gemeente, mits deze relevant zijn voor NS.

Voor het betrekken van NS bij de bestemmingsplanprocedure zeggen wij u hartelijk dank.

Hoogachtend

J.N. Paulissen
procedureel planoloog

Aan:
Burgemeester en wethouders Gem. Tynaarlo
t.a.v. Dhr. Ploeger.
Postbus 5
9480 AA Vries.

Onderwerp: *Wijziging Bestemmingsplan.*

KLASS.NR.		
No. 00/8927 AFD. Bep. F. 1212		
INGEKOMEN TINAARLO 29 DECEMBER 2007-12-2008		
Beh. Ambt. R. de Boer		
Par. Sect.hfd.	Par. Afd.hfd.	Par. Sec.

oBst/team
planontwikkeling

Geacht College,

Na bestudering van de *Wijziging Bestemmingsplan Buitengebied Eelde, herziening Hoog Hullen*, het volgende.

De eerste gedachte die bij lezing van de stukken opkomt, is de vraag of deze nieuwbouw nu juist in dit kwetsbare en beschermde gebied moet plaatsvinden, terwijl VNN elders diverse locaties heeft waar minder schade van nieuwbouw te verwachten is, dan wel een nieuwe locatie gezocht had kunnen worden, desnoods alleen voor het IMC, wat het meest urgent is. Op een voorlichtingsbijeenkomst voor de bewoners enkele jaren geleden, waar (andere) nieuwbouwplannen aangekondigd werden, heb ik gewezen op de slechte verkeerssituatie die in de loop der jaren is ontstaan door een toename van het auto- en vrachtverkeer en de smalle door bomen omzoomde weg.

De situatie is, zoals was te verwachten, verslechterd na de afsluiting van de Kerklaan. Uit de plannen van Hoog Hullen voor nieuwbouw maken we op dat de toegang tot het terrein via de bestaande inrit aan de zgn. Kromme Laan voor het oude hoofdgebouw zal gaan. Er zijn op de tekeningen geen andere inritten aangegeven. Wil men de bestaande begroeiing intact laten, is er o.i. ook geen andere keuze.

Het is te verwachten dat deze situatie allerlei overlast voor bewoners en passanten gaat veroorzaken. De (weliswaar enkele) grote vrachtwagens met goederen voor de keuken en het magazijn worden door de smalle weg, zachte berm en het ontbreken van een uitwijkmogelijkheid gedwongen stapvoets, soms achteruitrijdend en de hele weg versperrend, de toegang tot het terrein te bereiken. Als illustratie kan de ter plekke zichtbare schade aan bomen en borden gelden, ontstaan door het gemanoeuvreren van de vrachtauto's. Dit is een ontwikkeling van vooral de laatste jaren, eerder gebruikte men veelal bestelauto's. Ik vraag u dan ook dringend nog eens te kijken naar de verkeersafwikkeling, en daarvoor een goede oplossing te zoeken. Moet alle verkeer van Breegweestee, IMC en Hoog Hullen in de toekomst via de smalle Kromme Laan van en naar deze inrit? Wellicht biedt overleg met de Kraus-Groeneveldstichting over het gebruik van de Kerklaan uitkomst. Een argument daarvoor is ook de gevaarlijke en steeds gevaarlijker wordende enige toerit naar de Burg. Legroweg.

Daarbij geven we u in overweging na te denken over het te verwachten bouwverkeer, dat, zoals de situatie nu is, en zeker met vrachtauto's, via deze inrit helemaal niet kan. De vraag dringt zich op waarom dit voor de hand liggende verkeersaspect in het plan is genegeerd. Afhankelijk van een goede oplossing voor de hier in het kort geschetste situatie behouden we ons dan ook het recht voor bezwaar te maken tegen de wijziging van het bestemmingsplan.

Hoogachtend,

Fam. Faber

Oosterbroek 3 Eelde.

Email: wj.faber@hecnet.nl

9761 TG

Fam. Neelen

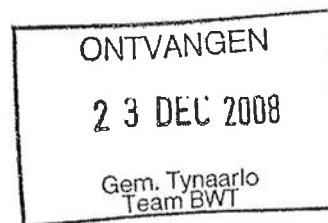
Oosterbroek 2 Eelde

9761 TG

College van Burgemeester en Wethouders
van de gemeente Tynaarlo
Postbus 5
9480 AA VRIES

Assen, 22 december 2008

Ons nummer : TYN08-0529-E1
Datum ontvangst : 26-11-2008
Adres : Hooghullen 0
Plaats : 0000XX EELDE
Opdrachtgever : Verslavingszorg Noord Nederland
Ontwerper : IAA Architecten
Betreft : beoordeling ligging en massa
Behandeling : commissie
Welstandsnota : gebied 5
Adviesdatum : 18 december 2008

De aanvraag betreft het verzoek om een principebeoordeling over de nieuwbouw van gebouwen voor verslavingszorg Noord Nederland.

Aangeleverd is het stedenbouwkundig plan/Beeldkwaliteitplan d.d. 6 november 2008.

Advies wordt alleen gevraagd over de onderdelen ligging en massa.

Het ontwerp is door de landschapsarchitect van IAA dhr. Tom Pikkemaat toegelicht.

Tijdens de behandeling waren de aanvrager en de stedenbouwkundig medewerker van de gemeente aanwezig.

De plannen houden in dat bestaande bebouwing gesloopt wordt en dat twee nieuwe bouwvolume's worden opgericht. De commissie waardeert het dat het oude landhuis door het ontwerp meer ruimte krijgt en dat zichtlijnen hersteld worden.

Welstandscommissie.

De commissie heeft het ontwerp in principe, d.w.z. in hoofdlijnen, getoetst aan de welstandscriteria, zoals omschreven in de gemeentelijke welstandsnota en het bestemmingsplan en komt daarbij tot de volgende beoordeling.

Ligging.

Voldoet.

Massa.

Voldoet.

Gevelopbouw.

Niet beoordeeld.

Detallering.

Niet beoordeeld.

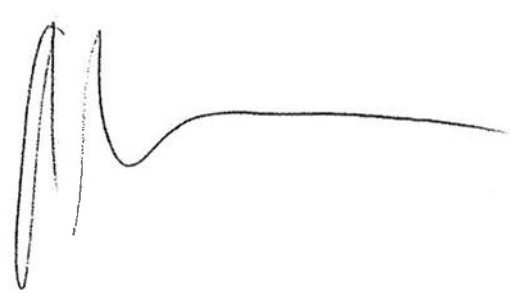
Materiaal en kleurgebruik.

Niet beoordeeld.

Toelichting.

Bij de definitieve indiening kunnen de onderdelen ligging en massa op een positieve beoordeling rekenen.

Namens de commissie,
de architect-adviseur,
ir. A.P. Steenhuis

BEZOEKADRES
Stationsstraat 11

POSTADRES
Postbus 117
9400 AC Assen
T (0592) 305 930
F (0592) 305 940
E info@drentsplateau.nl
I www.drentsplateau.nl

College van Burgemeester en Wethouders
van de gemeente Tynaarlo
Postbus 5
9480 AA VRIES

Assen, 18 november 2008

Ons nummer : TYN08-0462-02
Datum ontvangst : 29-10-2008
Uw nummer : 2008
Adres : Oosterbroek 1
Plaats : 9761TG EELDE
Opdrachtgever : Verslavingszorg Noord Nederland
Ontwerper : IAA Architecten
Status : Beschermd stads- en dorpsgezicht
Betreft : nieuwbouw en sloop aanbouw pand
Behandeling : monumentencommissie
Adviesdatum : 6 november 2008

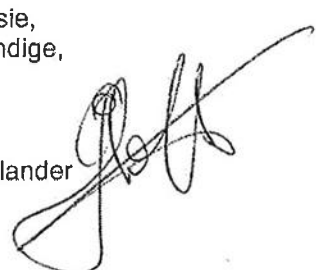
De aanvraag betreft een principe-uitspraak voor de sloop van gebouwen en aanbouwen uit de jaren zeventig waarvoor nieuwbouw terugkomt. Het landgoed heeft een negentiende-eeuws hoofdgebouw (rijksmonument) met aanbouwen die eveneens gesloopt zullen worden. Er wordt een toelichting op de plannen gegeven door de landschapsarchitect en de opdrachtgever.

Monumentencommissie

De commissie oordeelt dat de nieuwbouw landschappelijk goed is ingepast. Er is met betrekking tot de diffuse architectuur en de groenaanleg sprake van een zorgvuldige aanpak. Zij waardeert het gegeven dat de zichtlijnen worden hersteld op basis van de oude structuren. De commissie ziet graag een nadere uitwerking van het plan, inclusief de aanpak van het monument, tegemoet.

Namens de commissie,
de secretaris-deskundige,

Mevr. drs. I. den Hollander

BEZOEKADRES
Stationestraat 11

POSTADRES
Postbus 117
9400 AC Assen
T (0592) 305 930
F (0592) 305 940
E info@drentsplateau.nl
I www.drentsplateau.nl

Bijlage 6
Ingediende zienswijze

Aan:
Het college van B. en W. en
de Gemeenteraad van de gemeente Tynaarlo.
Postbus 5
9480 AA Vries.

Onderwerp:
Bezwaar Bestemmingsplan buitengebied Eelde,

KLASS.NR.		
No. 09/5066 AFD. RA/ABT B&P		
INGEKOMEN TYNAARLO 07 JULI 2009		
Beh. Ambt.		
Par. Sect. Ind.	Par. Arr. Ind.	Par. Secr.

Eelde, 3 juli 2009

Geacht College, geachte Gemeenteraad,

Onze dank voor de toezending van het Ontwerp bestemmingsplan buitengebied Eelde, herziening Hoog Hullen, waarvan we met belangstelling kennisgenomen hebben. In onze brief van 17 dec. 2008, gericht aan het college van B.enW., waarnaar we kortheidshalve verwijzen, hebben we onze problemen met en een suggestie voor een mogelijke oplossing ten aanzien van het concept van bovengenoemd wijzigingsplan in het kort uiteengezet. In het nu ter inzage liggende wijzigingsplan is wederom de te voorziene verkeersafwikkeling, zowel tijdens als na realisatie van de nieuwbouw, weggelaten, terwijl dit toch voor ons van wezenlijk belang is. Dit zal een ieder duidelijk worden bij bestudering van het kaartje in Bijlage 1: "Huidige inrichting terrein VNN". Het gearceerde gebied is Oosterbroek 3, officieel adres : Kromme Laan 3. Voor ons is de Kromme laan de enige toegang tot de Burg. Legroweg.

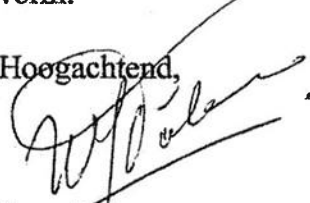
In het door ons in dec. vorig jaar ingeziene ontwerp werd geen duidelijke ontsluiting aangegeven. In het nu voorliggende ontwerp is, op blz. 17, kennelijk enigszins op onze bezwaren gereageerd met de volgende zinnen: "*Het plangebied wordt omsloten door de weg Oosterbroek. De ontsluiting kan gerealiseerd worden aan de weg Oosterbroek.*"

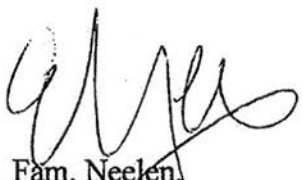
Ons is de weg Oosterbroek onbekend, het is in ieder geval geen officiële naam. Deze terminologie houdt in dat de ontsluiting eventueel overal rond het terrein kan plaatsvinden, dus ook aan de Kromme Laan, waartegen we onze bezwaren reeds aangevoerd hebben. Een oplossing zou dan, volgens de reactie op onze brief op blz. 48, gevonden worden in een gesprek met de omwonenden, afspraken over het bouwverkeer en indien noodzakelijk een afzonderlijke ruimtelijke procedure.

Met het maken van afspraken hebben de omwonenden echter een slechte ervaring met het tegen de destijds gemaakte afspraken in handhaven van het IMC, dat nu in de nieuwbouw geïntegreerd wordt.

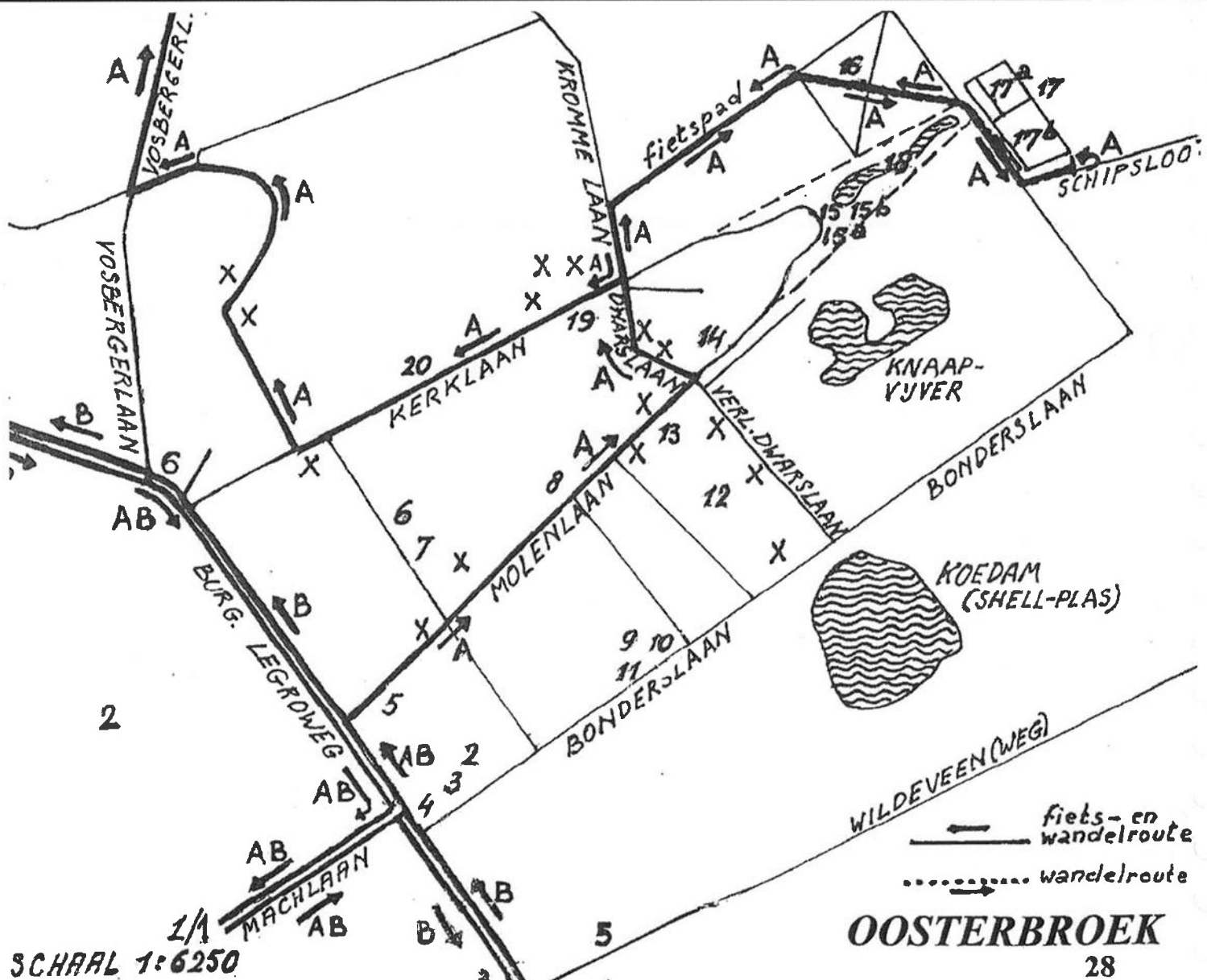
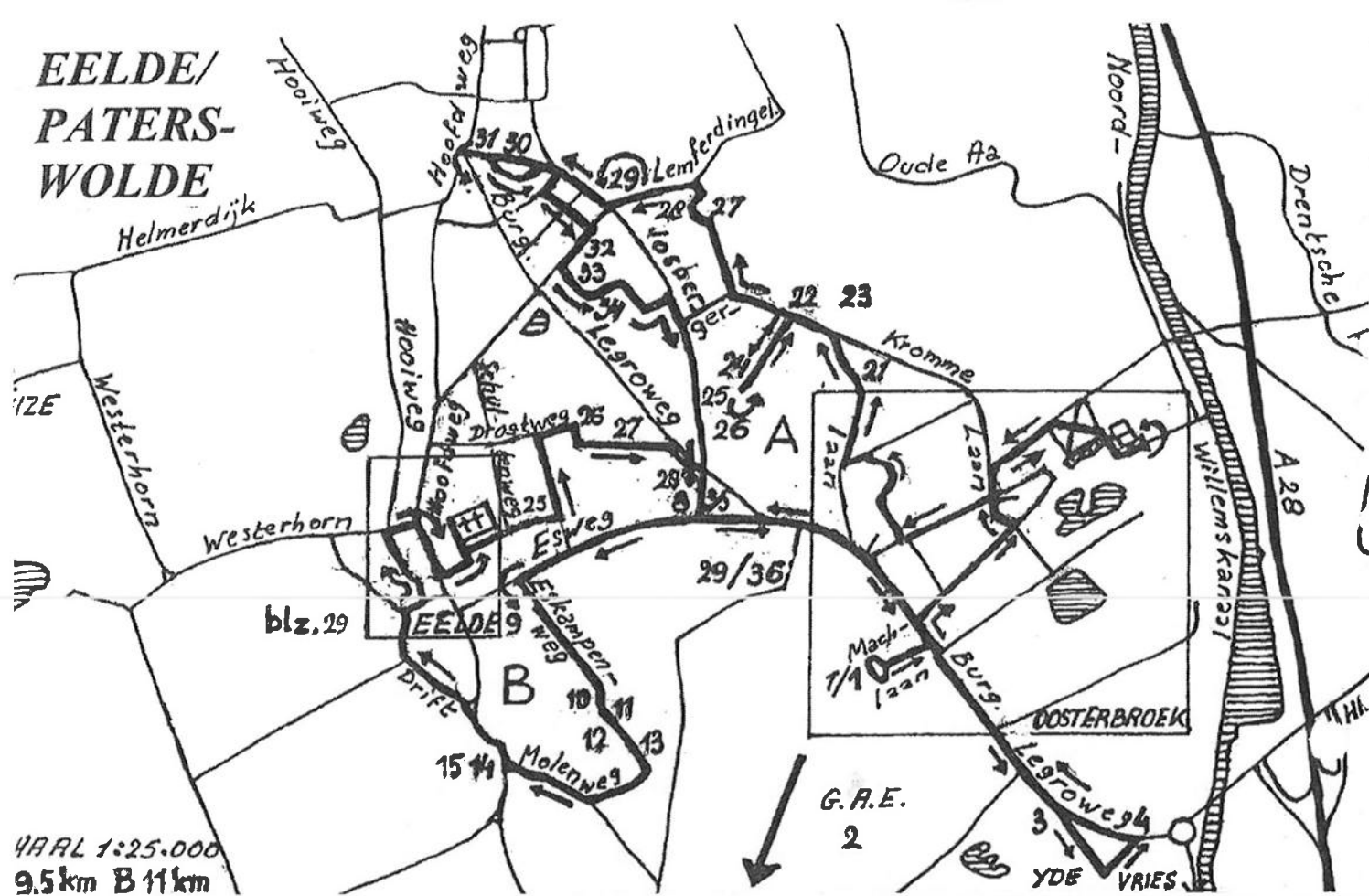
We vertrouwen daar dus niet op en maken vooreerst gebruik van de wettelijke mogelijkheid bezwaar te maken tegen het Ontwerp bestemmingsplan buitengebied Eelde in de huidige vorm.

Hoogachtend,

Fam. Faber,
Oosterbroek 3
9761 TG Eelde.

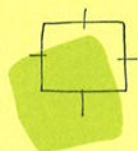
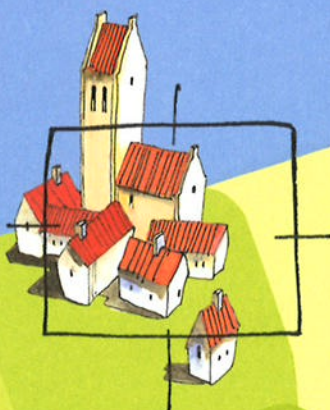

Fam. Neelen,
Oosterbroek 2
9761 TG Eelde.

EELDE/ PATERS- WOLDE

OOSTERBROEK

Advies Natuurwaarden Hoog Hullen

BügelHajema

Plek voor ideeën

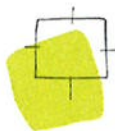
Advies Natuurwaarden Hoog Hullen

Inhoud

Rapport en bijlagen

20 mei 2009

Projectnummer 247.37.01.20.00

Ideeën voor een plek

Inhoudsopgave

1	Samenvatting	5
1.1	Aanleiding onderzoek	5
1.2	Soortenbescherming	5
1.3	Gebiedsbescherming	6
2	Inleiding	7
2.1	Planbeschrijving	7
2.2	Flora- en faunawet	7
3	Beschrijving van het gebied	11
4	Natuurwaarden	15
4.1	Beschermde gebieden	15
4.2	Soortenonderzoek	18
4.2.1	Vaatplanten	19
4.2.2	Zoogdieren - vleermuizen	21
4.2.3	Zoogdieren - overige	22
4.2.4	Vogels	24
4.2.5	Amfibieën	25
4.2.6	Reptielen	26
4.2.7	Vissen	27
4.2.8	Dagvlinders	28
4.2.9	Libellen	29
4.2.10	Overige ongewervelde soorten	30
5	Conclusie	31
5.1	Gebiedsbescherming	31
5.2	Soortenbescherming	31
6	Bronnen	35
6.1	Veldbezoek	35
6.2	Media	35
6.3	Gegevens	35
6.4	Literatuur	35

Bijlagen

S a m e n v a t t i n g

1.1

Aanleiding onderzoek

Er zijn plannen om op het terrein van het psychiatrisch ziekenhuis Hoog Hullen aan de Burgemeester Legroweg te Eelde, gemeente Tynaarlo, de vleugels van het hoofdgebouw en twee bijgebouwen af te breken en nieuwe gebouwen en een nieuwe ontsluitingsweg te realiseren. In het kader van de Flora- en fauna-wet is een onderzoek uitgevoerd naar de aanwezige natuurwaarden in het gebied. Tevens is gekeken naar de effecten op beschermde gebieden in de omgeving.

1.2

Soortenbescherming

Soortengroep	Verbodsovertreding van beschermde soorten in het plangebied	Vervolgstap
Flora	-	-
Vleermuizen	Enkele gebouwbewonende en boom-bewonende soorten	Nader onderzoek
Overige zoogdieren	Aardmuis, gewone bosspitsmuis, dwergmuis, dwergspitsmuis, egel, konijn, rosse woelmuis, bunzing, hermelijn, wezel	Geen, vrijstelling
Vogels*	Enkele algemene soorten, mogelijk enkele rode lijstsoorten	Geen, bij werken buiten broedseizoen
Amfibieën	Bruine kikker, bastaardkikker, gewone pad, kleine watersalamander	Geen, vrijstelling
	Kamsalamander en alpenwatersalamander	Nader onderzoek
Reptielen	-	-
Vissen	Enkele algemene soorten en mogelijk enkele beschermde soorten	Nader onderzoek in geval van aantasting slootkant of dempen sloot
Dagvlinders	-	-
Libellen	-	-
Overige soorten	-	-

1.3

Gebiedsbescherming

Beschermde gebieden in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 liggen op een voldoende afstand van het plangebied, zodat gezien de aard van de ingrepen geen negatieve effecten zijn te verwachten. Voor deze activiteit is daarom geen vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 nodig. Deze conclusie moet bij de besluitvorming in het kader van de planologische procedure, wat betreft de Natura 2000-gebieden, worden betrokken.

Het plangebied ligt echter in de Provinciale Ecologische Hoofdstructuur. Het lijkt niet waarschijnlijk dat de zogenaamde wezenlijke kenmerken van het Ecologische Hoofdstructuurgebied significant negatief worden aangetast. Er treedt door de werkzaamheden echter verlies van areaal op. De omvang daarvan is in dit stadium van de planvorming nog niet precies te bepalen, maar het netto verlies van areaal binnen het plangebied zal ongeveer 1.000 m² bedragen. Wanneer de te slopen bebouwing van het IMC, in totaal ook ongeveer 1.000 m², ten zuiden van het plangebied hierin wordt meegerekend komt dit saldo lager uit.

Er zal door het uitvoeren van de plannen een licht negatief effect op de Ecologische Hoofdstructuur optreden door tijdelijke verstoring van rust als gevolg van de sloop- en bouwwerkzaamheden.

De activiteit is op deze punten mogelijk in strijd met het POP II Drenthe. Er heeft op dit punt overleg met de provincie Drenthe (bevoegd gezag) plaatsgevonden. Hierbij is geconcludeerd dat het plangebied als erf wordt beschouwd waardoor door de ontwikkelingen geen doelstellingen van de Ecologische Hoofdstructuur in het geding zijn. Dit geldt onder de voorwaarde dat de samenstellende soorten van de omringende natuurdoeltypen niet in de knel komen door de ontwikkelingen.

Inleiding

2.1

Planbeschrijving

Ten behoeve van de bestemmingsplanprocedure Hoog Hullen in de gemeente Tynaarlo is het noodzakelijk een onderzoek in het kader van de Flora- en faunawet uit te voeren naar de aanwezige natuurwaarden in het gebied.

Figuur 1. Plangebied (roze), omliggend gebied en kilometerhokken (grijze lijnen)

2.2

Flora- en faunawet

Sinds 1 april 2002 is de Flora- en faunawet in werking getreden. Het soortenbeleid uit de Vogelrichtlijn van 1979 en de Habitatrichtlijn van 1992 van de Europese Unie is hiermee in de nationale wetgeving verwerkt.

ZORGPLICHT	Achter de Flora- en faunawet staat het idee van de zorgplicht voor in het wild levende dieren en planten (zowel beschermde als onbeschermde) en hun leefomgeving. Die zorgplicht houdt in elk geval in dat iedereen die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen heeft voor flora of fauna, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten. Diegene moet alle maatregelen nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden verwacht om die nadelige gevolgen te voorkomen, zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken (artikel 2). Volgens de Flora- en faunawet is het verboden beschermde planten te verwijderen of te beschadigen (artikel 8), beschermde dieren te doden, te verwonden, te vangen (artikel 9) of opzettelijk te verontrusten (artikel 10) en voortplantings- of vaste rust- en verblijfplaatsen te beschadigen (artikel 11). Ook het rapen of beschadigen van eieren van beschermde dieren is verboden (artikel 12).
SOORTENBESCHERMING	Beschermde zijn de inheemse zoogdieren (met uitzondering van huismuis, bruine rat en zwarte rat), alle inheemse vogels, amfibieën en reptielen, sommige planten, vissen, vlinders, libellen, kevers en mieren en rivierkreeft, wijngaardslak en Bataafse stroommossel. Deze soorten zijn vermeld op lijsten die zijn gebaseerd op het Besluit aanwijzing dier- en plantensoorten Flora- en faunawet. De verboden in de artikelen 9, 10 en 11 gelden niet voor mol, bosmuis en veldmuis. Ook gelden ze niet voor huisspitsmuis als deze zich in of op gebouwen of daarbij behorende erven of roerende zaken bevindt.
BESCHERMINGSREGIMES	Op 23 februari 2005 is de AMvB 2004 betreffende artikel 75 van de Flora- en faunawet in werking getreden. Deze AMvB deelt de in Nederland beschermde soorten in drie beschermingsregimes in. In de 'Lijst van alle soorten beschermd onder de Flora- en faunawet' worden de soorten ingedeeld in tabellen (zie ook bijlage 10). 1. Algemene soorten (in dit rapport aangegeven als 'soorten in tabel 1'). Voor deze soorten geldt bij ruimtelijke ontwikkelingen vrijstelling voor de verbodsbepalingen genoemd in de artikelen 8 tot en met 12 van de Flora- en faunawet. 2. Overige soorten (in dit rapport aangegeven als 'soorten in tabel 2'). Voor overige soorten en vogelsoorten geldt eveneens een vrijstelling bij ruimtelijke activiteiten, mits de activiteiten worden uitgevoerd op basis van een door de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit goedgekeurde gedragscode. Zolang geen gedragscode is opgesteld, moet voor verstoring van de soorten uit tabel 2 ontheffing worden aangevraagd. 3. Strikt beschermde soorten. Bijlage 1-soorten van de AMvB 2004 en bijlage IV-soorten van de Habitatrichtlijn (in dit rapport aangegeven als 'soorten in tabel 3'). Voor deze soorten geldt in principe geen vrijstelling. Voor verstoring van deze soorten en van vogels kan slechts onder bepaalde voorwaarden ontheffing worden verleend.

De Flora- en faunawet beschermt individuele exemplaren van een soort en vaste rust- en verblijfplaatsen van diersoorten. Voor een goede instandhouding van een diersoort is echter ook behoud van foerageergebied en migratieroutes nodig. Dat wordt in dit rapport ook meegewogen.

HABITAT

Deze aspecten worden in de interne handleiding van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit ook overwogen bij de besluitvorming over ontheffingverlening.

In dit rapport wordt tevens aandacht geschonken aan soorten van de Rode lijst. Hierop staan Nederlandse soorten die bijzondere aandacht nodig hebben. Deze soorten worden bedreigd, zijn zeldzaam of erg kwetsbaar of nemen sterk in aantal af (zie bijlage 9). De Rode lijsten zijn officieel door de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit vastgesteld (Besluit Rode lijsten flora en fauna, november 2004). Veel rode lijstsoorten (vooral planten) worden echter niet door de Flora- en faunawet beschermd en hebben daardoor geen duidelijke juridische status.

RODE LIJST

Naast het soortenbeleid uit de Europese Vogelrichtlijn (1979) en de Habitatrichtlijn (1992) moet op grond van artikel 9 van het Besluit op de ruimtelijke ordening ook aandacht worden besteed aan beschermde natuurgebieden uit deze regelgeving. Dit is uitgewerkt in het Natura 2000-beleid. Natura 2000 is het netwerk van natuurgebieden in de Europese Unie die worden beschermd op grond van de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn. De richtlijnen geven aan welke typen natuur en welke soorten precies moeten worden beschermd. De lidstaten wijzen daarvoor speciale beschermingszones aan. In het kader van de Vogelrichtlijn zijn speciale beschermingszones aangewezen ter bescherming van vogelsoorten vermeld in bijlage I van deze richtlijn, van trekvogels op de Nederlandse Rode lijst en van hun habitatten. Deze aanwijzing is in Nederland nagenoeg voltooid. In het kader van de Habitatrichtlijn zijn speciale beschermingszones aangemeld bij de Europese Commissie ter bescherming van leefgebieden vermeld in bijlage I en van planten- en diersoorten vermeld in bijlage II van deze richtlijn. Alle gebieden die zich kwalificeren voor aanmelding zijn op grond van de genoemde richtlijnen beschermd alsof ze al zijn aangewezen.

GEBIEDSBESCHERMING

Onder de oude Natuurbeschermingswet 1967 vielen twee typen gebieden: nationale en beschermde natuurmonumenten en gebieden die de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit heeft aangewezen ter uitvoering van verdragen of andere internationale verplichtingen. Per 1 oktober 2005 vallen de Natura 2000-gebieden samen met de twee hiervoor staande typen gebieden onder de Natuurbeschermingswet 1998. Daar waar de beschermde natuurmonumenten samenvallen met een Natura 2000-gebied, verliest het gebied zijn status als natuurmonument. Voor ingrepen in of in de omgeving van een dergelijk gebied moet door middel van een vooroverleg tussen bevoegd gezag en initiatiefnemer worden ingeschat of de ingreep negatieve effecten kan hebben. Als dit het geval is, wordt via een voortoets onderzocht of de ingreep significant negatieve effecten kan hebben. Wanneer geen wetenschappelijke zekerheid is dat er geen significant negatieve effecten zijn, moet een passen-

NATUURBESCHERMINGS-
WET

de beoordeling worden uitgevoerd. Daarvoor moet de initiatiefnemer de gegevens aanleveren in de vorm van een Natuurbeschermingswetrapport. Het bevoegd gezag toetst deze rapportage en de beoordeling. Het bevoegd gezag is bijna altijd het college van Gedeputeerde Staten van de provincie. In beginsel verleent het bevoegd gezag alleen een vergunning als wetenschappelijke zekerheid is verkregen dat de activiteit de natuurlijke kenmerken van het gebied niet aantast.

De omvang van de effecten wordt getoetst aan de instandhoudingsdoelstellingen van het betreffende beschermde gebied. Deze doelstellingen zijn of worden opgenomen in de aanwijzingsbesluiten en de beheersplannen. In het aanwijzingsbesluit van het Natura 2000-gebied staat vanwege welke soorten en habitatten en om welke reden het gebied is aangewezen. De instandhoudingsdoelstellingen van een gebied mogen niet worden geschaad. Deze zijn echter ten tijde van het schrijven van dit rapport niet of alleen in concept klaar en nog niet van kracht (concept Natura 2000-doelendocument en eerste trance aanwijzing 111 van de 161 gebieden). Naar verwachting zullen de aanwijzingsbesluiten vóór oktober 2008 definitief worden. Voorlopig wordt daarom getoetst aan de bestaande gebiedsdocumenten.

De Ecologische Hoofdstructuur uit de Nota Ruimte (Regeringsbeslissing 2006) en het POP II Drenthe geniet een vergelijkbare bescherming. Ingrepen bij deze gebieden worden door het bevoegd gezag, het college van Gedeputeerde Staten van de provincie, getoetst bij een ruimtelijke procedure. De Ecologische Hoofdstructuur mag niet worden aangetast. Aantasting wordt alleen verdedigbaar geacht als aantoonbaar is dat het project van groot openbaar belang is en er geen redelijk alternatief bestaat. Hier geldt het zogenaamde 'nee, tenzij'-principe. De aantasting moet zoveel mogelijk worden gemitigeerd. Restschade moet worden gecompenseerd.

In mei 2007 is door het Rijk en provincies 'Spelregels EHS, Beleidskader voor compensatiebeginsel, EHS-saldbenadering en herbegrenzen EHS' vastgesteld. Hiermee kan maatwerk worden geboden, wordt een beoordelingskader gegeven (significantie), maar is ook externe werking een expliciet te beoordelen effect.

B e s c h r i j v i n g v a n h e t g e b i e d

3

De Historische Atlas van Drenthe geeft aan dat het plangebied in 1898 bestond uit een buitenverblijf met tuin en bomen omgeven door loofbos en weide. Op een later moment zijn op het terrein nog enkele gebouwen bijgeplaatst.

HISTORIE

Verslavingszorg Noord Nederland is met een aantal gebouwen gevestigd op het terrein van het voormalige landgoed Oosterbroek en Hoog Hullen. Het betreft de klinische afdelingen Hoog Hullen, Breegweestee, Intramuraal Motivatie Centrum en een gesloten afdeling. Verslavingszorg Noord Nederland heeft het voornemen voor deze afdelingen vervangende nieuwbouw te realiseren.

HUDIGE SITUATIE

Voor verslavingszorg zijn de volgende gebouwen als behandelruimten in gebruik:

- het huis Hoog Hullen met twee in architectuur afwijkende vleugels;
- de gebouwen van het potentiële oorlogsmonument de Breegweestee;
- een aantal barakachtige noodgebouwen van het Intramuraal Motivatie Centrum.

Het huis Oosterbroek en enige bijgebouwen fungeren als dienstruimten.

Het gebied heeft de status van beschermd dorpsgezicht landgoederenzone en de havezaten zijn aangewezen als monument.

Het terrein heeft een oppervlak van 10.390 m². Bij een bebouwd oppervlak (begane grondniveau) van circa 3.300 m² bruto vloeroppervlak bedraagt het bebouwingspercentage ongeveer 30%.

Het plangebied bestaat uit een terrein met daarop het gebouw van Hoog Hullen en drie bijgebouwen. In het westen grenst het plangebied aan een watergang met daarachter een stuk loofbos. De tuin van het hoofdgebouw bevindt zich aan de zuidwestzijde van het hoofdgebouw en bestaat grotendeels uit een voetbalveld. Hier grenst het plangebied aan een sloot met daarachter loofbos. Aan de westzijde ligt een moestuin welke grenst aan een grasstrook met daarnaast een brede laan (Oosterbroek) met grote beuken. Dit grotendeels als weidegrond ingerichte gebied is het laagst gelegen deel van het plangebied. Aan de noordzijde van het hoofdgebouw liggen een grasveld en een vijver en in de noordoosthoek bevindt zich een parkeerplaats. Aan de noordzijde grenst het plangebied aan een straat met daarachter een bomenrij en grasland. Aan de westzijde wordt het gebied begrensd door een sloot en een houtwal met hierachter een brede laan met grote beuken. Op het terrein ligt langs de sloot en de houtwal snoeiafval.

Ten oosten en zuidoosten van het terrein liggen een aantal vijvers en grotere plassen.

Hoofdgebouw met af te breken zijvleugel

Houtwal met voetbalveld vanuit het noordwesten

BODEM EN WATER

De bodemsamenstelling en de grondwaterstand zijn voor veel planten- en diersoorten een bepalende factor voor het voorkomen in een gebied. Volgens de bodemkaart bestaat de bodem van het plangebied uit Veldpodzolgronden die zijn ontstaan in lemig fijn zand. Dit betekent dat de bospercelen een relatief jonge ontwikkeling zijn. In de ondergrond zit een keileemlaag. De gemiddeld hoogste grondwaterstand ligt hier tussen de 40 cm en 80 cm beneden het maaiveld. De gemiddeld laagste grondwaterstand ligt dieper dan 120 cm beneden het maaiveld. Lokaal kent het gebied zeer natte plekken.

De laatste jaren is in het kader van het huidige natuurbeheer het waterpeil in het gebied verhoogd en is het gebied natter geworden. Op het landgoed Nieuw Hoog Hullen gaat dit ten koste van het behoud van de cultuur historische waarden van het landgoed. Zo gaat de hoge waterstand ten koste van een aantal oude beuken welke karakteristiek zijn voor dit landschapstype.

PLANNEN

De vervangende nieuwbouw wordt gerealiseerd op het huidige sportveld en een deel van de moestuin gelegen voor het hoofdgebouw. Op figuur 1 is de ligging van het plangebied aangegeven.

De belangrijkste redenen voor de nieuwbouw zijn:

- verbouw van de huidige gebouwen leidt tot ondoelmatige verbetering van de huidige huisvesting;
- inspelen op de huidige zorgvraag is niet mogelijk met de huidige gebouwen;
- het Intramuraal Motivatie Centrum is definitief erkend door het Ministerie van Justitie en de tijdelijke huisvesting wordt gedoogd door de gemeente tot uiterlijk 1 januari 2010.

De keuze voor geïntegreerde nieuwbouw van Hoog Hullen en Breegweestee evenals het Intramuraal Motivatie Centrum en de gesloten afdeling is ontstaan vanuit de behoefte aan synergie tussen de afdelingen. Hierdoor wordt schaalvoordeel behaald. Ook kan efficiënter worden gewerkt en wordt effectief ruimtegebruik mogelijk.

Concreet zijn er plannen om in het plangebied de vleugels met bijbehorende kruipruimten van het bestaande gebouw Hoog Hullen en twee bijgebou-

wen af te breken en aan de zuidwestzijde van het terrein een nieuw ziekenhuis in twee gebouwen te realiseren. Het totale bebouwde oppervlak (begane grondniveau) bedraagt na uitvoering van de plannen circa 3.300 m², waarvan ongeveer de helft al bestaande bebouwing bedraagt. Tevens wordt een nieuwe ontsluitingsweg gerealiseerd. Hiertoe zal de bodem worden vergraven en een deel van de vegetatie worden verwijderd.

4.1

B e s c h e r m d e g e b i e d e n

Natuurbeschermingswetgebieden

INVENTARISATIE

Het plangebied is geen onderdeel van en grenst niet aan een gebied uit de Natuurbeschermingswet 1998. Het dichtstbijzijnde gebied hieruit is het Habitatrichtlijngebied de Drentsche Aa op ruim 1 km ten oosten van het plangebied. Tussen dit gebied en het plangebied ligt onder andere weidegebied en infrastructuur, waaronder de A28 en de zwaairom van het Noord-Willemskanaal.

Ecologische Hoofdstructuur

Het plangebied ligt in de Provinciale Ecologische Hoofdstructuur (zie figuur 2). Ook de gebieden grenzend aan de noord-, west- en oostzijde van het plangebied zijn onderdeel van de Provinciale Ecologische Hoofdstructuur. Aan de zuidoostzijde grenst het plangebied aan een smalle strook van de Provinciale Ecologische Hoofdstructuur met daarachter een ecologische verbindingszone. De ecologische verbindingszone vormt een onderdeel van een verbindingszone tussen het gebied rond het beekdal van het Eelderdiep en het beekdal van de Drentsche Aa.

Op de natuurdoeltypenkaart van de provincie Drenthe omschrijft de provincie het natuurdoeltype van het gebied dat aan de noordkant grenst als 'Bloemrijk grasland' - kruidenrijk grasland op vooral vochtige tot matig droge, zwak zure tot neutrale, zwak eutrofe zand-, leem- en veengronden. Voor dit natuurdoeltype zijn een aantal doelsoorten aangewezen waaronder noordse woelmuis, een aantal vleermuissoorten (onder andere laatvlieger en rosse vleermuis), buizerd, geelgors, kampgras en tengere distel en verschillende vlindersoorten, zoals koninginnenpage en geelsprietdikkopje.

Aan de zuidzijde grenst het plangebied aan een stuk bos met als natuurdoeltype 'Eiken en beukenbos van lemige gronden' waarbij de boomlaag wordt overheerst door zomereik. Doelsoorten bij dit natuurdoeltype zijn onder andere eekhoorn, franjestaart, watervleermuis, buizerd, zwarte specht, echte guldenroede, veldbies en dubbelloof.

Aan het plangebied zelf is volgens de natuurdoeltypenkaart geen natuurdoeltype toegekend en kan het als erf worden beschouwd, waarop in principe vervanging of uitbreiding van bebouwing mogelijk is. Hierbij is de landschappelijk ruimtelijke kwaliteit van het landgoed een belangrijk criterium. Het verwijderen van de aanbouw aan het oorspronkelijke landhuis en de passende archi-

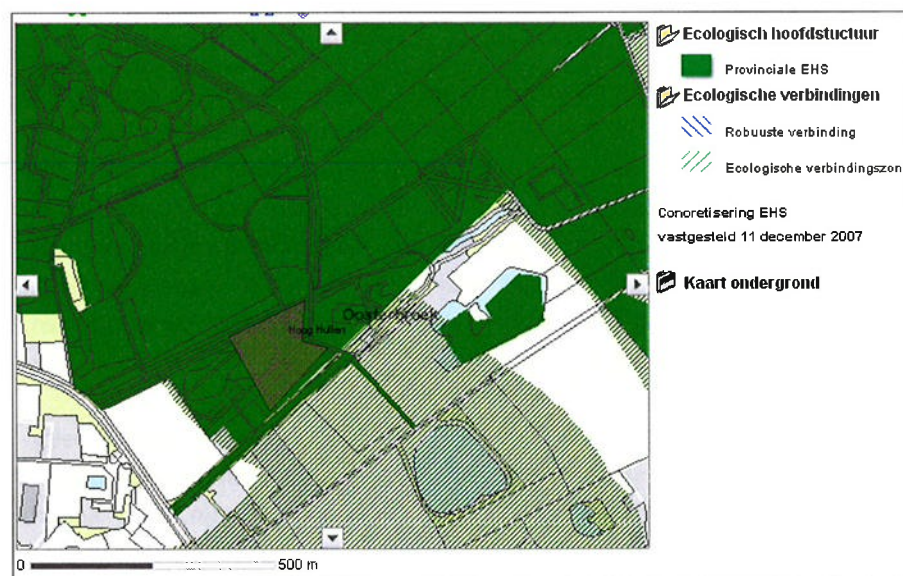
tectonische kwaliteit van de nieuwbouw zijn daarom belangrijke positieve aspecten.

Het plangebied ligt in landgoed Oosterbroek en Nieuw Hoog Hullen. Het bestemmingsplan Buitengebied Eelde omschrijft de belangwekkende kenmerken van dit landgoed als 'een lanenstructuur met hoog opgaande laanbeplanting en een sterke afwisseling tussen besloten (bos)gebied en open (weide) gebied'. Deze kenmerken maken het gebied geschikt voor een aantal hiervoor genoemde doelsoorten. De lanenstructuur en de aanwezige houtwallen maken het gebied aantrekkelijk voor vleermuizen die deze structuur gebruiken als vlieg-route. De aanwezigheid van oude bomen en gebouwen biedt verblijfplaatsen voor zowel gebouw- als boombewonende soorten. De afwisseling in het landschap en de nabijheid van grotere waterpartijen maakt het gebied voor meerdere soorten geschikt jachtgebied.

In en rond het plangebied zijn geen nesten van roofvogels bekend. Wel zijn de oude beuken en eiken in het plangebied geschikt voor hollen van verschillende soorten spechten.

Het aangrenzende bloemrijke grasland en het afwisselende karakter van het landgoed zorgen ervoor dat dit een geschikt gebied is voor vlinders.

Het bloemrijke grasland is tevens geschikt voor foeragerende roofvogels. De houtwallen in het gebied bieden geschikt biotoop voor kleine zoogdieren en bieden nestgelegenheid voor verschillende vogels. Bovendien vormen ze lijn-vormige elementen in het landschap welke voor de migratie van kleine zoogdieren belangrijk zijn en onderdeel kunnen uitmaken van vliegroutes van vleermuizen.

Figuur 2. Het plangebied (roze) in PEHS-gebied (groen) en naastliggende ecologische verbindingszone (gearceerd)

Bron: Atlas van Drenthe

Het landgoed Oosterbroek en Nieuw Hoog Hullen wordt natuurvriendelijk beheerd. Er wordt bijvoorbeeld zo min mogelijk gebruik gemaakt van bestrijdingsmiddelen. De bewoners van Verslavingszorg Noord Nederland worden

betrokken bij en stagiaires van AOC Terra in Eelde werken mee aan het beheer van het gebied.

Natuurbeschermingswetgebieden

EFFECTEN

Beschermde gebieden liggen in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 liggen op voldoende afstand van het plangebied en zijn hiervan gescheiden door bebouwing en infrastructuur. Het kanaal biedt daarbij ook hydrologische isolatie ten opzichte van het beekdal. Gezien de aard van de ingrepen zijn geen negatieve effecten te verwachten. Voor deze activiteit is daarom geen vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet nodig.

Ecologische Hoofdstructuur

Het plangebied bestaat grotendeels uit een grasveld en gebouwen. Het aangrenzende eiken- en beukenbos en het bloemrijk en kruidenrijk grasland worden niet direct aangetast als gevolg van een ruimteclaim. De werkzaamheden vinden plaats in de tuin met exoten (moerascipres, rododendron) moestuin, gazons en sportveld. De vrijkomende grond zal weer als tuin worden ingericht. Dit deel van het landgoed draagt slechts marginaal bij aan de kenmerkende soorten en ecosystemen.

Het ruimtelijke beleid van de Ecologische Hoofdstructuur is gericht op het behoud en de ontwikkeling van wezenlijke kenmerken en waarden. Het is niet waarschijnlijk dat de zogenaamde wezenlijke kenmerken van het gebied significant negatief worden aangetast. De lanenstructuur van het landgoed blijft intact, evenals de houtwallen. Hiermee blijft de lijnvormige structuur welke belangrijk is voor een groot aantal doelsoorten bewaard.

Door het uitvoeren van de plannen zal echter een licht negatief effect op de Ecologische Hoofdstructuur en de ecologische verbindingszone optreden door tijdelijke verstoring van rust als gevolg van de sloop- en bouwwerkzaamheden. Doordat het gebied wordt begrensd door een sloot zullen de plannen geen effect hebben op de hydrologie van het aangrenzende bosgebied.

Na de bouwwerkzaamheden is sprake van netto verlies van de oppervlakte aan Ecologische Hoofdstructuurterrein. De precieze oppervlakte hiervan is nog niet bekend, maar na het slopen van de zijvleugel en het bijgebouw en het realiseren van de nieuwbouw zal het verlies aan areaal voor de Ecologische Hoofdstructuur ongeveer 1.000 m² bedragen. Ten zuiden van het plangebied ligt de tijdelijke huisvesting van het Intramuraal Motivatie Centrum welke ook op korte termijn zal worden afgebroken. Wanneer deze oppervlakte wordt meegerekend, zal dit saldo ongeveer 1.000 m² lager uitkomen. Omdat de activiteit mogelijk in strijd is met het POP II Drenthe, heeft overleg plaatsgevonden met de provincie Drenthe (bevoegd gezag). Hierbij is naar voren gekomen dat het plangebied weliswaar in de Ecologische Hoofdstructuur valt, maar dat de functie van dit deel kan worden beschouwd als erf. Hier zijn in principe ruimtelijke ontwikkelingen mogelijk. Een voorwaarde hierbij is dat de kenmerkende soorten van de omringende natuurdoeltypen niet in de knel komen door de beoog-

de ontwikkelingen. Deze soorten, zoals vleermuizen, zullen in het kader van de Flora- en faunawet nader worden onderzocht (zie paragraaf 4.2). Naar verwachting komen door de geplande ontwikkelingen geen Ecologische Hoofdstructuurdoelen in het geding. Ook wint de ruimtelijke kwaliteit met de sloop van de zijvleugel, de bijgebouwen van de Breeweegstee en het Intramuraal Motivatie Centrum en de beoogde architectonisch hoogwaardige nieuwbouw.

4.2

Soortenonderzoek

Het plangebied ligt in het kilometerhok¹ 235-572 en in uurhok 12-14. Figuur 1 geeft een overzicht van het plangebied en de omliggende kilometerhokken. Voor dit onderzoek zijn gegevens gebruikt van Het Natuurloket (d.d. 16 januari 2008, zie tabel A) en de provincie Drenthe (vaatplanten, dagvlinders, amfibieën en reptielen). Daarnaast zijn per uurhok waarnemingen verzameld uit de soortenatlassen voor zoogdieren, vleermuizen en broedvogels.

De verspreidingsgegevens van reptielen en amfibieën zijn tevens afkomstig uit het jaarverslag 2005 van Stichting RAVON. De verspreidingsgegevens van libellen zijn afkomstig uit het Waarnemingenverslag 2007 'Dagvlinders, nachtvlinders en libellen' van EIS-Nederland, De Vlinderstichting en de Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie.

De gegevens van vaatplanten, dagvlinders en amfibieën zijn bekend per kilometerhok. Enkele verspreidingsgegevens van de hiervoor genoemde bronnen berusten voor een deel op dezelfde waarnemingen. Het verschil tussen deze bronnen ligt in de schaal van weergave en de waarnemingsperiode. De gebruikte gegevens zijn opgenomen in de bijlagen.

De gegevens die staan geregistreerd per kilometerhok of per uurhok zijn niet rechtstreeks tot het te onderzoeken plangebied te herleiden. Enige interpretatie op grond van ecologische veldkennis is noodzakelijk.

¹ Een kilometerhok is een vastgelegd gebied van 1 km bij 1 km. De Topografische Dienst heeft deze hokken ingevoerd als rasterverdeling voor het tekenen van de topografische kaarten van Nederland. Een uurhok is een gebied van 5 km bij 5 km gebaseerd op diezelfde verdeling.

Tabel A. Opgave van Het Natuurloket (d.d. 16 januari 2008)

Rapportage voor kilometerhok X:235 / Y:572								* Legenda
Soortgroep	FF*	FF23*	H/V*	RL*	Volledigheid*	Detail*	Actualiteit*	
Vaatplanten	3			1	goed	-	1975-1990	FF = Flora- en faunawet lijst 1 / lijst 2+3 H/V = Habitatrichtlijn (alleen bijlage 1 en 2) of Vogelrichtlijn RL = Rode Lijst (#) = tevens meetnetgegevens verzameld.
Mossen					niet onderzocht		1996-2006	
Korstmossen					niet onderzocht		1991-2006	
Paddestoelen				11	redelijk	0%	1991-2006	
Zoogdieren (#)		6	6	1	matig	51-100%	1996-2006	Volledigheid onderzoek: Hiermee wordt aangegeven of op basis van de gebrachte bezoeken een volledig overzicht is te verwachten van de soorten van de betreffende soortgroep. Een toelichting op deze categorieën kunt u vinden onderaan deze rapportage.
Broedvogels		1			slecht	0%	1995-2006	
Watervogels		20			matig	0%	96/97-03/04	
Reptielen					niet onderzocht		1992-2006	
Amfibieën	1				matig	51-100%	1992-2006	Actualiteit: per groep is aangegeven uit welke periode de gegevens zijn opgenomen. ■ niet van toepassing
Vissen					niet onderzocht		1992-2006	
Dagvlinders				1	goed	51-100%	1995-2006	
Nachtvlinders					niet onderzocht		1980-2005	
Libellen				1	goed	0%	1992-2006	
Sprinkhanen					niet onderzocht		1992-2006	
Overige ongewervelden					niet onderzocht		1992-2006	

Het plangebied is eind januari 2008 bezocht om een indruk te krijgen van het plangebied, de omgeving en de voorkomende flora en fauna (zie paragraaf 6.1).

VELDWERK

Het veldbezoek is niet in het meest geschikte seizoen uitgevoerd. Desondanks is met behulp van de kennis over leefgebieden van soorten, de indruk die van het plangebied is verkregen en de beschikbare gegevens van bijna alle groepen een voldoende beeld ontstaan over het voorkomen van de soorten in het gebied. Hiermee kan met voldoende zekerheid een oordeel over de natuurwaarden worden gegeven. Van de soortengroep vleermuizen is nog geen compleet beeld ontstaan (zie paragraaf 4.2.2).

4.2.1

Vaatplanten

Volgens Het Natuurloket is het betreffende kilometerhok goed onderzocht in de periode van 1975 tot en met 1990. De gegevens zijn volledig, maar niet recent. Aangezien er geen ontheffingsplichtige soorten zijn aangetroffen, zijn gedetailleerde soortengegevens niet opgevraagd. De gebruikte gegevens zijn afkomstig van de provincie Drenthe. Deze zijn verzameld op basis van kilometerhokken in de periode van 1970 tot 1995 voor de Atlas van de Drentse Flora. Deze gegevens zijn enigszins verouderd maar volledig en geven in combinatie met het karakter van tuin en erf van het plangebied een voldoende beeld voor dit onderzoek.

GEGEVENS

Volgens de opgave van Het Natuurloket zijn er drie tabel 1-soorten en één rode lijstsoort bekend. De gegevens van de provincie Drenthe maken melding van in totaal 250 soorten, waarvan drie tabel 1-soorten (koningsvaren, kleine maagdenpalm en gewone vogelmelk) en één soort van de Rode lijst, namelijk de varen dubbelloof (zie bijlage 1). Tijdens het veldbezoek zijn geen beschermde soorten of rode lijstsoorten aangetroffen. Kleine maagdenpalm en gewone

INVENTARISATIE

vogelmelk groeien normaliter op vochtige (matig) voedselrijke gronden in loofbos en zullen hoogstwaarschijnlijk voorkomen in het loofbos aan de zuidwestzijde of in de houtwallen en -singels van het plangebied. Koningsvaren en dubbelloof groeien ook aan beschaduwde slootkanten of greppelwanden. Koningsvaren komt ook voor in houtwallen. Het zijn alle vier soorten die ook als stinseplanten of op een landgoed kunnen voorkomen en kunnen zijn aangeplant. Voor deze soorten is geschikt biotoop aanwezig in het plangebied en zijn hier dan ook niet uit te sluiten.

Het groen in het plangebied bestaat grotendeels uit grasveld rond de gebouwen, een moestuin en beplanting in de vorm van tuinplanten en struiken. Verspreid over het terrein staan verschillende beuken en zomereiken. Vooral aan de noordzijde van het plangebied staan enkele forse beuken en eiken langs de parkeerplaats en langs de vijver.

De grasvelden op het terrein zijn alle goed onderhouden en kort gemaaid. Het veld aan de zuidwestkant wordt gebruikt als voetbalveld. Tussen het gras werd onder andere hondsdrif, madeliefje en kruipende boterbloem aangetroffen. Tegen het hoofdgebouw zijn verschillende struiken geplant. Er staan onder andere hulst, verschillende coniferen en dwergmispel. Iets ten zuiden van het hoofdgebouw ligt in het grasveld een perkje met de soorten hulst, rododendron en een forse beuk. Langs de noordwestgrens van het plangebied ligt een houtwal met hierin zomereik, beuk, zachte berk en een enkele zwarte els. In de struiklaag bevindt zich hier braam, de kruidlaag bevat kleeftkruid en hondsdrif. Hiertussen groeit klimop.

Langs de rand van de sloot staan aan de zijde van het plangebied pitrus, brede stekelvaren en braam. Aan de overzijde van de sloot ligt een stuk droog beuken-zomereikenbos. Langs de slootrand staan hier behalve de genoemde soorten enkele zomereiken- en beukenbomen en is opslag van hulst.

Tussen het grasveld en de moestuin ligt een strook met enkele struiken, waaronder braam en gewone vlier. Om het bijgebouw ten zuidwesten van het hoofdgebouw staat een beukenhaag. Langs dit gebouw zijn verschillende tuinplanten aangeplant.

Gewone vogelmelk

Hondsdrif

Het is niet uit te sluiten dat de tabel 1-soorten koningsvaren en gewone vogelmelk en de rode lijstsoort dubbelloof in het plangebied groeien. De houtwallen en slootkanten in het plangebied worden echter niet aangetast, waardoor op het terrein geen groeiplaatsen van deze soorten verloren gaan. Het is daarbij wel van belang bij het uitgraven van de fundering of ondergrondse ruimten op basis van de zorg voor de goede instandhouding van deze soorten, na te gaan of de vochttoestand van eventuele naburige groeiplaatsen niet wordt aangetast. Verder betreft het hier een onbeschermde soort en soorten van tabel 1, voor welke een vrijstelling van de verboden geldt bij ruimtelijke ontwikkelingen.

EFFECTEN

4.2.2

Zoogdieren - vleermuizen

Volgens de gegevens van Het Natuurloket is het betreffende kilometerhok in de periode van 1996 tot 2006 matig onderzocht op zoogdieren. Aangezien nog een aanvullend veldbezoek zal plaatsvinden, zijn de gedetailleerde gegevens niet opgevraagd. De gegevens zijn afkomstig uit de landelijke vleermuizenatlas. Deze atlas heeft de verspreiding van vleermuissoorten in kaart gebracht op basis van uurhokken uit de periode van 1985 tot 1994. Deze gegevens geven in combinatie met het veldbezoek nog geen voldoende beeld van de voorkomen- de vleermuizen en het terreingebruik.

GEGEVENS

Volgens de opgave van Het Natuurloket zijn in het kilometerhok waarnemingen bekend van zes tabel 3-soorten en Habitatrichtlijnsoorten en één rode lijstsoort. Alle vleermuizen staan in tabel 3 van de AMvB 2004 en tabel IV van de Habitatrichtlijn. Het is, gezien het in het kilometerhok gelegen gebied, waarschijnlijk dat het hier grotendeels om vleermuizen gaat. In het uurhok zijn negen soorten aangetroffen (zie bijlage 2a), waarvan één soort van de Rode lijst (franjestaart). In een voormalige bunker uit de Duitse tijd van het vliegveld zijn bij jaarlijkse controle baardvleermuis, gewone grootoorvleermuis en franjestaart in winterslaap aangetroffen (zie bijlage 2b). De af te breken vleugel van het hoofdgebouw is mogelijk geschikt als verblijfplaats voor gebouw- bewonende soorten als gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, meervleermuis en laatvlieger. Het is niet uit te sluiten dat in de bomen op het terrein en de naastgelegen lanen geschikte holen of spleten zijn voor boombe- wonende soorten zoals watervleermuis, franjestaart, rosse vleermuis en baardvleermuis. In de huidige plannen blijven de bomen rond het gebouw staan. Bij de aanleg van de nieuwe ontsluitingsweg zullen echter wel enkele bomen worden gerooid. De lanen aan weerszijden van het plangebied vormen voor de meeste voorkomende soorten waarschijnlijk een belangrijke vliegroute.

INVENTARISATIE

Het plangebied is geschikt foerageergebied voor de meeste voorkomende soorten. De vijver aan de noordzijde van het plangebied maakt mogelijk deel uit van het jachtgebied van watervleermuis. Meervleermuis jaagt echter boven groot open water en zal niet in het plangebied jagen. De plassen in de directe omgeving zijn voor deze soort wel geschikt. De aanwezigheid van geschikt

jachtgebied in de omgeving maakt de kans dat deze soort in het plangebied een verblijfplaats heeft erg aannemelijk. Franjestaart jaagt voornamelijk in een besloten omgeving tussen boomkronen en takken van grote struiken. Het plangebied zelf maakt waarschijnlijk geen deel uit van het jachtgebied van deze soort. Het direct aangrenzende stuk loofbos is echter wel geschikt.

EFFECTEN Door het rooien van bomen voor de realisatie van de ontsluitingsweg zal de functie van de laan als vliegroute niet worden aangetast. Na de realisatie van de plannen blijft het plangebied wel geschikt als foerageergebied voor de voorkomende soorten. Bij het afbreken van de zijvleugel van het hoofdgebouw en het eventuele verwijderen van bomen voor de ontsluitingsweg gaan echter wel mogelijke verblijfplaatsen van vleermuizen verloren. Aanvullend onderzoek is dan ook nodig om het gebruik van dit gebouw en de te rooien bomen door vleermuizen aan te tonen of uit te sluiten. Het nieuwe protocol voor nader onderzoek naar vleermuizen van het Netwerk Groene Bureaus adviseert voor de functies verblijfplaats, paarplaats en kraamkolonie (bomen en gebouwen) en jachtgebied en vliegroute bij elkaar ten minste acht terreinbezoeken. Om een goed beeld te krijgen van het terreingebruik, zomerverblijfplaatsen en paarverblijfplaatsen van de aanwezige vleermuizen zal om te beginnen ten minste één keer in het voorjaar, twee keer tussen 15 juni en 15 juli en één keer in augustus een avondbezoek moeten worden gebracht aan het plangebied.

4.2.3

Zoogdieren - overige

GEGEVENS Het Natuurloket geeft aan dat het betreffende kilometerhok in de periode van 1996 tot 2006 matig is onderzocht op zoogdieren. De gegevens zijn afkomstig uit de landelijke zoogdierenatlas. Deze atlas heeft de verspreiding van zoogdieren in kaart gebracht op basis van uurhokken uit de periode van 1970 tot 1988. Deze gegevens zijn redelijk verouderd, maar lijken volledig. De bekende gegevens geven in combinatie met de kenmerken van het plangebied zoals kon worden vastgesteld bij het veldbezoek een voldoende beeld voor deze soortengroep.

INVENTARISATIE Volgen de opgave van Het Natuurloket zijn er zes tabel 3-soorten, tevens Habitatrichtlijnsoorten en één soort van de Rode lijst aangetroffen. De meeste hiervan betreffen waarschijnlijk vleermuizen (zie paragraaf 4.2.2). In het uurhok zijn 28 soorten aangetroffen (zie bijlage 3). Drie hiervan betreffen tabel-3 soorten, namelijk das, otter en waterspitsmuis. De laatste twee zijn tevens rode lijstsoorten. Ook zijn er twee tabel 2-soorten aangetroffen (steenmarter en eekhoorn). De overige 23 soorten betreffen soorten van tabel 1 of niet beschermde soorten. Daarnaast is er een waarneming van bosspitsmuis, hierbij kan het gaan om gewone bosspitsmuis of tweekleurige bosspitsmuis (beide tabel 1), die moeilijk in het veld van elkaar zijn te onderscheiden. Gezien de verspreiding van beide soorten gaat het hier hoogstwaarschijnlijk om gewone bosspitsmuis.

Das geeft voorkeur aan kleinschalig akker- en weidelandschap met verspreide bosjes, heggen en houtwallen. Deze soort is niet bekend in het plangebied of de directe omgeving (mondelinge mededeling van de heer P. van der Venne, terreinbeheerder). Het plangebied zelf is ongeschikt door nabijheid van bebouwing. Om dezelfde reden biedt het plangebied geen geschikt biotoop voor otter. Waterspitsmuis leeft in schone wateren met behoorlijk ontwikkelde watervegetatie en ruig begroeide oevers. De sloot langs het plangebied mist geschikte oeverbegroeiing en watervegetatie en is daardoor niet geschikt voor waterspitsmuis.

Het plangebied maakt mogelijk onderdeel uit van het foerageergebied van eekhoorn, welke in het naastgelegen stuk bos een verblijfplaats kan hebben.

In het plangebied zijn molshopen aangetroffen. Het plangebied is, naast voor mol (tabel 1), geschikt leefgebied voor de tabel 1-soorten aardmuis, bosmuis, gewone bosspitsmuis, dwergspitsmuis, egel, konijn, huisspitsmuis, rosse woelmuis en veldmuis. Vooral de houtwal, de bosschages langs het hoofdgebouw en de stapels snoeiafval zijn geschikt. Daarnaast zal het plangebied onderdeel vormen van het jachtgebied van vos, steenmarter, wezel, bunzing en hermelijn, waarbij de laatste soorten drie mogelijk een verblijfplaats in het plangebied kunnen hebben. Er zijn in de af te breken vleugel van het gebouw geen loze ruimtes of ongebruikte delen aanwezig waar steenmarter een verblijfplaats zou kunnen hebben.

Bosmuis

Egel

Bij het uitvoeren van de werkzaamheden zullen terreindelen worden vergraven en zal vegetatie worden verwijderd. Daardoor kunnen enkele verblijfplaatsen van mol, aardmuis, bosmuis, gewone bosspitsmuis, dwergspitsmuis, egel, konijn, huisspitsmuis, rosse woelmuis en veldmuis worden vernietigd en verstoord. Hierbij kunnen enkele exemplaren worden gedood. Het betreffen hier allemaal algemeen voorkomende soorten uit tabel 1, waarbij de ontwikkelingen geen afbreuk doen aan de gunstige staat van instandhouding van de soort. De verboden in de artikelen 9, 10 en 11 gelden niet voor mol, bosmuis en veldmuis. Voor de overige soorten uit tabel 1 geldt een vrijstelling van de verboden bij ruimtelijke ontwikkelingen. Ook gelden ze niet voor huisspitsmuis als deze zich in of op gebouwen of daarbij behorende erven of roerende zaken bevindt.

EFFECTEN

4.2.4

Vogels

GEGEVENS

Volgens Het Natuurloket is het betreffende kilometerhok tussen 1996 en 2006 slecht onderzocht op het voorkomen van broedvogels en matig op watervogels in de periode van 1996/1997 tot 2003/2004. De soortengegevens zijn niet opgevraagd. De gebruikte gegevens zijn afkomstig uit de landsdekkende broedvogelatlas (1998-2000). Deze gegevens zijn verzameld per uurhok. Ze zijn vrij recent en lijken volledig. De gegevens bieden in combinatie met het veldbezoek een redelijk beeld.

INVENTARISATIE

In het uurhok zijn 113 soorten waargenomen (zie bijlage 4). Daarvan staan 28 soorten op de Rode lijst. Tijdens het veldbezoek zijn roodborst, koolmees, merel en buizerd in het plangebied aangetroffen.

Van de rode lijstsoorten kunnen onder andere grauwe vliegenvanger, groene specht, kneu en matkop in het plangebied voorkomen. Vooral de houtwal en de bosrand zijn voor deze soorten interessant.

Tijdens het veldbezoek zijn geen vogelsoorten in het plangebied waargenomen die jaarrond een nestlocatie bezetten.

OVERWINTERENDE VOGELS

Ganzen, zwanen

Het plangebied is door de aanwezigheid van bebouwing en de gesloten aard van het gebied ongeschikt om van betekenis te zijn als foerageergebied voor overwinterende watervogels. In de huidige situatie is het plangebied 's winters interessant voor enkele foeragerende zangvogels die in de bomen en struiken in het gebied vruchten, zaden of insecten eten. Er komen soorten voor als sijs, vink en kramsvogel en mezensoorten.

Koolmees

Merel

EFFECTEN

Door de beoogde plannen gaan mogelijk enkele broedplaatsen verloren, wanneer de bebouwing wordt gesloopt en delen van de begroeiing worden verwijderd. Het gaat hierbij om broedgelegenheid van enkele algemene soorten, maar ook van enkele rode lijstsoorten. Het plangebied vormt geen essentieel broedgebied voor de voorkomende soorten. Door de werkzaamheden kunnen

broedvogels in en direct rond het plangebied door de werkzaamheden worden verstoord. Alle vogels zijn in het broedseizoen beschermd. Als werkzaamheden voor het broedseizoen worden gestart en continu voortduren, zullen broedvogels een rustigere broedplaats (op enige afstand) zoeken en niet door de werkzaamheden worden gestoord. Voor het broedseizoen wordt geen standaardperiode gehanteerd in het kader van de Flora- en faunawet. Van belang is of een broedgeval aanwezig is, ongeacht de periode. Voor de meeste vogels geldt dat het broedseizoen van ongeveer 15 maart tot 15 juli loopt.

4.2.5

Amfibieën

Het Natuurloket geeft aan dat het betreffende kilometerhok matig is onderzocht op amfibieën in de periode van 1992 tot 2006. Er zijn geen ontheffingsplichtige soorten of rode lijstsoorten aangetroffen. Derhalve zijn gedetailleerde soortengegevens niet opgevraagd. De gebruikte gegevens zijn afkomstig van de Werkgroep Amfibieën en Reptielen Drenthe. De waarnemingen zijn op basis van kilometerhokken en betreffen alle sinds 1980 waargenomen soorten. Het kilometerhok is matig onderzocht. Tevens zijn de landsdekkende verspreidingskaarten (internet) bekeken. Op deze kaarten is de verspreiding van amfibieën weergegeven op basis van uurhokken uit de periode van 2001 tot en met 2005. Deze gegevens geven in combinatie met het veldbezoek nog geen voldoende beeld voor dit onderzoek.

GEGEVENS

Het Natuurloket geeft aan dat er één tabel 1-soort is aangetroffen in het betreffende kilometerhok. In het kilometerhok zijn de tabel 1-soorten bruine kikker, gewone pad en kleine watersalamander aangetroffen. Ook is er een waarneming bekend van het groene kikkercomplex. Met het groene kikkercomplex worden twee soorten bedoelt, namelijk meerkikker (tabel 1) en poelkikker (tabel 3) en de kruising tussen beide soorten: bastaardkikker (tabel 1). Uit het uurhok zijn zeven soorten bekend (zie bijlage 5). Naast genoemde soorten is in het uurhok heikikker aangetroffen. Heikikker komt voornamelijk voor in vochtige heidegebieden waar sprake is van veenvorming en in hoog- en laagveengebieden. Er is binnen het plangebied geen geschikt biotoop voor deze soort aanwezig. Poelkikker is een kritische soort die houdt van voedselarm, schoon water. De sloot langs het plangebied ligt te beschut om geschikt te zijn als voortplantingsgebied. Binnen het uurhok is deze soort waarschijnlijk aangetroffen in het gebied rond de Drentsche Aa. Meerkikker heeft een voorkeur voor omvangrijke onbeschaduwde wateren en zal niet in het plangebied voorkomen, maar in naburige waterplassen.

INVENTARISATIE

Buiten het voortplantingsseizoen leven bruine kikker, bastaardkikker, gewone pad en kleine watersalamander op het land en ze overwinteren in greppels, holten, kruipruimten of kelders of onder hout, boomwortels of stenen. Ze zullen zich in de sloten kunnen voortplanten. De kruipruimten onder de af te breken vleugel zijn erg droog en niet geschikt voor amfibieën (mondelinge mededeling van de heer P. van der Venne).

De tabel 2-soort alpenwatersalamander en de tabel 3-soort kamsalamander zijn niet uit het uurhok bekend. Toch is het niet geheel uit te sluiten dat deze soorten in het plangebied voorkomen. De voorkeur van kamsalamander gaat uit naar kleinschalige cultuurlandschappen met bospercelen, heggen en struwelen. Alpenwatersalamander heeft een voorkeur voor zandige leemgronden, waar hij voorkomt in beboste gebieden (loofbos) of kleinschalige landschappen met heggen en struwelen. Beide soorten overwinteren op land. Het plangebied ligt in een afwisselend gebied met een aantal waterpartijen welke als voortplantingsbiotoop kunnen dienen. In het plangebied is geschikt overwinteringsbiotoop aanwezig, waarbij vooral de houtwal en de bosrand interessant zijn.

Gewone pad

Kleine watersalamander

EFFECTEN Wanneer de gebouwen worden gesloopt, de begroeiing wordt verwijderd en terreindelen worden vergraven, gaan rust- en overwinteringsplaatsen verloren van gewone pad, bruine kikker, bastaardkikker en kleine watersalamander. Enkele exemplaren kunnen hierbij worden gedood. Het betreft hier algemeen voorkomende soorten uit tabel 1, waarbij de ontwikkelingen geen afbreuk doen aan de gunstige staat van instandhouding van de soort. Voor tabel 1-soorten geldt een vrijstelling van de verboden bij ruimtelijke ontwikkelingen. Wanneer ten behoeve van de aanleg van de ontsluitingsweg een sloot wordt vergraven, dient dit, uit het oogpunt van de zorgplicht, buiten het voortplantingsseizoen van amfibieën te gebeuren (van maart tot en met juni). Omdat het voorkomen van de tabel 2-soort alpenwatersalamander en de tabel 3-soort kamsalamander in het plangebied niet kan worden uitgesloten, zal nader onderzoek moeten plaatsvinden naar het voorkomen van deze soorten. Dit nader onderzoek kan plaatsvinden in het voortplantingsseizoen van deze twee soorten (van maart tot mei).

4.2.6

Reptielen

GEGEVENS De gebruikte gegevens zijn afkomstig van de provincie Drenthe. Deze zijn verzameld op basis van uurhokken tussen 1980 en 2006 en zijn matig volledig. Er zijn geen waarnemingen van reptielen bekend uit het betreffende kilometerhok. Daarom zijn tevens de landsdekkende verspreidingskaarten (internet) geraadpleegd. Op deze kaarten is de verspreiding van reptielen weergegeven op basis van uurhokken uit de periode van 2001 tot 2004 en uit 2005. Deze

gegevens zijn recent, maar voor een deel onvolledig en weinig gedetailleerd. Deze gegevens bieden in combinatie met de terreingesteldheid, zoals kon worden vastgesteld tijdens het veldbezoek, toch een voldoende beeld voor dit onderzoek.

Uit het uurhok zijn de tabel 3-soort en tevens rode lijstsoort hazelworm en de tabel 2-soort levendbarende hagedis bekend. Bij navraag aan de terreinbeheerder van het gebied bleek dat hazelworm niet bekend is in het plangebied of de directe omgeving. Over het algemeen bestaat het leefgebied van hagedissen en slangen uit ruige vegetatie die voldoende schuilmogelijkheden biedt en tevens voldoende open is om te kunnen zonnen, zoals overgangen tussen bos en heide en oude heidevelden. Het plangebied voldoet niet aan deze eisen en vormt geen geschikt leefgebied voor reptielen. Het is zeer waarschijnlijk dat de waarnemingen van reptielen binnen dit uurhok zijn gedaan in het bos- en heidegebied Appelbergen.

INVENTARISATIE

Door de ontwikkelingen zullen geen effecten op reptielen optreden.

EFFECTEN

4.2.7

Vissen

De gegevens zijn afkomstig van het Waarnemingenoverzicht 2005 van Stichting RAVON. Op deze kaarten is de verspreiding van vissen weergegeven op basis van uurhokken uit de periode van 2001 tot en met 2005. Deze gegevens zijn recent, maar niet volledig en niet gedetailleerd. Ze bieden echter in combinatie met het veldbezoek een voldoende beeld voor het plangebied.

GEGEVENS

In het uurhok zijn vier soorten vissen aangetroffen (zie bijlage 6), waaronder één rode lijstsoort; kroeskarper. Deze soort leeft voornamelijk in stilstaande of langzaam stromende wateren met een rijke vegetatie. De sloot langs het plangebied bevat weinig begroeiing en is niet geschikt voor deze soort. De sloot is wel geschikt voor enkele algemeen voorkomende soorten zoals de in het uurhok aangetroffen tiendoornige stekelbaars. Het is echter niet uit te sluiten dat de tabel 2-soort kleine modderkruiper in het plangebied voorkomt. De soort kan in elke sloot worden aangetroffen.

INVENTARISATIE

Tiendoornige stekelbaars

Kleine modderkruiper

Bij het aanleggen van de nieuwe ontsluitingsweg wordt mogelijk een deel van een sloot aangetast. Bij de werkzaamheden worden aanwezige vissoorten mo-

EFFECTEN

gelijk verstoord. Hierbij wordt mogelijk ook de tabel 2-soort kleine modderkruiper verstoord. Daarom zal, indien delen van sloten worden gedempt of vergraven, eerst nader onderzoek moeten plaatsvinden naar de aanwezigheid van beschermde soorten. Nader onderzoek is niet noodzakelijk wanneer de sloten intact blijven door bijvoorbeeld het aanleggen van een brug.

Ook bij afwezigheid van beschermde soorten dient men rustig en zorgvuldig te werk te gaan. Tijdens koude winterperiodes zijn vissen minder mobiel. De werkzaamheden dienen plaats te vinden buiten deze koude periodes, wanneer de vissen voldoende mobiel zijn om weg te kunnen vluchten bij deze tijdelijke verstoring.

4.2.8

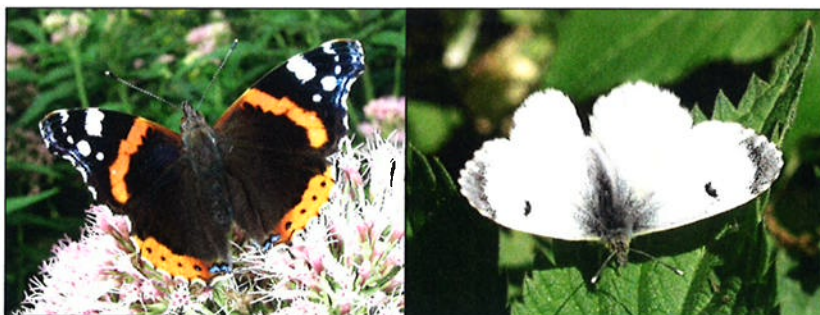
Dagvlinders

GEGEVENS

Het Natuurloket geeft aan dat het betreffende kilometerhok goed is onderzocht op dagvlinders in de periode van 1995 tot 2006. Aangezien er geen beschermde soorten zijn waargenomen, zijn gedetailleerde gegevens niet opgevraagd. De gebruikte gegevens zijn afkomstig van de provincie Drenthe en zijn verzameld door de Vlinderwerkgroep Drenthe. De gegevens zijn op basis van kilometerhokken verzameld in de periode van 1990 tot 2001 met aanvullingen uit 2002 tot en met 2006. Deze gegevens zijn recent en redelijk volledig. Daarnaast is het Waarnemingenverslag 2007 gebruikt. Dit waarnemingenverslag heeft de verspreiding van dagvlinders weergegeven op basis van uurhokken uit de periode van 1999 tot 2006. Deze gegevens bieden in combinatie met de terreingesteldheid, zoals blijkt uit het veldbezoek, een voldoende beeld voor deze soortengroep.

INVENTARISATIE

Het Natuurloket geeft aan dat in het kilometerhok een soort van de Rode lijst is aangetroffen. Volgens de gegevens van de provincie Drenthe zijn in het kilometerhok 16 soorten aangetroffen, waaronder geen beschermde soorten of soorten van de Rode lijst (zie bijlage 7a). De aanwezigheid van het bloemrijke grasland ten noorden van het plangebied en de gevarieerde structuur maken het omliggende gebied wel geschikt voor een grote verscheidenheid aan vlindersoorten. In het uurhok zijn 29 soorten aangetroffen (zie bijlage 7b), waaronder vier rode lijstsoorten, namelijk bruin blauwtje, bruine vuurvlinder en de tabel 3-soorten veenhooibeestje en rouwmantel. Bruin blauwtje en bruine vuurvlinder komen voor op heiden en schrale graslanden. Veenhooibeestje is gebonden aan natte heiden en venen. Binnen het plangebied is geen geschikt biotoop voor deze soorten aanwezig. Rouwmantel plant zich zeer waarschijnlijk niet meer in Nederland voort, maar wordt nog wel jaarlijks waargenomen als zwerver uit omliggende landen, zoals Duitsland. Het plangebied heeft geen speciale waarde voor deze soort. In het plangebied komen ook geen specifieke vegetaties voor andere beschermde soorten of rode lijstsoorten voor. Aangezien nectar- en waardplanten van enkele algemene vlindersoorten wel voorkomen, vormt het plangebied wel geschikt leefgebied voor enkele algemene soorten, zoals klein koolwitje en atalanta.

Atalanta

Klein koolwitje

Door de ontwikkelingen zullen geen effecten op beschermde soorten of rode lijstsoorten optreden. Na de ontwikkelingen zal het plangebied geschikt leefgebied voor voorkomende soorten blijven.

EFFECTEN

4.2.9

Libellen

Het Natuurloket geeft aan dat het betreffende kilometerhok goed is onderzocht op libellen in de periode van 1992 tot 2006. Aangezien er geen beschermde soorten zijn waargenomen, zijn gedetailleerde gegevens niet opgevraagd. De gegevens zijn afkomstig uit het Waarnemingenverslag 2007. Dit waarnemingenverslag heeft de verspreiding van libellen weergegeven op basis van uurhokken uit de periode van 1990 tot 2006.

GEGEVENS

Deze gegevens zijn recent en redelijk volledig, maar weinig gedetailleerd. Ze geven echter in combinatie met de terreingesteldheid zoals blijkt uit het veldbezoek een voldoende beeld.

Volgens de gegevens van Het Natuurloket is één rode lijstsoort in het betreffende kilometerhok aangetroffen. Uit het uurhok zijn 33 soorten bekend, waaronder twee soorten van de Rode lijst; glassnijder en tengere pantserjuffer (zie bijlage 8). Tengere pantserjuffer is een soort van hoogveengebieden en zal niet in het plangebied voorkomen. Glassnijder komt voor bij stilstaande of zwak stromende wateren met zomen van riet, bies of zeggen en kan eventueel tot voortplanting komen in de sloot langs de zuidwestgrens van het plangebied. Het slootje in het plangebied vormt daarnaast geschikt voortplantingswater voor enkele algemene soorten.

INVENTARISATIE

Bij de aanleg van de nieuwe ontsluitingsweg wordt mogelijk een deel van de daar lopende sloot gedempt waardoor een klein deel van het voortplantingsgebied van libellen verloren gaat. Het gaat hierbij om onbeschermde soorten die niet in hun voortbestaan worden bedreigd. Bovendien blijft in de directe omgeving voldoende soortgelijk biotoop beschikbaar. Wel zal het jachtgebied veranderen door de geplande werkzaamheden. Het plangebied blijft echter ook na uitvoering van de plannen geschikt als jachtgebied voor de voorkomende libellensoorten.

EFFECTEN

4.2.10

Overige ongewervelde soorten

De beschermde kevers en mieren zijn niet in het plangebied te verwachten. De beschermde mierensoorten komen voor in zandige bosgebieden. Vliegend hert is na 2000 niet meer in Drenthe waargenomen. Gestreepte waterroofkever is een soort van met name groot water in laagveen en poelen. Voorkomen van deze soort in het plangebied is niet waarschijnlijk. Brede geelrandwaterroofkever is een soort van grote, permanent stilstaande wateren. Recentelijk is deze soort waargenomen in Drenthe. Juchtleerkever en heldenbok worden binnen Nederland als uitgestorven beschouwd. Ditzelfde geldt waarschijnlijk voor rivierkreeft en Bataafse stroommossel. De wijngaardslak is gebonden aan het voorkomen van mergel.

Door de ontwikkelingen binnen het plangebied zullen geen effecten op beschermde overige ongewervelde soorten optreden.

Conclusie

5.1

Gebiedsbescherming

Beschermde gebieden in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 liggen op voldoende afstand van het plangebied en zijn hiervan gescheiden door bebouwing en infrastructuur. Gezien de aard van de ingrepen zijn geen negatieve effecten te verwachten. Voor deze activiteit is daarom geen vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet nodig. Deze conclusie moet bij de besluitvorming in het kader van de planologische procedure, wat betreft de Natura 2000-gebieden, worden betrokken.

Het gebied is onderdeel van de Provinciale Ecologische Hoofdstructuur. Het plangebied zelf is niet omschreven op de natuurdoeltypenkaart van de provincie Drenthe, omdat het is aangemerkt als erf. Er treedt door de werkzaamheden geen verlies van areaal op voor de beschermde natuurdoeltypen. Ook is het niet waarschijnlijk dat de zogenaamde wezenlijke kenmerken van de Ecologische Hoofdstructuur significant negatief worden aangetast. Na het realiseren van de plannen is echter wel een groter oppervlakte bijgebouwd, dan dat is gesloopt. Er treedt verlies van areaal op. De exacte omvang hiervan is nog niet bekend, maar zal ongeveer 600 tot 1.000 m² bedragen. Er zal tijdelijk negatief effect op de Ecologische Hoofdstructuur optreden door tijdelijke verstoring van rust als gevolg van de sloop- en bouwwerkzaamheden. Omdat de activiteit op deze punten mogelijk in strijd zijn met het POP II Drenthe, heeft nader overleg plaatsgevonden met de provincie Drenthe. Hieruit kwam naar voren dat door de geplande ontwikkelingen geen Ecologische Hoofdstructuuroelen in gevaar komen, mits doelsoorten uit de omgeving geen aanmerkelijke belangen hebben in het plangebied.

5.2

Soortenbescherming

Ten aanzien van de soortenbescherming zijn vijf aspecten (van belang in de verdere procedure) in acht genomen:

- nadere inventarisatie;
- niet bedreigde waarden;
- bescherming vogels;
- vrijgestelde soorten;
- ontheffingen.

NADERE INVENTARISATIE	Vleermuizen Tijdens het veldbezoek bleek dat de te slopen zijvleugel van het hoofdgebouw geschikte openingen biedt en de laanbomen voldoende omvang hebben voor verblijfplaatsen voor vleermuizen. Daarnaast zou de tuin essentieel als vlieg- en jachtgebied kunnen dienen. Om het terreingebruik en eventueel de precieze locatie van de verblijfplaatsen en de soort te achterhalen, moet nader onderzoek plaatsvinden. Op basis van de protocollen van het Netwerk Groene Bureaus zou dit neerkomen op zes à acht veldbezoeken. Dit is mogelijk te beperken tot vier bezoeken. Om het terreingebruik vast te stellen, zal ten minste: - één keer moeten worden gekeken in het vroege voorjaar (begin mei); - twee keer moeten worden gekeken in de periode van 15 juni tot 15 juli; - één keer moeten worden gekeken in augustus.
	Amfibieën Het kan niet worden uitgesloten dat kamsalamander en alpenwatersalamander in het plangebied voorkomen. Om het voorkomen van deze soorten in het plangebied vast te stellen of uit te sluiten, zal nader onderzoek moeten plaatsvinden, bij voorkeur in het voortplantingsseizoen van deze soorten (van maart tot mei).
	Vissen Wanneer bij de uitvoering van de plannen een sloot (deels) wordt gedempt of een slootkant wordt aangetast, kan verstoring van beschermde soorten vissen niet worden uitgesloten en zal eerst een nader onderzoek moeten worden uitgevoerd (zie ook paragraaf 4.2.7).
NIET BEDREIGDE WAARDEN	Van de volgende soortengroepen worden geen verbodsbepalingen overtreden in het plangebied: - vaatplanten; - reptielen; - dagvlinders; - libellen; - overige ongewervelde soorten.
BESCHERMING VOGELS	Alle vogelsoorten (uitgezonderd exoten) zijn beschermd. Bij uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting geldt vrijstelling van de verboden als wordt gehandeld volgens een goedgekeurde gedragscode. Als er geen gedragscode is, moet worden nagegaan of verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet worden overtreden. Er zijn in of in de omgeving van het plangebied geen permanent bewoonde nesten of belangrijke rust- of foerageergebieden van vogels aanwezig. Er broedt een aantal vogelsoorten in en rond het plangebied. Daarom kan men er in dit plangebied van uitgaan dat geen verbodsbepalingen worden overtreden als buiten het broedseizoen wordt gewerkt of als de werkzaamheden voor het broedseizoen worden begonnen en continu voortduren. Als reeds voor het broedseizoen met de werkzaamheden

wordt begonnen, zullen broedvogels een rustigere broedplaats (op enige afstand) zoeken en niet door de werkzaamheden worden gestoord.

Voor het broedseizoen wordt in het kader van de Flora- en faunawet geen standaardperiode gehanteerd. Van belang is of een broedgeval aanwezig is, ongeacht de periode. Voor de meeste vogels geldt dat het broedseizoen van ongeveer 15 maart tot 15 juli duurt.

In het plangebied is voor geen enkele soort de goede staat van instandhouding in het geding.

In het plangebied komen enkele beschermde soorten voor in de groepen amfibieën en zoogdieren die worden verstoord door de werkzaamheden. Deze staan in tabel B. Voor deze soorten geldt bij ruimtelijke ontwikkeling een vrijstelling voor de artikelen 9 tot en met 12 van de Flora- en faunawet. Aan deze vrijstelling zijn geen aanvullende eisen gesteld. Voor verstoring van deze soorten hoeft geen ontheffing te worden aangevraagd. De verboden in de artikelen 9, 10 en 11 gelden niet voor mol, bosmuis en veldmuis. Ook gelden ze niet voor huisspitsmuis als deze zich in of op gebouwen of daarbij behorende erven of roerende zaken bevindt.

VRIJGESTELDE SOORTEN

Tabel B. Soorten in het plangebied waarvoor een vrijstelling geldt

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam
Egel	<i>Erinaceus europaeus</i>
Gewone bosspitsmuis	<i>Sorex araneus</i>
Dwergmuis	<i>Micromys minutus</i>
Rosse woelmuis	<i>Clethrionomys glareolus</i>
Dwergspitsmuis	<i>Sorex minutus</i>
Bunzing	<i>Mustela putorius</i>
Hermelijn	<i>Mustela erminea</i>
Wezel	<i>Mustela nivalis</i>
Aardmuis	<i>Microtus agrestis</i>
Konijn	<i>Oryctolagus cuniculus</i>
Gewone pad	<i>Bufo bufo</i>
Bastaardkikker	<i>Rana klepton esculenta</i>
Bruine kikker	<i>Rana temporaria</i>
Kleine watersalamander	<i>Triturus vulgaris</i>

Vleermuizen en amfibieën

ONTHEFFINGEN

Uit het aanvullend onderzoek naar vleermuizen en amfibieën zal blijken of ontheffingen moeten worden aangevraagd en voor welke soorten.

Vissen

Indien nader onderzoek naar vissen noodzakelijk is, zal dit uitwijzen of en voor welke soorten een ontheffing moet worden aangevraagd.

Kansen tot verhogen natuurwaarden op terrein Hoog Hullen

AANBEVELINGEN

Er liggen binnen het plangebied en de directe omgeving een aantal kansen om de natuurwaarde van Hoog Hullen te vergroten. Hierbij kan worden gedacht aan:

- Het realiseren van een poel in het plangebied. Wanneer deze wordt aangelegd op een plek met veel zon zal dit aantrekkelijk worden voor verschillende soorten amfibieën. Bovendien is een poel gunstig als jachtgebied voor vleermuizen.
- Het verbreden van de sloot aan de zuidkant van het plangebied en het aanleggen van een plas-drasoever hierin.
- Op het landgoed vindt natuurontwikkeling plaats door bijvoorbeeld de aanplant van streekeigen bomen en struiken. Ook zijn er plannen voor vlindervriendelijk beheer van een stuk grasland. Een gevarieerde beplanting komt hier zowel vlinders als vleermuizen ten goede.
- Op een aantal plekken op het landgoed is het mogelijk de aanwezige houtwallen te versterken of te verbeteren.
- Aan de zuidkant van het landgoed staat een bunker welke door vleermuizen wordt gebruikt en welke een betere isolatie nodig heeft. Er zijn plannen om door vrijwilligers van Landschapsbeheer Drenthe isolatiemateriaal aan te brengen.
- Op het terrein bevindt zich een oude ijs- of voorraadkelder. Mogelijk kan deze vleermuisvriendelijk worden ingericht.
- Bij de bouw van het nieuwe ziekenhuis kan worden gedacht aan 'vleermuisvriendelijke' bouw, bijvoorbeeld met een toegankelijke (dubbele) spouw of ruimte onder het dak. Door het plaatsen van nestkasten, vleermuisdakpannen en -stenen kunnen extra zomerverblijfplaatsen worden gecreëerd.

Algemeen

In overeenstemming met artikel 2 van de Flora- en faunawet, waarin de zorgplicht voor in het wild levende dieren en planten (zowel beschermde als onbeschermde) en hun leefomgeving is vastgelegd, is het aan te bevelen de sloop- en bouwwerkzaamheden te faseren. Al met al vereist het sloop- en nieuwbouwproject in de landgoederenzone een goed doordachte planning om de werkzaamheden af te stemmen op de ecologische waarden. Het verdient aanbeveling hiervoor een ecologisch werkprotocol op te stellen. Bij een eventuele ontheffingsaanvraag in het kader van de Flora- en faunawet zal dit een verplichting zijn.

B r o n n e n

6.1

Veldbezoek

Het gebied is op 22 januari 2008 door mevrouw J. Kamps (MSc) bezocht om een indruk te krijgen van het terrein en het voorkomen van planten- en diersoorten. Er zijn hierbij plantensoorten genoteerd, maar verder geen volledige vegetatieopnamen gemaakt. Het was een half bewolkte dag met een maximumtemperatuur van 7 °C en een matige noordwestenwind.

Daarnaast is het landgoed Oosterbroek en Nieuw Hoog Hullen op 14 februari nogmaals bezocht door mevrouw J. Kamps (MSc) en de heer drs. R.G. Meijer. Er heeft een overleg plaatsgevonden met terreinbeheerders van het gebied, de heer W. van de Leeuw en de heer P. van de Venne.

6.2

Media

- www.natuurloket.nl, overzicht recente en beschikbare gegevens planten en dieren;
- www.ravon.nl, informatie over (verspreiding) van herpetofauna.

6.3

Gegevens

- Provincie Drenthe (2004): Milieukartering Drenthe, Productgroep Landelijk gebied: gegevens van:
 - planten: Werkgroep Florakartering Drenthe (WFD);
 - vlinders: Vlinderwerkgroep Drenthe;
 - amfibieën en reptielen: Werkgroep Amfibieën en Reptielen Drenthe (WARD).
- Landelijke Databank Stichting RAVON, Nijmegen voor gegevens van amfibieën en reptielen.

6.4

Literatuur

- Stichting voor Bodemkartering, Bodemkaart van Nederland, schaal 1:50.000. Toelichting bij kaartblad 12 West Assen, Wageningen 1974.

- Meijden, R. van der, Heukels' Flora van Nederland, Wolters-Noordhoff bv Groningen/Houten 2005.
- Westhoff, dr. V., drs. A.J. den Held, Plantengemeenschappen in Nederland, boek Thieme & cie, Zutphen 1975.
- Lange, R., P. Twisk, A. van Winden en A. van Diepenbeek, Zoogdieren van West-Europa, Stichting Uitgeverij KNNV en Vereniging Natuurmonumenten, Utrecht 1994.
- Broekhuizen, S., B. Hoekstra, V. van Laar, C. Smeenk, J.B.M. Thissen, Atlas van de Nederlandse zoogdieren, Stichting Uitgeverij KNNV, Utrecht 1992.
- Dijkstra, V. 1997. Belangrijkste zoogdiergebieden in Nederland; mededeling 37 van de Vereniging voor Zoogdierkunde en Zoogdierbescherming (VZZ), Utrecht.
- Limpens, H., K. Mostert en W. Bongers, Atlas van de Nederlandse vleermuizen: Onderzoek naar verspreiding en ecologie, KNNV Uitgeverij, Utrecht 1997.
- Kapteyn, K., Vleermuizen in het landschap: Over hun ecologie, gedrag en verspreiding, Schuyt & Co Uitgevers en Importeurs en Provincie Noord-Holland, Haarlem 1995.
- SOVON Vogelonderzoek Nederland 2002, Atlas van de Nederlandse Broedvogels 1998-2000 - Nederlandse fauna 5, Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.
- Brink, H. van den, A. van Dijk, B. van Os, P. Venema, Provincie Drenthe, Stichting Werkgroep Avifauna Drenthe, SOVON Vogelonderzoek Nederland, Broedvogels van Drenthe, Van Gorcum & Comp, Assen 1996.
- Venema, P., Stichting Werkgroep Avifauna Drenthe, Wintervogels in Drenthe, Koninklijke Van Gorcum 2001.
- Provincie Drenthe, Amfibieën en Reptielen in Drenthe, Dienst ruimte en groen in samenwerking met de werkgroep Amfibieën en Reptielen Drenthe, Assen 1993.
- Bos, F., M. Bosveld, D. Groenendijk, C. van Swaay, I. Wynhoff, De Vlinderstichting, 2006. De Dagvlinders van Nederland, verspreiding en bescherming (Lepidoptera, Hesperioidea, Papilionoidea. - Nederlandse fauna 7. Leiden. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey - Nederland.
- Dijkstra, A.C.J., J. de Vries en B.J. Hoentjen, Dagvlinders in Drenthe: Voorkomen en verspreiding 1990-2001, Uitgeverij Publique/Vlinderwerkgroep Drenthe 2003.
- Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie 2002, De Nederlandse libellen (Odonata) - Nederlandse fauna 4, Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.
- Abbingh, G. en R. Manger, Libellen in Drenthe: Verspreidingsatlas 1995-2003; Libellenwerkgroep Drenthe, Assen 2004.

- Waarnemingenverslag 2007 'Dagvlinders, Nachtvinders en libellen', EIS-Nederland, De Vlinderstichting en de Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie.
- Peeters, T.M.J., C. van Achterberg, W.R.B. Heitmans, W.F. Klein, V. Lefeber, A.J. van Loon, A.A. Maelis, H. Nieuwenhuijsen, M. Reemer, J. de Rond, J. Smit, H.H.W. Velthuis, 2004. De wespen en mieren van Nederland (Hymenoptera: Aculeata) - Nederlandse fauna 6. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, Leiden, KNNV Uitgeverij, Utrecht & European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.
- Bal, D., Beije, H.M., Fellingier, M., Haveman, R., van Opstal, A.J.F.M., van Zadelhof, F.J., 2001. Handboek Natuurdoeltypen. Expertisecentrum LNV, Wageningen.
- Provincie Drenthe, Natuur in Drenthe, Werkgroep Inventarisatie Natuur in Drenthe, Assen 1992.

B i j l a g e n

1. Vaatplanten
2. Vleermuizen
3. Overige zoogdieren
4. Broedvogels
5. Amfibieën en reptielen
6. Vissen
7. Vlinders
8. Libellen
9. Codes Rode lijst
10. Uitleg beschermingsregime
11. Tijdschema nader onderzoek

Bijlage 1. Vaatplanten in het kilometerhok in en rond het plangebied (provincie Drenthe)

Nederlandse naam	Waarneming	Rode lijst	Beschermingsregime
Koningsvaren	x		Tabel 1
Kleine maagdenpalm	x		Tabel 1
Gewone vogelmelk	x		Tabel 1
Dubbelloof	x	GE	

Bijlage 2a. Vleermuizen in het uurhok 12-14 in en rond het plangebied (atlas)

Nederlandse naam	Waarneming	Rode lijst	Beschermingsregime
Baardvleermuis	x		Tabel 3 (bijlage IV)
Franjestaart	x	KW	Tabel 3 (bijlage IV)
Gewone dwergvleermuis	x		Tabel 3 (bijlage IV)
Gewone grootoorvleermuis	x		Tabel 3 (bijlage IV)
Laatvlieger	x		Tabel 3 (bijlage IV)
Meervleermuis	x		Tabel 3 (bijlage IV)
Rosse vleermuis	x		Tabel 3 (bijlage IV)
Ruige dwergvleermuis	x		Tabel 3 (bijlage IV)
Watervleermuis	x		Tabel 3 (bijlage IV)

Bijlage 2b. Waarnemingen winterverblijf bunker Vosbergen (waarnemer: Hans Colpa)

Jaar	Baardvleermuis	Gewone grootoorvleermuis	Fran-jestaart	Totaal
1989	3	1	0	4
1990	3	2	0	5
1991	5	0	0	5
1992	2	0	0	2
1993	2	0	0	2
1994	1	1	0	2
1995	2	2	0	4
1996	2	1	0	3
1997	0	0	0	0
1998	0	0	0	0
1999	2	4	0	6
2000	4	1	0	5
2001	4	1	0	5
2002	1	1	1	3
2003	2	3	0	5
2004	3	1	0	4
2005	4	3	1	8
2006	6	2	1	9
2007	9	0	0	9
2008	3	0	1	4

Bijlage 3. Overige zoogdieren in het uurhok 12-14 in en rond het plangebied (atlas)

Nederlandse naam	Waarneming	Rode lijst	Beschermingsregime
Aardmuis	x		Tabel 1
Bosmuis	x		Tabel 1
Bosspitsmuis	x		Tabel 1
Bruine rat	x		
Bunzing	x		Tabel 1
Das	a		Tabel 3 (bijlage 1)
Dwergmuis	x		Tabel 1
Dwergspitsmuis	x		Tabel 1
Eekhoorn	x		Tabel 2
Egel	x		Tabel 1
Gewone bosspitsmuis	#		Tabel 1
Haas	x		Tabel 1
Hermelijn	x		Tabel 1
Huismuis	x		
Huisspitsmuis	x		Tabel 1
Konijn	x		Tabel 1
Mol	x		Tabel 1
Muskusrat	x		
Otter	z	VNW	Tabel 3 (bijlage IV)
Ree	x		Tabel 1
Rosse woelmuis	x		Tabel 1
Steenmarter	z		Tabel 2
Tweekleurige bosspitsmuis	#		Tabel 1
Veldmuis	x		Tabel 1
Vos	x		Tabel 1
Waterspitsmuis	#	KW	Tabel 3 (bijlage 1)
Wezel	x		Tabel 1
Woelrat	#		Tabel 1

x = vangst of vondst

= braakbalvondst

Bijlage 4. Broedvogels in het uurhok 12-14 in en rond het plangebied (atlas)

Nederlandse naam	Waarneming	Rode lijst	Beschermingsregime
Appelvink	w		Tabel 2
Bergeend	w		Tabel 2
Blauwborst	m		Tabel 2
Blauwe Reiger	z		Tabel 2
Boerenwaluw	w/z	GE	Tabel 2
Bonte Vliegenvanger	z		Tabel 2
Boomklever	z		Tabel 2
Boomkruiper	w/z		Tabel 2
Boompieper	w/z		Tabel 2
Boomvalk	z	KW	Tabel 2
Bosrietzanger	w/z		Tabel 2
Bosuil	z		Tabel 2
Braamsluiper	w/z		Tabel 2
Bruine Kiekendief	w		Tabel 2
Buidelmees	z		Tabel 2

Nederlandse naam	Waarneming	Rode lijst	Beschermingsregime
Buizerd	z		Tabel 2
Dodaars	w		Tabel 2
Ekster	w/z		Tabel 2
Fazant	w/z		Tabel 2
Fitis	w/z		Tabel 2
Fluiter	m		Tabel 2
Fuut	z		Tabel 2
Gaai	w/z		Tabel 2
Geelgors	w		Tabel 2
Gekraagde Roodstaart	z		Tabel 2
Gele Kwikstaart	w/z	GE	Tabel 2
Gierzwaluw	w		Tabel 2
Goudhaantje	w/z		Tabel 2
Goudvink	z		Tabel 2
Grasmus	w/z		Tabel 2
Graspieper	w/z	GE	Tabel 2
Grauwe Vliegenvanger	w/z	GE	Tabel 2
Groene Specht	w	KW	Tabel 2
Groenling	w/z		Tabel 2
Grote Bonte Specht	w/z		Tabel 2
Grote Canadese gans	z		Tabel 2
Grote Lijster	w/z		Tabel 2
Grote Zilverreiger	w	GE	Tabel 2
Grutto	z	GE	Tabel 2
Havik	z		Tabel 2
Heggenmus	w/z		Tabel 2
Holenduif	w/z		Tabel 2
Houtduif	w/z		Tabel 2
Huismus	w/z	GE	Tabel 2
Huiszwaluw	z	GE	Tabel 2
IJsvogel	m		Tabel 2
Kauw	w/z		Tabel 2
Kerkuil	z	KW	Tabel 2
Kievit	w/z		Tabel 2
Kleine Bonte Specht	w		Tabel 2
Kleine Karekiet	w/z		Tabel 2
Kleine Plevier	w		Tabel 2
Kneu	w/z	GE	Tabel 2
Knobbelzwaan	w		Tabel 2
Koekoek	w/z	KW	Tabel 2
Koolmees	w/z		Tabel 2
Kruisbek	z		Tabel 2
Kuifeend	w		Tabel 2
Kuifmees	w/z		Tabel 2
Kwartel	m		Tabel 2
Kwartelkoning	w	KW	Tabel 2
Matkop	w/z	GE	Tabel 2
Meerkoet	w/z		Tabel 2
Merel	w/z		Tabel 2

Nederlandse naam	Waarneming	Rode lijst	Beschermingsregime
Nachtegaal	m	KW	Tabel 2
Nijlgans	z		
Ooievaar	z		Tabel 2
Paapje	z	BE	Tabel 2
Pimpelmees	w/z		Tabel 2
Porseleinhoen	w	KW	Tabel 2
Putter	w		Tabel 2
Ransuil	z	KW	Tabel 2
Rietgors	w/z		Tabel 2
Rietzanger	w		Tabel 2
Ringmus	w/z	GE	Tabel 2
Roek	z		Tabel 2
Roodborst	w/z		Tabel 2
Scholekster	w/z		Tabel 2
Sijs	w		Tabel 2
Slobeend	z	KW	Tabel 2
Soepeend	m		
Soepgans	w/z		
Sperwer	z		Tabel 2
Spotvogel	w/z	GE	Tabel 2
Spreeuw	w/z		Tabel 2
Sprinkhaanzanger	w		Tabel 2
Staartmees	w/z		Tabel 2
Steenuil	w	KW	Tabel 2
Tjiftjaf	w/z		Tabel 2
Torenvalk	z		Tabel 2
Tuinfluitier	w/z		Tabel 2
Tureluur	w	GE	Tabel 2
Turkse Tortel	w/z		Tabel 2
Veldleeuwerik	w/z	GE	Tabel 2
Vink	w/z		Tabel 2
Vuurgoudhaantje	w		Tabel 2
Waterhoen	w/z		Tabel 2
Waterral	w		Tabel 2
Watersnip	w	BE	Tabel 2
Wespendief	w		Tabel 2
Wielewaal	w	KW	Tabel 2
Wilde Eend	w/z		Tabel 2
Winterkoning	w/z		Tabel 2
Wintertaling	w	KW	Tabel 2
Witte Kwikstaart	w/z		Tabel 2
Wulp	w		Tabel 2
Zanglijster	w/z		Tabel 2
Zomertaling	w	KW	Tabel 2
Zwarte Kraai	w/z		Tabel 2
Zwarte Mees	w/z		Tabel 2
Zwarte Roodstaart	w/z		Tabel 2
Zwarte Specht	w		Tabel 2
Zwartkop	w/z		Tabel 2

m = mogelijk, w = waarschijnlijk, z = zeker

Bijlage 5. Amfibieën en reptielen in het uurhok 12-14 in en rond het plangebied (website RAVON)

Nederlandse naam	Waarneming		Rode lijst	Beschermingsregime
	2001-2004	2005		
Bastaardkikker	x			Tabel 1
Bruine kikker	x			Tabel 1
Gewone pad	x			Tabel 1
Groene kikker complex	x		(KW)	(Tabel 1 / Tabel 3 (bijlage IV))
Heikikker	x		KW	Tabel 3 (bijlage IV)
Kleine watersalamander	x			Tabel 1
Meerkikker	x			Tabel 1
Poelkikker	x		KW	Tabel 3 (bijlage IV)

Bijlage 6. Vissen in het uurhok in en rond het plangebied (website RAVON)

Nederlandse naam	Waarneming		Rode lijst	Beschermingsregime
	2001-2004	2005		
Kroeskarper	x		KW	
Snoek	x			
Tiendornige stekelbaars	x			
Zeelt	x			

Bijlage 7a. Vlinders in het kilometerhok (Dagvlinders in Drenthe (2003) en aanvullingen uit 2002 t/m 2006)

Nederlandse naam	Waarneming		Rode lijst	Beschermingsregime
	2001-2004	2005		
Kleine vos	x			
Citroenvlinder	x			
Groot koolwitje	x			
Klein geaderd witje	x			
Oranjetipje	x			
Eikepage	x			
Zwartsprietdikkopje	x			
Boomblauwtje	x			
Bruin zandoogje	x			
Dagpauwoog	x			
Gehakelde aurelia	x			
Landkaartje	x			
Bont zandoogje	x			
Koevinkje	x			
Oranje zandoogje	x			
Kleine vuurvlinder	x			

Bijlage 7b. Vlinders in het uurhok 12-14 in en rond het plangebied (waarnemingenverslag)

Nederlandse naam	Waarneming		Rode lijst	Beschermingsregime
	1990-2000	2002-2006		
Kleine vos	x	x		
Oranjetipje	x	x		
Koevinkje	x	x		
Landkaartje	x	x		
Groentje	x	x		
Boomblauwtje	x	x		
Veenhooibeestje	x	x	BE	Tabel 3 (bijlage 1)
Gele luzernevlinder		x		
Citroenvlinder	x	x		
Dagpauwoog	x	x		
Argusvlinder	x	x		
Kleine vuurvlinder	x	x		
Bruine vuurvlinder	x	x	KW	
Bruin zandoogje	x	x		
Eikenpage	x	x		
Rouwmantel	x	x	VN	Tabel 3 (bijlage 1)
Groot dikkopje	x	x		
Bont zandoogje	x	x		
Groot koolwitje	x	x		
Klein geaderd witje	x	x		
Klein koolwitje	x	x		
Bruin blauwtje		x	KW	
Gehakkelde aurelia	x	x		
Icarusblauwtje	x	x		
Oranje zandoogje	x	x		
Zwartsprietdikkopje	x	x		
Geelsprietdikkopje	x	x		
Atalanta	x	x		
Distelvlinder	x	x		

Bijlage 8. Libellen in het uurhok 12-14 in en rond het plangebied (waarnemingenverslag)

Nederlandse naam	Waarneming		Rode lijst	Beschermingsregime
	1999-2001	2002-2006		
Blauwe glazenmaker	x	x		
Bruine glazenmaker	x	x		
Venglazenmaker	x			
Paardenbijter	x	x		
Grote keizerlibel	x	x		
Glassnijder	x	x	KW	
Weidebeekjuffer	x	x		
Koraaljuffer		x		
Azuurwaterjuffer	x	x		
Variabele waterjuffer	x	x		
Gaffelwaterjuffer	x	x		

Nederlandse naam	Waarneming		Rode lijst	Beschermingsregime
	1999-2001	2002-2006		
Watersnuffel	x	x		
Grote roodoogjuffer	x	x		
Kleine roodoogjuffer		x		
Plasrombout	x			
Lantaarntje	x	x		
Zwervende pantserjuffer	x			
Tangpantserjuffer	x			
Gewone pantserjuffer	x	x		
Tengere pantserjuffer	x	x	KW	
Houtpantserjuffer	x	x		
Noordse witsnuitlibel	x	x		
Platbuik	x	x		
Viervlek	x	x		
Gewone oeverlibel	x	x		
Blauwe breedscheenjuffer	x	x		
Vuurjuffer	x	x		
Metaalglanslibel	x			
Zwarte heidelibel	x	x		
Geelvlekheidelibel	x	x		
Bloedrode heidelibel	x	x		
Bruinrode heidelibel	x	x		
Steenrode heidelibel	x	x		

Bijlage 9. Codes Rode lijst

BE	Bedreigd
EB	Ernstig Bedreigd
GE	Gevoelig
KW	Kwetsbaar
OG	Onvoldoende Gegevens
NB	Niet Beschouwd, standaardlijstsoort
TNB	Thans Niet Bedreigd
UW	Uitgestorven (wereldschaal)
UWW	In het Wild uitgestorven (wereldschaal)
VN	Verdwenen uit Nederland
VN*	Verdwenen uit Nederland voor 1900
VNW	In het wild verdwenen (Nederland)

Bijlage 10. Uitleg beschermingsregime

Soorten in tabel 1

Dit betreft de soorten die in de AMvB 2004 ex artikel 75 van de Flora- en faunawet worden omschreven als 'Algemene soorten'. Ze zijn in Nederland zo algemeen voorkomend dat wordt aangenomen dat ruimtelijke ontwikkelingen de gunstige staat van instandhouding van deze soorten niet negatief beïnvloeden. Voor deze 'Algemene soorten' geldt een vrijstelling voor de artikelen 8 tot en met 12 van de Flora- en faunawet. Aan deze vrijstelling zijn geen aanvullende eisen gesteld.

Soorten in tabel 2

Dit betreft de soorten die in de AMvB 2004 ex artikel 75 van de Flora- en faunawet worden omschreven als 'Overige soorten'. Voor deze 'Overige soorten' geldt, in het kader van de Flora- en faunawet, een vrijstelling mits wordt gewerkt volgens een door het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit goedgekeurde gedragscode. Deze gedragscode moet door de sector of de ondernemer zelf worden opgesteld en ingediend voor goedkeuring (zie hierna). Zolang geen gedragscode is opgesteld, moet voor verstoring van de soorten ontheffing worden aangevraagd. Een ontheffing zal worden verleend als:

- er geen benutting of economisch gewin plaatsvindt;
- zorgvuldig wordt gehandeld.

Dit houdt in elk geval in dat de werkzaamheden geen wezenlijke invloed hebben op de soort. Er mag geen afbreuk worden gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de soort. Verder moet voorafgaand aan de werkzaamheden in redelijkheid alles worden verricht of gelaten om te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken dat dieren worden gedood of verwond en verblijfplaatsen worden beschadigd. Hierdoor ligt het voor de hand dat in ieder geval buiten het broedseizoen zal moeten worden gewerkt.

Soorten in tabel 3

Dit betreft de soorten die worden genoemd in bijlage 1 van de AMvB 2004 ex artikel 75 van de Flora- en faunawet of in bijlage IV van de Habitatrichtlijn. Ontheffing voor deze soorten wordt alleen verleend onder strikte voorwaarden. Voor verstoring van deze soorten kan slechts ontheffing worden verleend als aan de volgende drie voorwaarden wordt voldaan:

- als geen afbreuk wordt gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de soort;
- als er geen alternatief is voor de werkzaamheden;
- als sprake is van een specifiek in de wet of de AMvB genoemde omstandigheid, bijvoorbeeld de bedreiging van de volksgezondheid of de openbare veiligheid, bestendig gebruik en uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling.

Gedragscodes voor soortenbescherming

Een gedragscode wordt noodzakelijk om van bepaalde vrijstellingen te kunnen gebruikmaken. De code moet door een sector of ondernemer worden opgesteld en worden goedgekeurd door de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. Een gedragscode maakt op systematische wijze duidelijk hoe aan de voorwaarden van de vrijstelling kan worden voldaan. Belangrijke elementen hierbij zijn de begrippen 'zorgvuldig handelen' en 'al het redelijke doen' om overtreding van verbodsbepalingen te voorkomen. Daarbij moet:

- een inventarisatie worden verricht naar beschermde soorten in het plangebied (door een deskundige);
- een plan van aanpak worden opgesteld voor het voorkomen van verstoring van de beschermde soorten;
- tevens een plan van aanpak worden opgesteld om verblijfplaatsen die voor langere periode worden gebruikt, te beschermen;
- bijzondere aandacht worden besteed aan soorten van de Rode lijst, bijlage IV van de Habitatrichtlijn en bijlage 1 van de Vogelrichtlijn;

en tot slot:

- mogen geen werkzaamheden worden uitgevoerd die in strijd zijn met de verbodsbepalingen in de voor soorten meest kwetsbare periode.

Vogels

Alle vogelsoorten (uitgezonderd exoten) zijn beschermd. Bij uitvoering van werkzaamheden in het kader van een ruimtelijke inrichting geldt vrijstelling van de verboden als wordt gehandeld volgens een goedgekeurde gedragscode.

Als er geen gedragscode is, moet worden nagegaan of verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet worden overtreden. In dergelijk geval is het mogelijk ontheffing aan te vragen. Men kan ook buiten het broedseizoen werken of starten voor het broedseizoen en de werkzaamheden continu laten voortduren waardoor geen verbodsbepalingen worden overtreden. Van belang is of een broedgeval aanwezig is, ongeacht de periode. Voor de meeste vogels geldt dat het broedseizoen van ongeveer 15 maart tot 15 juli duurt.

Bijlage 11. Tijdschema nader onderzoek

Soort	Periode
Vleermuizen	
Jachtgebied, vliegroute, paarplaats	Het vroege voorjaar (begin mei), één keer
Kraamkolonieverblijfplaats	De periode van 15 juni tot 15 juli, twee keer
Paarplaats	Augustus, één keer
Amfibieën (kamsalamander en alpenwatersalamander)	Maart - mei
Vlissen (kleine modderkrulper)	Indien noodzakelijk in het voorjaar of de zomer

Colofon

Opdrachtgever
Verslavingszorg Noord Nederland

Contactpersoon
De heer B. van Deel

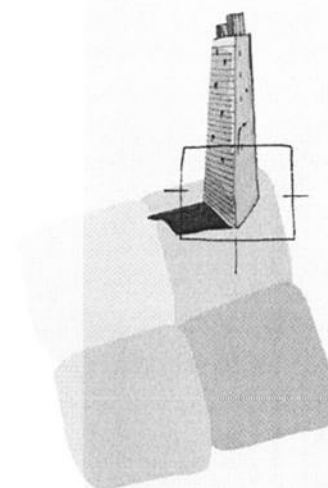
Rapport
BügelHajema Adviseurs

Fotografie
BügelHajema Adviseurs

Projectleiding
De heer mr. P. Schollemma
BügelHajema Adviseurs

Supervisie
BügelHajema Adviseurs

Projectnummer
247.37.01.20.00

BügelHajema Adviseurs bv
Bureau voor Ruimtelijke
Ordening en Milieu BNSP
Vaart nz 48-50
Postbus 274
9400 AG Assen
T 0592 316 206
F 0592 314 035
E assen@bugelhajema.nl
W www.bugelhajema.nl

Vestigingen te Assen,
Leeuwarden en Amersfoort

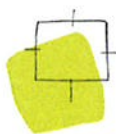
Vleermuizeninventarisatie Hoog-Hullen

Inhoud

Rapport en bijlagen

25 mei 2009

Projectnummer 247.37.01.20.00

Ideeën voor een plek

Inhoudsopgave

1	Inleiding	5
1.1	Kader van het onderzoek	5
1.2	Situatie van plangebied in mei 2008	6
1.3	Plannen	7
2	Flora- en faunawet	9
2.1	Zorgplicht	9
2.2	Beschermingsregime	9
2.3	Habitat	10
2.4	Bijlage IV	10
2.5	Ontwikkelingen in regelgeving	11
3	Inventarisatie	13
3.1	Algemeen	13
3.2	Protocol	13
3.3	Beschrijving vleermuizen	13
3.4	Gebiedsfuncties	15
3.5	Methode van inventarisatie	16
3.6	Verloop inventarisatie	17
4	Resultaten	19
4.1	Inventarisatie zomerverblijfplaatsen en kraamplaatsen	19
4.2	Inventarisatie paarverblijfplaats	20
5	Interpretatie waargenomen vleermuizen	23
6	Conclusie	25
6.1	Algemeen	25
6.2	Wettelijke verplichtingen	26
6.3	Compenserende maatregelen	26
7	Bronnen	29
7.1	Avondbezoek	29
7.2	Literatuur	30

Bijlagen

Inleiding

1.1

Kader van het onderzoek

Er zijn plannen om, ter verbetering van de huidige huisvesting, nieuwbouw te realiseren ten zuidwesten van het hoofdgebouw van psychiatrisch ziekenhuis Hoog-Hullen aan de Burgemeester Legroweg te Eelde, gemeente Tynaarlo. Het hoofdgebouw 'Havezathe' staat aan de Oosterbroeklaan. In de huidige plannen worden de zuidelijke vleugel van het hoofdgebouw en een bijgebouw afgebroken. Tevens zullen bomen moeten worden gekapt voor de aanleg van een toegangsweg.

Volgens de landelijke vleermuizenatlas zijn in het betreffende uurhok negen soorten aangetroffen (zie bijlage 1), waarvan één soort van de Rode lijst (franjestaart). In een voormalige bunker uit de Tweede Wereldoorlog nabij het vliegveld zijn bij jaarlijkse controle baardvleermuis, gewone grootoorvleermuis en franjestaart in winterslaap aangetroffen. De af te breken vleugel van het hoofdgebouw is mogelijk geschikt als verblijfplaats voor gebouwbewonende soorten als gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, meervleermuis en laatvlieger. Het is niet uit te sluiten dat in de bomen op het terrein en de naastgelegen lanen geschikte holen of spleten zijn voor boombewonende soorten zoals watervleermuis, franjestaart, rosse vleermuis en baardvleermuis.

Het plangebied is geschikt foerageergebied voor de meeste voorkomende soorten. De vijver aan de noordzijde van het plangebied maakt mogelijk deel uit van het jachtgebied van watervleermuis. Meervleermuis jaagt echter boven groot open water en zal niet in het plangebied jagen. De zandafgravingsplassen in de directe omgeving en de nabijgelegen meren, Paterswoldermeer, Zuidlaardermeer en Leekstermeer zijn voor deze soort wel geschikt. De aanwezigheid van geschikt jachtgebied in de omgeving maakt de kans dat deze soort in het plangebied een verblijfplaats heeft erg aannemelijk. Franjestaart jaagt voornamelijk in een besloten omgeving, boven water, tussen boomkronen en takken van grote struiken. Het plangebied zelf maakt geen deel uit van het jachtgebied van deze soort. Het direct aangrenzende stuk loofbos is echter wel geschikt. (Bron: BügelHajema Adviseurs, 2008).

Nader onderzoek dient te achterhalen welke soorten vleermuizen in het plangebied voorkomen, vast te stellen hoe ze gebruikmaken van het gebied en eventuele verblijfplaatsen aan te wijzen. Tevens dient te worden vastgesteld of de ontwikkelingen mogelijk negatieve effecten zullen hebben op aanwezige soorten. Alle vleermuissoorten zijn streng beschermd en staan in tabel 3 van de Flora- en faunawet en in bijlage IV van de Habitatrichtlijn. Voor vernietiging van verblijfplaatsen moet ontheffing worden aangevraagd.

Dit rapport beschrijft de resultaten en conclusies van het nader onderzoek aan vleermuizen. Het onderzoek heeft plaats gevonden van mei 2008 tot oktober 2008.

Figuur 1. Plangebied (roze), omliggend gebied en kilometerhokken (grijze lijnen)

1.2

Situatie van plangebied in mei 2008

Verslavingszorg Noord Nederland is met een aantal gebouwen gevestigd op het terrein van het voormalige landgoed Oosterbroek en Hoog-Hullen. Het betreft de klinische afdelingen Hoog-Hullen, Breegweestee, Intramuraal Motivatie Centrum en een gesloten afdeling. Verslavingszorg Noord Nederland heeft het voornemen voor deze afdelingen vervangende nieuwbouw te realiseren.

Het gebied heeft de status van beschermd dorpsgezicht landgoederenzone en de havezaten zijn aangewezen als monument. Het terrein heeft een oppervlak van 10.390 m². Bij een bebouwd oppervlak (begane grondniveau) van circa 3.300 m² bruto vloeroppervlak bedraagt het bebouwingspercentage ongeveer 30%.

Het plangebied bestaat uit een terrein met daarop het gebouw van Hoog-Hullen en drie bijgebouwen. Het gebouw van Hoog-Hullen bestaat uit het

hoofdgebouw 'Havezathe' met twee in architectuur afwijkende vleugels aan de noord- en zuidzijde. In het westen grenst het plangebied aan een watergang met daarachter een stuk loofbos. De tuin van het hoofdgebouw bevindt zich aan de zuidwestzijde van het hoofdgebouw en bestaat grotendeels uit een voetbalveld. Hier grenst het plangebied aan een sloot met daarachter loofbos. Aan de westzijde ligt een moestuin welke grenst aan een grasstrook met daarnaast een brede laan (Oosterbroek) met grote beuken. Dit grotendeels als weidegrond ingerichte gebied is het laagst gelegen deel van het plangebied. Aan de noordzijde van het hoofdgebouw liggen een grasveld en een vijver en in de noordoosthoek bevindt zich een parkeerplaats. Aan de noordzijde grenst het plangebied aan een straat met daarachter een bomenrij en grasland. Aan de westzijde wordt het gebied begrensd door een sloot en een houtwal met hierachter een brede laan met grote beuken. Op het terrein ligt langs de sloot en de houtwal snoeiafval. Ten oosten en ten zuidoosten van het terrein liggen een aantal vijvers en grotere plassen. Deze zijn overgebleven na zandwinning, waarschijnlijk voor de rijksweg A28. Op figuur 1 is de ligging van het plangebied aangegeven.

Hoofdgebouw met af te breken zijvleugel

Houtwal met voetbalveld vanuit het noordwesten

1.3

Plannen

De vervangende nieuwbouw wordt gerealiseerd op het huidige voetbalveld en een deel van de moestuin gelegen voor het hoofdgebouw. De belangrijkste redenen voor de nieuwbouw zijn:

- verbouw van de huidige gebouwen leidt tot ondoelmatige verbetering van de huidige huisvesting;
- inspelen op de huidige zorgvraag is niet mogelijk met de huidige gebouwen;
- het Intramuraal Motivatie Centrum is definitief erkend door het Ministerie van Justitie en de tijdelijke huisvesting wordt gedoogd door de gemeente tot uiterlijk 1 januari 2010.

De keuze voor geïntegreerde nieuwbouw van Hoog-Hullen en Breegweestee evenals het Intramuraal Motivatie Centrum en de gesloten afdeling is ontstaan

vanuit de behoefte aan synergie tussen de afdelingen. Hierdoor wordt schaalvoordeel behaald. Ook kan efficiënter worden gewerkt en wordt effectief ruimtegebruik mogelijk.

Concreet zijn er plannen om in het plangebied de vleugels met bijbehorende kruipruimten van het bestaande gebouw Hoog-Hullen en twee bijgebouwen af te breken en aan de zuidwestzijde van het terrein een nieuw ziekenhuis in twee gebouwen te realiseren. Het totale bebouwde oppervlak (begane grondniveau) bedraagt na uitvoering van de plannen circa 3.300 m², waarvan ongeveer de helft al bestaande bebouwing bedraagt. Tevens wordt een nieuwe ontsluitingsweg gerealiseerd. Hiertoe zal de bodem worden vergraven en een deel van de vegetatie worden verwijderd.

Hoofdgebouw 'Havezathe' (groen) met af te breken zuidvleugel (roze)

Flora - en faunawet

Sinds 1 april 2002 is de Flora- en faunawet in werking getreden. Het soortenbeleid uit de Vogelrichtlijn van 1979 en de Habitatrichtlijn van 1992 van de Europese Unie is hiermee in de nationale wetgeving verwerkt.

2.1

Zorgplicht

Achter de Flora- en faunawet staat het idee van de zorgplicht voor in het wild levende dieren en planten (zowel beschermde als onbeschermde) en hun leefomgeving. Die zorgplicht houdt in ieder geval in dat iedereen die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen heeft voor flora of fauna, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten. Diegene moet alle maatregelen nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden verwacht om die nadelige gevolgen te voorkomen, zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken (artikel 2).

Volgens de Flora- en faunawet is het verboden om beschermde dieren te doden, te verwonden, te vangen (artikel 9) of opzettelijk te verontrusten (artikel 10) en voortplantings- of vaste rust- en verblijfplaatsen te beschadigen (artikel 11). Ook het rapen of beschadigen van beschermde dieren is verboden (artikel 12). Beschermde zijn de inheemse zoogdieren (met uitzondering van huismuis, bruine rat en zwarte rat),

2.2

Beschermingsregime

Op 23 februari 2005 is de AMvB 2004 betreffende artikel 75 van de Flora- en faunawet in werking getreden. Deze AMvB deelt de in Nederland beschermde soorten in drie beschermingsregimes in. In de 'Lijst van alle soorten beschermd onder de Flora- en faunawet' worden de soorten ingedeeld in tabellen.

- Algemene soorten (in dit rapport aangegeven als 'soorten in tabel 1'). Voor deze soorten geldt bij ruimtelijke ontwikkelingen vrijstelling voor de verbodsbepalingen genoemd in de artikelen 8 tot en met 12 van de Flora- en faunawet.
- Overige soorten (in dit rapport aangegeven als 'soorten in tabel 2'). Voor overige soorten en vogelsoorten geldt eveneens een vrijstelling bij ruimtelijke activiteiten, mits de activiteiten worden uitgevoerd op basis van een door de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit goed-

gekeurde gedragscode. Zolang geen gedragscode is opgesteld, moet voor verstoring van de soorten uit tabel 2 ontheffing worden aangevraagd.

- Strikt beschermde soorten. Bijlage 1-soorten van de AMvB 2004 en bijlage IV-soorten van de Habitatrichtlijn (in dit rapport aangegeven als 'soorten in tabel 3'). Voor deze soorten geldt in principe geen vrijstelling. Voor verstoring van deze soorten en van vogels kan slechts onder bepaalde voorwaarden ontheffing worden verleend. Alle vleermuizen zijn strikt beschermd, vanwege de vermelding op bijlage IV.

2.3

Habitat

De Flora- en faunawet beschermt individuele exemplaren van een soort en vaste rust- en verblijfplaatsen van diersoorten. Voor een goede instandhouding van een diersoort is echter ook behoud van foerageergebied en migratieroutes nodig. Dat wordt in dit rapport ook mee gewogen.

Deze aspecten worden in de nieuwe interne handleiding van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit ook overwogen bij de besluitvorming over ontheffingverlening.

2.4

Bijlage IV

Alle vleermuizen zijn in het kader van de Europese Habitatrichtlijn geplaatst op de bijlage IV van te beschermen soorten (Richtlijn 92/43/EEG van de Raad d.d. 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna). Als gevolg hiervan is de soort in Nederland in de Flora- en faunawet van 2002 opgenomen als streng beschermde soort. De verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet voorzien echter niet in het criterium 'goede instandhouding van de soort'. Dat aspect moet daarom, zolang de Flora- en faunawet niet is aangepast, expliciet worden afgewogen voor elk ruimtelijk plan.

In het kader van de Wet ruimtelijke ordening zal de gemeenteraad, die besluit over een bestemmingsplan waarin de belangen van vleermuizen kunnen spelen, hiervoor in het vaststellingsbesluit zelf een expliciete afweging moeten opnemen (ABRS, d.d. 28 februari 2007, nummer 200604026/1). Daarbij moet uiteraard op grond van adviezen van deskundigen, gebaseerd op een goed onderzoek (ABRS, d.d. 23 augustus 2006, nummer 200600506/1), worden overwogen dat het voortbestaan van de soort ter plekke door de toe te laten ontwikkelingen niet wordt bedreigd.

Op dit moment (05-11-2008) ligt er een reparatiewet bij de Eerste Kamer. De minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit hoopt dat dit aspect uit de Flora- en faunawet voor 1 januari 2009 is gerepareerd.

2.5

Ontwikkelingen in regelgeving

In 2007 is op initiatief van het Netwerk Groene Bureaus een protocol ontwikkeld voor inventarisaties van vleermuizen als 'nader onderzoek' in het kader van de Flora- en faunawet, Natuurbeschermingswet 1998 of het beleidskader voor de Ecologische Hoofdstructuur. Dit is gedaan, omdat bij ontheffingsaanvragen in de afgelopen jaren nog al eens om verder aanvullend onderzoek werd gevraagd. Dat is in die fase van de procedure erg vertragend. Met een protocol is de bescherming van de wettelijke verplichting van het goede voortbestaan van de soorten beter vooraf te waarborgen.

De protocollen zijn geaccordeerd door de Vereniging voor Zoogdierkunde en Zoogdierbescherming en de Dienst Landelijk gebied. Dit is de afdeling van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit die de Dienst Regelingen adviseert over ontheffingen volgens artikel 75 van de Flora- en faunawet.

Deze protocollen gaan uit van de gebiedsfuncties: winterverblijf, zomerverblijf, kraamverblijf, paarverblijf, vliegroute en jachtgebied. Voor het inventariseren van elk van deze zes functies zijn per vleermuissoort het aantal, de tijd van het jaar en de duur van het veldbezoek vastgelegd. Verder worden eisen gesteld aan de weersomstandigheden en de te gebruiken apparatuur. Hieruit kan worden afgeleid welk onderzoek nog aan het plangebied moet worden verricht om vast te stellen welke ontheffingen moeten worden aangevraagd en of die kunnen worden verkregen.

In geval van de sloop van gebouwen, zoals de zuidvleugel, gaat het om vier verblijfsfuncties. Voor het verwijderen van bijvoorbeeld beplanting of het plaatsen van nieuwbouw spelen echter ook de functies foerageergebied en vliegroute.

Inventarisatie

3.1

Algemeen

Om het effect van de ontwikkeling op vleermuizenpopulaties af te wegen, moeten ten minste enkele aspecten worden vastgesteld:

- of er vleermuizen in het plangebied voorkomen,
- of vleermuizen een verblijfplaats hebben in het plangebied,
- om welke soort of soorten het gaat,
- voor welke aantallen het plangebied van belang is,
- welk gebruik er van het plangebied wordt gemaakt en wat daarin essentieel is,
- zo mogelijk indicaties voor geslacht of leeftijd (kolonie, kraamkolonie, solitair).

Tijdens het flora- en faunaonderzoek in januari 2008 is vastgesteld dat het plangebied mogelijk geschikt leefgebied is voor negen vleermuissoorten. Nader onderzoek moet de aan- of afwezigheid van deze verblijfplaatsen aantonen.

3.2

Protocol

Voor inventarisaties van vleermuizen als 'nader onderzoek' zijn protocollen gebruikt, die zijn opgesteld door het Netwerk Groene Bureaus (zie paragraaf 2.6). In de volgende paragrafen zullen de voorkomende vleermuizen en hun kenmerken worden besproken. De zes gebiedsfuncties zullen en de methode van inventarisatie zullen worden toegelicht.

3.3

Beschrijving vleermuizen

In deze paragraaf worden de algemene kenmerken en veel voorkomende gedragingen besproken per vleermuissoort. Het gaat hier om een algemene beschrijving, uitzonderingen kunnen altijd voorkomen. Soorten die voornamelijk in boomholten verblijven, kunnen bijvoorbeeld ook in woningverblijfplaatsen worden waargenomen. Vleermuissoorten hebben vaak een voorkeur voor bepaalde habitattypen (leefgebieden), ze kunnen echter ook buiten dit habitat worden waargenomen.

Gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*):

- zomerverblijfplaatsen: vooral woningen;
- winterverblijfplaatsen: restruimten in woningen en gebouwen (spouw);
- koloniegroote: enkele tientallen tot vele honderden;
- tijdstip uitvliegen: vliegt vroeg uit, rond tot kort na zonsondergang.

Ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*)

- zomerverblijfplaatsen: vooral boomholten, soms woningen;
- winterverblijfplaatsen: gebouwen;
- koloniegroote: 's zomers uitsluitend solitaire mannetjes, enkele exemplaren tot twintig exemplaren;
- tijdstip uitvliegen: tot ongeveer een uur na zonsondergang.

Laatvlieger (*Eptesicus serotinus*)

- zomerverblijfplaatsen: loze ruimten en restruimten in gebouwen (bijvoorbeeld nok van woonhuizen);
- winterverblijfplaatsen: bovengrondse gebouwen (eventueel dezelfde gebouwen als dagverblijfplaats);
- koloniegroote: tussen de tien en zestig exemplaren. Kraamkolonie bestaat uit tientallen vrouwtjes, mannetjes verblijven elders in groepjes van één tot tien exemplaren;
- tijdstip uitvliegen: rond tot half uur na zonsondergang.

Rosse vleermuis (*Nyctalus noctula*)

- zomerverblijfplaatsen: boomholten;
- winterverblijfplaatsen: dikwandige bomen (oktober tot april);
- koloniegroote: mogelijk tien tot tientallen exemplaren;
- tijdstip uitvliegen: vliegt vroeg uit, soms voor zonsondergang.

Franjestaart (*Myotis nattereri*)

- zomerverblijfplaatsen: boomholten en gebouwen;
- winterverblijfplaatsen: grotten, bunkers en ijskelders en dergelijke;
- koloniegroote: enkele tot tientallen exemplaren, kraamkoloniegroote tot ruim tachtig dieren;
- tijdstip uitvliegen: late schemering, vaak pas in de duisternis.

Meervleermuis (*Myotis dasycneme*)

- zomerverblijfplaatsen: loze ruimten en restruimten in gebouwen (bijvoorbeeld nok van woonhuizen);
- winterverblijfplaatsen: meestal buiten Nederland: grotten en ondergrondse ruimten;
- koloniegroote: zeer groot, 100 tot 300 exemplaren, circa 150 vrouwtjes, mannetjes leven solitair of in kleine groepjes;
- tijdstip uitvliegen: late schemering, vaak pas in de duisternis.

Watervleermuis (*Myotis daubentonii*)

- zomerverblijfplaatsen: oude loofbomen;
- winterverblijfplaatsen: bunkers en ijskelders en dergelijke;
- koloniegrootte: mogelijk tien tot tientallen exemplaren;
- tijdstip uitvliegen: late schemering, vaak pas in de duisternis.

Baardvleermuis (*Myotis mystacinus*)

- zomerverblijfplaatsen: restruimten en spleten in woningen, gebouwen (spouw) en bomen;
- winterverblijfplaatsen: grotten, bunkers en ijskelders en dergelijke;
- koloniegrootte: enkele tientallen tot honderden exemplaren, kraamkolonie bestaat uit tientallen vrouwtjes, mannetjes verblijven solitair elders;
- tijdstip uitvliegen: vroege schemering, tot half uur na zonsondergang.

Gewone grootoorvleermuis (*Plecotus auritus*)

- zomerverblijfplaatsen: boomholten, willekeurige plekken in en rond gebouwen;
- winterverblijfplaatsen: schuren, bunkers en ijskelders;
- koloniegrootte: vaak solitair of in kleine groepjes, kraamkolonies van 5 tot 25 verwante vrouwtjes;
- tijdstip uitvliegen: late schemering, vaak pas in de duisternis.

3.4

Gebiedsfuncties

Over het algemeen kan het tijdstip van een waarneming van een vleermuissoort een indicatie geven van de nabijheid van de verblijfplaats. Wanneer vleermuizen uitvliegend of invliegend worden waargenomen bij een mogelijke verblijfplaats (gebouwen of bomen), kan worden aangenomen dat hier een verblijfplaats is. Afhankelijk van het seizoen en het aantal individuen kan de functie van de verblijfplaats worden bepaald.

Gebouwbewonende vleermuizen maken onder andere gebruik van spanten in zolderruimtes, kieren tussen kozijnen en spouwmuren. Bosbewonende vleermuizen hebben hun verblijfplaatsen zoal in verlaten spechtgaten, rottingsgaten, loshangend schors en (vogel)nestkasten.

VERBLIJFPLAATSEN ALGEMEEN

Over het algemeen worden in de periode van 15 oktober tot 15 maart vleermuizen verwacht in hun winterverblijfplaatsen. Afhankelijk van de ontwikkeling van elk specifiek voor- of najaar kan dit echter één tot anderhalve maand variëren. Winterverblijfplaatsen zijn locaties waar het over het algemeen niet kouder wordt dan 0 °C, met een relatief hoge luchtvochtigheid en het mag er niet tochten. Vleermuizen hebben een lichte winterslaap. Bij temperaturen boven 10 °C zijn enkele soorten actief, zelfs overdag. Wanneer in het vroege

WINTERVERBLIJF

voorjaar wordt geïnventariseerd, kunnen soms mogelijke winterverblijfplaatsen worden vastgesteld.

KRAAMVERBLIJF	Inventarisatie van kraamverblijfplaatsen vindt voor vleermuissoorten plaats in de periode van 1 juni tot 15 juli. Moeders keren een aantal weken tussentijds terug naar de verblijfplaats om de jongen te zogen. Over het algemeen komen vleermuizen 90 tot 0 minuten voor zonsopgang terug naar hun verblijfplaats. Tijdens een ochtendbezoek van 2 uur voor zonsopgang kunnen invliegopeningen van verblijfplaatsen en aantallen nauwkeurig worden vastgesteld.
ZOMERVERBLIJF	Enkele vleermuissoorten wisselen regelmatig van verblijfplaats. Daardoor zijn vaak meerdere bezoeken noodzakelijk om definitief en met volledige zekerheid vast te stellen dat een bepaalde ruimte niet door vleermuizen wordt gebruikt.
PAARPLAATS	Grootoorvleermuizen hebben alleen in het voorjaar (1 april tot 15 mei) paarplaatsen. Dwergvleermuissoorten en Myotis-vleermuissoorten hebben naast de periode van medio maart tot medio april ook vanaf augustus paarverblijfplaatsen. Vleermuizen baltsen nabij of vanuit hun paarplaatsen. Deze sociale roepjes zijn waar te nemen met de ultrasoondetector. Bij andere soorten is het najaar-, winter- of voorjaarsverblijf tevens de paarplaats.
JACHTGEBIED	Aan de hand van het vlieggedrag en jachtgeluiden worden jachtgebieden vastgesteld. Verspreid over het jaar kunnen andere jachtgebieden worden gebruikt.
VLIEGROUTE	Vleermuizen gebruiken vaak vaste vliegroutes van hun verblijfplaatsen naar geschikte foerageergebieden. Enkele soorten gebruiken lanen en houtwallen, andere soorten maken gebruik van sloten en kanalen als wegen door het landschap. Wanneer meerdere vleermuizen worden waargenomen, overvliegend in een specifieke richting, kan er van worden uitgegaan dat het om een belangrijke vliegroute gaat. Met een afwisselende keuze voor verblijfplaatsen en jachtgebieden kunnen routes ook variëren over het vliegseizoen.

3.5

Methode van inventarisatie

De geschiktheid van het plangebied voor de diverse gebruiksfuncties kan worden bepaald door gebouwen en bomen overdag te inspecteren. Hierbij wordt gelet op kieren, gaten en aanwezigheid van restructies zoals spouwmuur in gebouwen. Ook wordt gekeken naar sporen van aanwezigheid van vleermuizen, zoals uitwerpselen. Bij bomen wordt gekeken naar boomsoort, grootte en leeftijd en de aanwezigheid van holen of loshangend schors.

Vleermuizen maken gebruik van echolocatie om zich te oriënteren in een gebied en voor het lokaliseren van prooi tijdens de jacht. Tijdens avondbezoeken kunnen vliegende en baltsende vleermuizen worden waargenomen door de

ultrasone geluiden die zij maken hoorbaar te maken. Met behulp van ultrasoondetectoren (batdetectors, Petterson D100, D240x, D230, D1000) met heterodyn-, frequentiedelen- en tijdverlengenfuncties zijn de inventarisatie uitgevoerd. Tijdens deze bezoeken zijn met digitale opnameapparatuur (Creative Zen V) digitale WMA-opnamen van de vleermuizengeluiden gemaakt. De D1000 legt geluiden als WAV op een CF-card vast. Om met zekerheid vast te stellen welke soorten zijn waargenomen, worden met behulp van de programma's Bat Sound Pro 3.31b en WaveSurver 1.8.5, (na conversie met Cheetah Audio Converter) deze opnames op de computer geanalyseerd. Tijdens de bezoeken is de aandacht gelijkmatig verdeeld over het plangebied en geluisterd of vleermuizen gebruikmaken van het plangebied als verblijfplaats, jachtgebied of vliegroute.

3.6

Verloop inventarisatie

In januari 2008 is een vooronderzoek in het kader van de Flora- en faunawet gerapporteerd (BügelHajema Adviseurs, 2008). Hierbij is gekeken naar beschikbare atlasgegevens en geschiktheid van het plangebied.

ALGEMEEN

In verband met de beoogde sloop van de zuidelijke vleugel van het hoofgebouw en een bijgebouw is een nadere inventarisatie uitgevoerd. In deze inventarisatie zijn ook de bomen die zullen worden gekapt voor de aanleg van toegangsweg meegenomen.

Op 30 mei, 5 juni, 19 juni en 15 juli 2008 is door respectievelijk twee, één, twee en drie waarnemers rondom het gebouw en het plangebied geïnventariseerd.

INVENTARISATIE ZOMER-
VERBLIJFPLAATS EN
KRAAMPLAATSEN

Op 3 september en 20 oktober 2008 hebben per avondbezoek twee waarnemers de zuidvleugel geïnventariseerd.

INVENTARISATIE PAARVER-
BLIJFPLAATS

Resultaten

4.1

Inventarisatie zomerverblijfplaatsen en kraamplaatsen

Op de avond van 30 mei 2008 zijn vier soorten vleermuizen in en rond het plangebied waargenomen, namelijk rosse vleermuis, gewone dwergvleermuis, laatvlieger en gewone grootoorvleermuis.

De eerste vleermuis werd om 21.46 uur, 2 minuten voor zonsondergang, waargenomen en betrof een exemplaar rosse vleermuis. Er zijn tussen 21.46 uur en 00.02 uur meerdere exemplaren van rosse vleermuis waargenomen, deze jaagden in en rond het plangebied, waarbij tevens gebruik werd gemaakt van het dak van het hoofdgebouw en de zijvleugels als jachtgebied. Om 22.20 uur werd het eerste exemplaar gewone dwergvleermuis aan de westzijde van de zuidvleugel waargenomen. Dit was 22 minuten na zonsondergang. Vlak na de eerste waarneming zijn nog circa acht individuen tussen het hoofdgebouw en de zuidelijke zijvleugel waargenomen. Gewone dwergvleermuizen vliegen 5-20 minuten na zonsondergang uit. Gezien het tijdstip is het mogelijk dat deze individuen uit het hoofdgebouw of de zuidvleugel kwamen. De eerste waarneming van laatvlieger was om 22.24 uur, 36 minuten na zonsondergang. Gedurende het avondbezoek zijn meerdere keren groepjes laatvlieger (twee à drie exemplaren) waargenomen. De laatste waarneming van laatvlieger was om 23.11 uur. Mogelijk zijn daarnaast vijf tot zeven individuen grootoor uitgevlogen vanaf het dak van de Havezathe.

Op de avond van 5 juni 2008 zijn gewone dwergvleermuis, rosse vleermuis, laatvlieger en gewone grootoorvleermuis waargenomen.

Om 21.51 uur (4 minuten na zonsondergang) is de eerste rosse vleermuis waargenomen. Tussen de eerste waarneming en 22.18 uur zijn met zekerheid acht tot tien individuen rosse vleermuizen waargenomen. Een groepje laatvlieger werd om 22.25 uur (30 minuten na zonsondergang) op afstand waargenomen, waarschijnlijk door de laan nabij de hoofdingang. Van 22.32 uur tot 22.46 uur foerageerden twee tot drie laatvliegers aan de oostzijde van de zijvleugel (parkeerplaats). Op afstand in de laan, werd om 22.36 uur gewone dwergvleermuis waargenomen. Vanaf 22.42 uur werden gewone dwergvleermuizen waargenomen, foeragerend voor het hoofdgebouw en rond de bomen in de lanen. Mogelijk is daarnaast een enkel individu van gewone grootoorvleermuis uitgevlogen vanaf het dak van de Havezathe.

Op de avond van 19 juni 2008 zijn vier vleermuissoorten waargenomen, gewone dwergvleermuis, rosse vleermuis, franjestaart en ruige dwergvleermuis.

De eerste vleermuis werd om 22.09 uur (6 minuten na zonsondergang) waargenomen, het betrof een gewone dwergvleermuis. Tot 23.41 uur is deze soort meerdere keren waargenomen. Ook is eenmaal een sociaal geluid waargenomen van deze soort. De eerste waarneming van rosse vleermuis was om 22.26 uur, 23 minuten na zonsondergang. Deze soort is acht keer waargenomen tot 00.05 uur in het plangebied. Om 23.19 uur en 23.53 uur is ruige dwergvleermuis waargenomen. Twee keer is een groepje van vier individuen franjestaart in het plangebied waargenomen, om 23.20 uur en 23.46 uur.

Tijdens het avondbezoek op 15 juli 2008 zijn vijf vleermuissoorten waargenomen, gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, rosse vleermuis, franjestaart en laatvlieger.

De eerste vleermuis werd om 22.15 uur (ruim een uur na zonsondergang) waargenomen, het betrof een ruige dwergvleermuis. Deze soort is nog twee keer waargenomen gedurende de avond. Om 22.16 uur werd de eerste gewone dwergvleermuis waargenomen, deze vloog aan de voorzijde van het hoofdgebouw. Gewone dwergvleermuizen zijn tot 23.47 uur in het plangebied waargenomen. Laat op de avond (23.47 uur) is een moeder met jong waargenomen aan de oostzijde van het hoofdgebouw. Om 22.33 uur en 23.14 uur is een laatvlieger waargenomen. Tussen 23.12 uur en 23.58 uur zijn vier waarnemingen van rosse vleermuis gedaan. Deze vlogen aan de oostzijde van het plangebied. De eerste franjestaart werd om 23.18 uur waargenomen aan de zuidelijke punt van de zuidvleugel. Later op de avond is een paartje franjestaart enkele keren waargenomen.

4.2

Inventarisatie paarverblijfplaats

Op de avond van 3 september 2008 zijn vier vleermuissoorten waargenomen, gewone dwergvleermuis, laatvlieger, rosse vleermuis en gewone grootoorvleermuis.

Vroeg op de avond (20.32 uur, 14 minuten na zonsondergang) vloog een gewone dwergvleermuis tussen de meest oostelijke punt van de vleugel en verder staande bomen. Mogelijk bevindt zich in deze hoek toch een verblijfplaats. Tussen 21.38 uur en 21.48 uur is rond deze punt ook een gewone dwergvleermuis met sociale geluiden waargenomen. Gewone dwergvleermuis werd tot 21.39 uur regelmatig waargenomen in het plangebied. Een uur na zonsondergang werd een rosse vleermuis waargenomen, deze soort werd tot 21.38 uur nog driemaal waargenomen. Om 20.45 uur werd een laatvlieger tegelijk met een gewone dwergvleermuis waargenomen.

Op de avond van 20 oktober 2008 zijn vier vleermuissoorten waargenomen, gewone dwergvleermuis, rosse vleermuis, watervleermuis en gewone grootoorvleermuis. De eerste vleermuis is om 18.29 uur, 3 minuten na zonsondergang, waargenomen. Dit betrof rosse vleermuis, welke ten noorden van het hoofdgebouw vloog. Vanaf 18.40 uur tot 21.00 uur zijn exemplaren van gewone dwerg-

vleermuis waargenomen in het plangebied. Vanaf 19.25 uur zijn sociale geluiden van gewone dwergvleermuizen waargenomen nabij het hoofdgebouw. Aan de zuidzijde van de te slopen vleugel is om 19.06 uur watervleermuis waargenomen. Deze soort is 15 minuten later ook aan de oostzijde van het gebouw waargenomen. Om 19.13 uur zijn bij de fruitbomen aan de zuidwestzijde van het plangebied minstens vier exemplaren van gewone grootoorvleermuis waargenomen.

Interpretatie waargenomen vleermuizen

Er zijn gedurende de inventarisatieperiode van mei tot oktober 2008 zeven vleermuissoorten waargenomen in het plangebied. Het betreft de volgende soorten:

- gewone dwergvleermuis;
- ruige dwergvleermuis;
- laatvlieger;
- rosse vleermuis;
- franjestaart;
- watervleermuis;
- gewone grootoorvleermuis.

Er zijn vijf gebruiksfuncties in het plangebied geïnventariseerd:

- kraamverblijf;
- zomerverblijf;
- paarverblijf;
- vliegroute;
- jachtgebied.

Tabel 2. Samenvattend overzicht gebruiksfuncties per vleermuissoort in het plangebied

	Gebiedsfunctie				
	Zomerverblijf	Kraamverblijf	Paarverblijf	Vliegroute	Jachtgebied
Gewone dwergvleermuis	X		X	X	X
Ruige dwergvleermuis				X	X
Laatvlieger				X	X
Rosse vleermuis	X			X	X
Franjestaart				X	X
Watervleermuis				X	X
Gewone grootoorvleermuis	X			X	X

Gewone dwergvleermuis

In het late voorjaar en in de zomerperiode is op enkele avonden binnen een half uur na zonsondergang gewone dwergvleermuis waargenomen in het plangebied. Gezien het relatief vroege tijdstip van de waarnemingen is het aannemelijk dat deze soort een zomerverblijfplaats heeft in het plangebied. Het gaat hier mogelijk om verblijfplaatsen voor circa acht tot tien individuen. Tij-

dens de kraamperiode is ook een waarneming bekend van een moeder met jong samen, dit was echter laat op de avond, het is mogelijk dat zij afkomstig zijn van een kraamkolonie buiten het plangebied.

In het najaar zijn sociale geluiden van deze soort waargenomen aan de noord-oostzijde van het hoofdgebouw en de oostzijde van de zuidvleugel. Hieruit blijkt dat er een paarverblijfplaats in het plangebied aanwezig is. Het gehele plangebied werd gebruikt als jachtgebied door de gewone dwergvleermuis, mogelijk voor circa acht tot tien individuen.

Ruige dwergvleermuis

Gedurende de inventarisatieperiode zijn enkele waarnemingen van deze soort gedaan. Het plangebied dient als jachtgebied en vliegroute voor enkele individuen (één á twee).

Laatvlieger

De eerste exemplaren werden bijna alle avonden meer dan 30 minuten na zonsondergang waargenomen. Het is aannemelijk dat deze soort geen verblijfplaatsen in het plangebied heeft. Het plangebied wordt door meerdere individuen (twee á drie) gebruikt als jachtgebied.

Rosse vleermuis

In het late voorjaar is deze soort rond zonsondergang waargenomen in het plangebied. Mogelijk worden enkele bomen in het plangebied benut als zomer-verblijfplaatsen. Enkele keren zijn groepjes van acht tot tien individuen waargenomen in het plangebied.

Franjestaart

Tijdens de kraamperiode zijn twee avonden paartjes franjestaart waargenomen. Hierbij kan het om volwassen exemplaren of volwassen exemplaren met jong gaan. Het beboste plangebied biedt geschikt jachtgebied voor deze soort. Het is bekend dat deze soort een kolonieverblijfplaats heeft op het Landgoed de Braak.

Watervleermuis

Watervleermuis heeft een winterverblijfplaats in de bunker in het plangebied. De in het najaar waargenomen individuen (één tot twee) trekken mogelijk daarheen en jagen vanuit dit verblijf.

Gewone grootoorvleermuis

In het late voorjaar zijn enkele individuen (vijf tot zeven) uitvliegend waargenomen bij het hoofdgebouw Havezathe. Het dak en de zolder van het hoofdgebouw bieden mogelijk geschikte verblijfplaats voor deze soort. In het najaar zijn enkele exemplaren nabij de fruitbomen in het plangebied waargenomen.

Conclusie

6.1

Algemeen

Verspreid over het jaar 2008 is het terrein op het voorkomen van zes gebruiksfuncties van vleermuizen geïnventariseerd. Daarmee is voldoende indruk van alle mogelijk voorkomende soorten en de gebiedsfuncties gekregen. De ontwikkelingsplannen hebben mogelijk effect op twee van de gebiedsfuncties. Twee gebiedsfuncties zullen niet lijden onder deze werkzaamheden. De werkzaamheden hebben geen betrekking op de overige twee gebruiksfuncties.

Zomerverblijf

Gewone grootoorvleermuis heeft mogelijk een zomerverblijfplaats in het dak van het hoofdgebouw (de oorspronkelijke havezate Hoog-Hullen). Gewone dwergvleermuis kan tevens gebruikmaken van deze verblijfplaats. Er zijn geen uitvliegende gewone dwergvleermuizen waargenomen bij de zuidvleugel. Het is zeer aannemelijk dat er geen geschikte zomerverblijfplaatsen zijn in deze vleugel. Het is duidelijk dat rosse vleermuis zomerverblijfplaatsen heeft in de bomen in of rond het plangebied. De boom of bomen (gewone beuk) die mogelijk worden gekapt voor de aanleg van toegangsweg zijn, voorzover kon worden waargenomen aan de bomen en waarnemingen van die soorten zijn gedaan, ongeschikt als verblijfplaats voor deze soorten.

Paarverblijf

Het hoofdgebouw wordt mogelijk gebruikt als paarverblijfplaats door enkele individuen dwergvleermuis. De enkele waarneming van een sociaal roepend mannetje aan de punt van de zuidvleugel duidt mogelijk op een incidentele paarverblijfplaats. Voor de overige waargenomen vleermuissoorten zijn geen aanwijzingen voor paarverblijfplaatsen in het plangebied. Deze soorten paren in of rond het voorjaars-, najaars- of winterverblijf.

Vliegroute

Alle aangetroffen soorten maken gebruik van het plangebied. De houtsingels en lanen in het landgoed zijn vooral van belang. Door de plannen zullen deze niet worden aangetast.

Jachtgebied

Het hele terrein is geschikt jachtgebied voor gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger, franjestaart en grootoorvleermuis. Watervleermuis jaagt bij voorkeur boven vijvers en sloten. Tijdens en na de ontwikkelingen zal het terrein geschikt blijven als jachtgebied voor deze soorten.

Winterverblijf

In de af te breken zuidvleugel zijn geen geschikte winterverblijfplaatsen van vleermuissoorten. Baardvleermuis, gewone grootoorvleermuis, franjestaart en mogelijk watervleermuis gebruiken de voormalige bunker van het vliegveld op het landgoed Oosterbroek, buiten het eigenlijke plangebied.

Kraamverblijf

Er zijn geen kraamkolonies van vleermuizen waargenomen in het plangebied. In de terminologie van het protocol zijn alle gebiedsfuncties en mogelijk voorkomende soorten afdoende geïnventariseerd.

6.2

Wettelijke verplichtingen

Voor de sloop van de zuidvleugel moet ontheffing ex artikel 75 van de Flora- en faunawet worden aangevraagd voor het vernietigen van een incidentele verblijfplaats van een beschermde soort (tabel 3 van de AMvB 2005). Het gaat om een paarverblijfplaats van gewone dwergvleermuis. Door het geringe belang van deze incidentele verblijfplaats voor de populatie van gewone dwergvleermuis, wordt het zeer waarschijnlijk geacht dat een ontheffing zal worden verleend.

Wanneer sprake is van werkzaamheden aan het dak of aan de zolder van het hoofdgebouw Havezathe dient ontheffing te worden aangevraagd voor het vernietigen van vaste zomerverblijfplaats van gewone grootoorvleermuis. Tevens dient dan ontheffing te worden aangevraagd voor het vernietigen van een zomer-, paar- en mogelijk winterverblijfplaats van gewone dwergvleermuis.

Grote kenmerkende bomen in het plangebied hebben mogelijk de gebruiksfunctie zomerverblijfplaats voor boombewoners, zoals ruige dwergvleermuis, franjestraat, rosse vleermuis en grootoorvleermuis. Deze bomen worden behouden in de nieuwe situatie. Voor de beoogde kap van de beuken voor de toegangsweg hoeft geen ontheffing ex artikel 75 van de Flora- en faunawet te worden aangevraagd. Deze bomen bieden hoogstwaarschijnlijk geen geschikte verblijfplaatsen voor vleermuissoorten.

6.3

Compenserende maatregelen

Bij de ontheffingsaanvraag zal compensatie van de verblijfsfuncties moeten worden zeker gesteld.

- Tijdens de werkzaamheden zijn er voldoende geschikte verblijfplaatsen aanwezig in en nabij het plangebied. Bij de bouw van het nieuwe ziekenhuis kan worden gedacht aan 'vleermuisvriendelijke' bouw, hiermee zal de aanwezigheid van vleermuizen worden veiliggesteld en bevoor-

derd. Het gaat hierbij om het creëren van een voor vleermuizen toegankelijke (dubbele) spouw of ruimte onder het dak of het plaatsen van vleermuisstenen.

Tevens kan de waarde van het terrein voor vleermuizen worden verhoogd door de volgende projecten:

- Aan de zuidwestkant van het landgoed staat een bunker welke door vleermuizen wordt gebruikt. Door de isolatie van de bunker te verbeteren, kan het gebruik door vleermuizen van deze bunker worden geoptimaliseerd. Landschapsbeheer Drenthe heeft al een plan voor deze optimalisatie en heeft ook de nodige vrijwilligers. De financiële middelen voor de materialen om dit plan te realiseren, ontbreken echter.
- Op het terrein Oosterbroek bevindt zich een oude ijs- of voorraadkelder. Deze kelder is niet vleermuisvriendelijk ingericht. Deze kelder is met weinig middelen vleermuisgeschikt te maken.

B r o n n e n

7.1

Avondbezoek

Eerste avondbezoek

Op 30 mei 2008 is het plangebied tussen 21.30 uur en 00.02 uur bezocht door de heer drs. R.G. Meijer en mevrouw ing. J. Kamps (MSc). De zon ging om 21.48 uur onder. Het was een half bewolkte avond. De temperatuur daalde van 15 °C naar 14 °C. De luchtvochtigheid liep op van 84% naar 90%. Er stond een matige westenwind (kracht 2 à 3). Dit zijn geschikte omstandigheden voor vleermuizen.

Tweede avondbezoek

Op 5 juni 2008 is het plangebied nogmaals bezocht. Er is tussen 21.45 uur en 23.00 uur door de heer drs. M. van Dinther vanaf het dak van de zijvleugel geluisterd naar vleermuizen. De zon ging om 21.55 uur onder. Het was een half tot zwaarbewolkte avond en de temperatuur daalde van 20 °C naar 18 °C. De luchtvochtigheid liep op van 64% naar 72%. Er stond een matige westzuidwestenwind (kracht 2 à 3). Dit zijn geschikte omstandigheden voor vleermuizen.

Derde avondbezoek

Het gebied is voor een derde maal op vleermuizen geïnventariseerd op 19 juni 2008. Dit vond plaats tussen 22.00 uur en 00.05 uur door de heer drs. R.G. Meijer en mevrouw ing. J. Kamps (MSc). De zon ging om 22.03 uur onder. De temperatuur nam op deze zwaarbewolkte avond af van 14 °C naar 12 °C en de luchtvochtigheid liep op van 76% naar 88%. Er stond een matige tot krachtige zuidwestenwind (kracht 3 tot 5). Dit zijn geschikte omstandigheden voor vleermuizen.

Vierde avondbezoek

Op 15 juli 2008 is het gebied tussen 21.40 uur en 00.00 uur bezocht door de heer drs. R.G. Meijer, mevrouw drs. R. Veeneklaas en de heer ing. E.J. Slot. De zon ging onder om 21.54 uur. Het was een licht bewolkte avond met af en toe motregen. De temperatuur nam af van 19 °C naar 17 °C en de luchtvochtigheid nam toe van 66% naar 91%. Er stond een matige westzuidwestenwind (kracht 3 à 4). De omstandigheden waren geschikt voor vleermuizen.

Vijfde avondbezoek

Op 3 september 2008 hebben de heer drs. M. van Dinther en de heer ing. E.J. Slot van 20.15 uur tot 21.50 uur het plangebied bezocht. De zon ging onder om 20.18 uur. Het was die betreffende avond half bewolkt en er stond een

zuidzuidwestenwind (kracht 4 à 5). De temperatuur nam af van 16 °C naar 14 °C. De omstandigheden waren geschikt voor een vleermuizeninventarisatie.

Zesde avondbezoek

Op 20 oktober 2008 is het plangebied tussen 18.00 uur en 21.00 uur bezocht door de heer ing. D.J. Venema en de heer ing. E.J. Slot. De zon ging om 18.26 uur onder. Op deze bewolkte avond nam de temperatuur af van 15,5 °C naar 15 °C, bij een matige zuidzuidwestenwind (kracht 4 à 5).

7.2

Literatuur

- Kapteyn, K., Vleermuizen in het landschap, Schuyt & Co Uitgevers en Importeurs BV, Haarlem 1995.
- Limpens, H., K. Mostert en W. Bongers, Atlas van de Nederlandse vleermuizen: Onderzoek naar verspreiding en ecologie, KNNV Uitgeverij, Utrecht 1997.
- Lina, P.H.C., Gids van de vleermuizen van Europa, Azoren en Canarische eilanden; met specifieke informatie over de vleermuizen in Nederland en België. Tirion Uitgevers BV, Baarn 2001.
- BügelHajema Adviseurs 2008. Advies Natuurwaarden Hoog Hullen, 17 april 2008, rapport 247.37.01.20.00.

B i j l a g e n

**Bijlage 1. Vleermuizen in het uurhok 12-14 in en rond het plangebied
(atlas)**

Nederlandse naam	Waarneming	Rode lijst	Beschermingsregime
Baardvleermuis	x	KW	Tabel 3 (bijlage IV)
Franjestaart	x		Tabel 3 (bijlage IV)
Gewone dwergvleermuis	x		Tabel 3 (bijlage IV)
Gewone grootoorvleermuis	x		Tabel 3 (bijlage IV)
Laatvlieger	x		Tabel 3 (bijlage IV)
Meervleermuis	x		Tabel 3 (bijlage IV)
Rosse vleermuis	x		Tabel 3 (bijlage IV)
Ruige dwergvleermuis	x		Tabel 3 (bijlage IV)
Watervleermuis	x		Tabel 3 (bijlage IV)

Colofon

Opdrachtgever
Verslavingszorg Noord Nederland

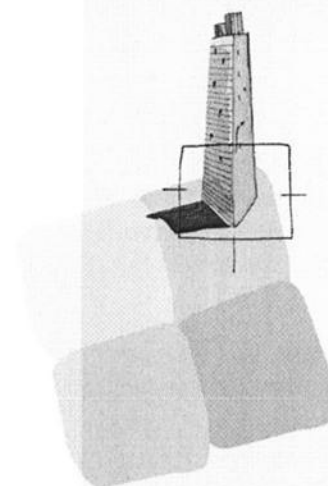
Contactpersoon
De heer B. van Deel

Rapport
BügelHajema Adviseurs

Fotografie
BügelHajema Adviseurs

Projectleiding
De heer mr. P. Schollemma
BügelHajema Adviseurs

Projectnummer
247.37.01.20.00

BügelHajema Adviseurs bv
Bureau voor Ruimtelijke
Ordening en Milieu BNSP
Vaart nz 48-50
Postbus 274
9400 AG Assen
T 0592 316 206
F 0592 314 035
E assen@bugelhajema.nl
W www.bugelhajema.nl

Vestigingen te Assen,
Leeuwarden en Amersfoort